NOTAE SEV ELVCIDATIONES BREVES, IN HOS SEPTEM PETRI DORLANDI CHRONICI CARTVSIENSIS LIBROS:

AVCTORE F. THEODORO PETRAEO, CAMPENSI,
Cartuſiæ Colonienſis alumno.

Eccleſiaſtici 44. 1.

LAVDEMVS VIROS GLORIOSOS, & Parentes noſtros in generatione ſua.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Petrum Cholinum.
Anno M. DCVIII.
Permiſſu Superiorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

VENERABILIBVS AC DILECTISSIMIS, OBSERVANDISSIMISQVE IN CHRISTO PATRIBVS, VISITATORIBVS *ac* PRIORIBVS *ſacri* CARTVSIENSIS *Ordinis, pietate iuxta ac eruditione præſtantibus S. P. D.*

CVm in eo res eſſet, Venerabiles in Chriſto Patres, vt præſens hoc DORLANDI Chronicon (coronam ipſe nuncupat) de Superiorum noſtrorum conſilio, plurimorumq; aliorum doctiſſimorum Virorum hortatu, breuium quarundam NOTARVM adiectione à nobis illuſtratum, in lucem proferri, ac pro recepta ſeculi huius non illaudata hactenus conſuetudine; honoris amoriſque ergo dedicari cuipiam oporteret, Vos mihi in primis occurriſtis; quos ad hanc rem non ſolùm Iudices Cenſoreſque, ſed & Mæcenates auxiliatoreſque deligerem.

De veſtra etenim vindemia hæc quam paramus procedit racematio, & ex Veſtra acie miles hic quem ſua inſtructum panoplia in campum producimus, emicat. Fuit namque PETRVS hic DORLANDVS veſtræ in primis profeſſionis conditio-

Digitized by Google

niſque membrum, celeberrimæque olim Dieſtéſis CartuſiæPRIOR integerrimus. Qui nolens ſine fructu concreditam ſibi temporis vſuram deperire, talentumque à Supremo illo Patrefamilias traditum, in terrã defodere, hanc de illuſtribus CARTVSIANE familiæ PATRIBVS coronã, veluti odoriferũ quoddam ſelectiſsimorum florum ſertum ſtudioſè contexuit.

Non quidem eo, ni fallor, animo, vt noſtris duntaxat in Bibliothecis, cellarumque angulis pius hic fœtus ſine vlla ſuauitatis fragrantia deliteſceret, ſed vt eſſet quaſi bonus CHRISTI odor in omni loco. Non enim nobis ſolùm nati ſumus, inquit ille, verum ita rerum noſtrarum actiones à Chriſto ſaluatore inſtituere præcipimur, vt luceat lux noſtra coram hominibus, quatenus alij bona noſtra conſpicientes opera, glorificent Patrem qui in cælis eſt.

Matth.5. ver. 16.

Eſt quippe hoc humanis inſitum pectoribus, vt nos qui luteas haſce incolimus domos, atque altis vitiorum tenebris ſæpè immergimur, quoties eximia maximarũ virtutum exempla in illuſtri poſita loco cõſpicimus, toties animis vehementer inflammati, ad illorum inſiſtendum veſtigijs, ſummo conatu feramur. *a* Liquet hoc namque inſigni duorum illorum aulico-

a August. lib. 8. Confeſſ. ca. 6.

rum

rum militum exemplo, qui Imperatore apud Treuiros agente, cùm pomeridiano quodam tempore foras deambulatum cõceſsiſſent, iamq; caſu in ſolitarij cuiuſdam caſam incidentes, Magni illic ANTHONII vitam literis cõſignatam reperiſſent, rerum ilico mundanarum tædio ita ſunt affecti, vt ſuis renunciantes ſponſis, aulaq; terreni Imperatoris relicta, monaſticæ ſeſe addicere profeſsioni, cæleſtisq; Imperatoris famulatui, cui ſeruire regnare eſt, inaugurari cœperint; ſponſas ſuas ad idem ſeruitij genus itidem prouocantes.

Quemadmodum enim anſa trahit anſam, ſic præcedentia piorum hominum exempla magnas benè agendi occaſiones ſæpe numero ſubminiſtrant. Hinc quippe eſt, quod præſtantiſsimus ille Catholicæ Doctor Eccleſiæ *b* AVGVSTINVS de ſe ipſo magna cum animi voluptate cõmemorat, quod priuſquam ad Chriſtianæ vitæ cõſectandam ſanctimoniam plenè perfecteque inſtructus foret, Simplicianum virum ſanctum de Victorini Rhetoris cõuerſione præclara referẽtem, mirè ad imitandum exarſerit. *c Sicuti enim* (verba ſunt Magni illius BASILII ad Gregorium Theologum) *pictores, cùm imaginem ex imagine pingunt, exemplar identidem reſpectantes, lineamenta eius transferre ingẽti ſtudio ad ſuum*

b *Lib. 8. Confeſſ. cap. 2.*

c *Epiſt. 1.*

 opiſi-

Digitized by Google

opificium conantur: ita qui ſeſe meditatur omnibus numeris virtutis abſolutum reddere, veluti ſimulachra quadam ſpirantia & actuoſa, SANCTORVM *Vitas reſpicere oportet, probaq́ꝫ eorum opera, ſua imitando efficere.*

QVOD cùm ita ſe habeat, mirum profecto eſt, PATRES admodum ſuſpiciendi, nemineẽ ad præſens vſq; tempus (elapſi uamque ſunt anni plus centum, quando noſter hic DORLANDVS in viuis eſſe deſijt) repertum, qui hanc Virorum noſtri Ordinis illuſtriũ CORONAM, in lucem proferens, venalem paſsim omnibus exponeret. Cùm tamen plurima lectu non ſolùm digna iucundaque contineat, ſed & AVCTOR ipſe omni pietatis eruditioniſque genere, ſuo cum primis æuo conſpicuus fuerit,

VERVM enimuerò, videtur hic eſſe proprius ſacri CARTVSIENSIS Ordinis genius, vt ſicuti ſilentio ac ſolitudini præcipuam nauat operam, ſic malit intra priuatos cellæ parietes benè præclareque vitam inſtituier, quàm externis virtutum extolli præconijs. Illud namque eſt, quod non ſolùm admirãdæ pietatis ac induſtriæ P. Theodorus à Loer in vita DYONISII RIKELII cum dolore conqueritur, ſed quod & DORLANDO noſtro magnã nõ immeritò admirationem excitat: quaſi

noſtrum

Digitized by Google

noſtrum hoc ſummæ taciturnitatis ſtudium, ob perſonarum, minus ſanctè CARTVSIANO in Ordine degentium, inopiam cótingat; ſimuſque hac in parte cæteris Monaſticæ vitæ cultoribus longè inferiores. d *Habent enim*, inquit, *Ciſtercienſes, habent Cluniacenſes, habent & D. Dominici & Franciſci Ordines magna vitæ ſanctimonia conſpicuos, magnorumq́; operum patratores. Sed nos (vt pia cum fiducia loquar) hac in parte pauperiores non ſumus. Nam ſi de internis Sanctorum virtutibus aliquid inquiris, inuenies hic qui ſublimi humilitate, qui ardentiſſima charitate, qui & patientia, paupertateq́; altiſſima ſplenduerunt. Nec puto vllos facile Viros in alijs Ordinibus inueniri, qui hos* NOSTROS *virtutibus gratijsq́; ſuperent.* d *In Præfat.*

EAM ob rem ſicuti non poſſum, quin magnoperè commédem optimos ac pientiſsimos prȩſtantiſsimorũ Societatis IESV Patrum conatus, qui res ſua in Societate à præcipuis aliquot eximiæ ſanctitatis Viris præclarè geſtas, ad Dei ſolius laudem, proximorumq; ſalutem, exquiſito orationis genere literarum monumentis ad omnem poſteritatis memoriá conſignát, ſic vehementi mihi ſæpe admirationi eſt, nos in tam excellenti pietatis, ac lucrandarum animarum ſtudio longè eſſe tardiores, negligentioreſque.

Si enim ſuos ipſi in medium proferunt Loiolas, Borgias, Gonzagas, Xauerios, Salmerones, Laigneſios &c. quid cauſæ quæſo eſt, mi optimi colẽdiſsimiq; PATRES, cur nos qui integro quatuor ſeculorũ decurſu (& quod excurrit) præfatam hanc Societatem anteceſsimus, non omnium oculis animiſque libentes volenteſque noſtros illos Sanctiſsimos Brunones, Hugones, Anthelmos, Lauduinos, Stephanos, Baſilios, Iancelinos, Dionyſios, Dominicos, & id genus alios obijciamus? Quorum vti nonnulli iam olim publico militantis Eccleſiæ præconio in triumphantem Diuorum omnium cœtum ſunt relati, ita cęterorum quoque nomen ac res benè geſtæ dignæ meritò cenſentur, quæ gentiũ omnium linguis concelebratæ, ad poſteros eant.

Qua in re vt pro Ordinis zelo, proque illa quam ad proximos habetis charitate, opem auxiliumque feratis, etiã atq; etiam Vos oro obteſtorque. Quatenus ſi quę adhuc penes VV. Paternitates veſtras huius generis ſcripta, ad CARTVSIANI nominis decorem, ſubditorumque veſtrorum ſpiritalem profectum, atque aliorum omnium ædificationem facientia, priuatim adſeruantur, (& quis ambigat, quin plurima paſsim talia in Bibliothecarum veſtrarum

rum angulis cellarumq́; latibulis cũ blattis ac tineis gnauiter decertantia reperiantur?) ea non ſolùm deperire non ſinatis, verũ talibus veſtri Ordinis perſonis committenda decernatis, à quibus cum inſigni totius Chriſtianæ Reip. emolumento noſtræq́ue religionis incremento, in lucem queant proferri. Hic namq; noſtræ huius dedicationis eſt ſcopus, hæc intentio, hoc argumentum. Quam vt vna cum breuibus hiſce Noſtris benigno ac paterno ſuſcipiatis animo, humiliter deprecor. Coloniæ Vbiorum ex Domo S. Barbarae, ipſo S. Hvgonis Episcopi Gratianop. qui vti ſeptem primos illos ſacri Cartuſienſis Ordinis initiatores benigno hoſpitio ſuſcepit, aluit, fouit, ſic Vos quoq; Venerandi Patres, ſeptem hoſce Petri Dorlandi libros, nunquam antea in publicum prolatos, humaniter quæſo excipiatis, meq́ue humillimũ veſtrum clientulum, ſanctiſsimarum precum veſtrarum ſubſidio commendatum habeatis. Anno à partu virgineo octauo ſupra milleſimum ſexcenteſimum: ex caſa noſtra Cartuſiana.

VV. PP. Veſtrarum
humillimus filius,
F. Theodorus Petræus,
profeſſus ibidem.

ELVCIDATIONES, SEV NOTAE IN LIBRVM I. CHRONICI CARTVSIENSIS PETRI DORLANDI.

DE S. BRVNONE, EXIMIO SACRI Cartuſienſis Ordinis Patriarcha, ac primo initiatore.

§ I. De illius patria, ac parentela.

CVM felix Vbiorum Colonia, fidelis Romanæ Eccleſiæ filia, ac Germaniæ totius Metropolis celeberrima, plurimos pietate non minus, quàm inſigni eruditionis laude præſtantes in lucem produxerit Viros; tum in eo haud quaquam aſpernandæ laudis ſibi conſciuit nomẽ, quod ſanctiſsimi CARTVSIENSIS Ordinis imitatore, atque eximio Patriarcha Chriſtianum exhilarauerit Orbem. Hæc etenim eſt, quæ DIVI BRVNONIS prima excepit incunabula, hæc ſinceriori germanæ pietatis ſucco deuotum CHRISTO pectus potauit, hæc primæ literaturæ elementis tenerum imbuit animum, quæ poſtmodum celebris illa Pariſiorum Lutetia multò auctiori cum incremento, ad ſumma quæque prouexit: adeò vt publicæ ibidem profeſsionis donatus ſit cathedra; illa nimirum tempeſtate, qua Pariſijs, tanquam in ampliſsimo frequentiſsimoque Muſarum domicilio ingens ſtudioſorum turba agebat. Habuit verò parentes & genere & virtute inter Vbios cumprimis claros; ex illa nimirum nobi-

Digitized by Google

nobiliſsima Romanorum proſapia oriundos, qui Agrippinæ nouam deduxêre coloniā, quam etiamnum de duro pugno incolæ indigitant. Vnde apud omnes in confeſſo eſt, & natione Germanum, & origine Colonienſem exſtitiſſe. Prout huius nobis adſertionis teſtes ſunt, qui eius res geſtas vel ex profeſſo conſcripsêre, vel per tranſennam quaſi attigêre: nempe Sigebertus in Chronico, ad annum Domini 1084. Anthoninus in ſuâ hiſtoria, parte 2, Tit. 15. ca. 22. in princip. Necnon & Frater Ioannes Laziardus Cæleſtinus, in Epitom. hiſtoriæ vniuerſalis, capite 193. in fine. Similiter & Chriſtianus Maſſæus in Chronico, lib. 16. Cui Ioannes quoque Nauclerus adſtipulatur, Generatione 37. Simul ac Surius noſter. Tom. 5. 6. Octobr. alijq; complures.

§ II. Fueritne Iuriſperitus, an verò S.S. Theologiæ Doctor.

CAEterum, in eo non omnes paſsim conueniunt, cuiuſnam facultatis profeſsionisq; Bruno fuerit; licet illa prçualeat ſentētia, Theologum illum eximium exſtitiſſe, atq; in diuinarum literarum cognitione apprimè exercitatum, vti ex ijs, quæ literarum monumentis ad omnem poſteritatis memoriam conſignauit, liquidò conſtat. Poteſtque id aliorum etiam comprobari teſtimonijs. Nam Franciſcus de Puteo, Lugdunenſis, Iuris vtriuſque Doctor præſtantiſsimus, ac totius Cartuſienſis Ordinis GENERALIS integerrimus, id diſertis conteſtatur verbis. Et ante illum Dionyſius Ryckelius,

lius, æquè Cartuſianus, in Tractatu de præconio ſeu laude Ordinis Cartuſienſis, Artic. 1. in princip. Nec non & Petrus Sutor lib. 1. de vita Carthuſiana, Tractat. 2. cap. 4. Cui & Surius noſter hiſce verbis non inuitus adſtipulatur: *Ad ſacra quoq; Theologiæ ſtudia ſeſe* (BRVNO) *conferens, in Theologis doctiſſimus & celeberrimus eſt habitus: poſſuntq; ei rei teſtimonium haud vulgare præbere ſcripta eius, quæ exſtant.* Licet id multò efficatius colligi queat, ex diuerſorũ Collegiorum Cœnobiorumq; Epitaphijs (ſunt autem hæc ſupra centũ & ſexaginta:) D. BRVNONI, non longè poſt obitum, honoris amoriſq; ergà inſcriptis. Hinc Eccleſia S. Mauricij Andegauenſis, huiuſmodi poſuit Epitaphium:

In vita B. Brunon. Tom. 5. die 6 Octo. § 1.

Inueniuntur adiecta ad finem S. Brunonis, ſeorſim à D. Franciſco de Puteo edita.

Gallia triſtatur, Calaber populus lachrymatur,
Doctoremq; bonum gemit iſte, flet illa patronum.
Gloria Platonis vileſcit laude Brunonis,
Hic præcellebat Doctoribus, hic faciebat
Summos Doctores, non inſtituendo * *minores.*
DOCTOR *Doctorum fuit hic*, &c.

Reperitur apud Surium, loco ſuperius citato in fine vitæ.

* *Non pueros, ſed graues viros docuit S. Bruno.*

Hinc namque legitur D. BRVNO in re Theologica Præceptor fuiſſe Vrbani Papæ II. à quo & poſtmodum, ob inſignem rerum diuinarum cognitionem, animique prudentiam, Romam eſt euocatus, ſicuti olim Hieronymus à Damaſo. Quin & multò eſt probabilius, Theologum illum fuiſſe, quàm Iuriſperitum; vtpote cùm in ampliſsima Rhemorum Vrbe Canonicatu ſit functus: non verò Carnoti, ſicuti malè ſentit Raphael Volaterranus, lib. 21. Anthropologiæ fol.

Digitized by Google

Fol.478.Sunt tamen qui adſtruunt,D.BRVNONEM Pariſijs inter Theologos publico aliquo dignitatis officio fuiſſe condecoratum,adeò vt *Scholarum Magiſtrum* eum nominent, quod ferè tantundem eſt, ac ſi totius Vniuerſitatis fuiſſe RECTOREM velint, quæ ſuprema ſolet eſſe Academiarum dignitas. Hinc auctor ille, qui carmine D. BRVNONIS vitam proſequitur, ita canit.

BRVNO *Sacerdotum ſplendor*, RECTORQVE *Scholarum*,
Quem genuit celebri Germana Colonia partu,
Vir pius,& ſapiens, ac præſtantiſsimus,omni
Munere doctrinæ, & templi Rhemenſis alumnus,
Tunc erat exponens problemata ſacra Pariſis.

Inueniantur in fine operum D.Brunonis, Pariſijs ante annos plus 80. impreſſorum, ac iam iteratò recudendorum.

Hinc Eccleſia S.Mariæ Bernaci huiuſcemodi D.Brunoni poſuit Epitaphium:

DOCTOR *Doctorũ fuit,exemplarq́ bonorum;*
Noſtrũ temporibus BRVNO *vir eximius.*

Cõſonat ferè his,quod Nauclerus ſuo in Chronico Tom. 2. Generatione 37. fol.730. hiſce verbis ait: *Fuit* BRVNO *Teutonicus ex Colonia natus,Philoſophiæ atq; ſacræ paginæ* DOCTOR *clariſsimus, Rhemenſis Eccleſiæ Canonicus, & Scholaſticorum Pariſiis* DOCTOR *diſertiſsimus.* Atque hinc eſt, quod paſsim etiam ab alijs *Scholarum*, ſeu *Scholariũ* Magiſter nuncupetur,nempe à Sigeberto,Antonino, Papirio Maſſonio, &c.

§ III. De altero illo Pariſienſi Doctore, qui ſe accuſarum,iudicatum, adeoq́; & condemnatum palam eſt vociferatus.

Con-

COnſimilis quoq; hunc profeſsionis fuiſſe, inde licet opinari, quòd cùm eadem cum Diuo BRVNONE ſtudia tractarît, hinc tanta inter illos (vti fieri videmus) orta ſit familiaritas, tanta animorum coniunctio, tanta denique fraternæ charitatis conglutinatio. Ita namq; diſertis verbis Petrus teſtatur *a* Sutor, dum ait: *Ambo ſiquidem* DOCTORES *erant, ſcilicet* BRVNO, *& miſer ille homo; ambo literis eminentes, ambo ſacrarum literarum* PROFESSORES, *ambo fama celebritate. ſanctitatisq́; opinione percelebres.* Nec non Exſtaticus Doctor Rykelius, articulo 1. libri de præconio Ordinis Carthuſienſis, fol. 751. col. 1. *Agnitum planè, atq; famoſum eſt*, inquit, *miraculum illud, reſuſcitati Pariſÿs mortui, in Theologia Magiſtri, facie tenus virtuoſi, grandiq́; morum venuſtate forinſecus decorati.* In eadem planè ſententia eſt & Hermannus Petri, Brugenſis Cartuſiæ olim moderator, Serm. 12. in orationem Dominicam; & Iacobus Gruytrodius, domus Leodienſis Prior quondam doctiſsimus, cap. 6. Speculi Sacerdotum, ſiue lauacri conſcientiæ. Quod verò nonnulli, inter quos eſt *b* Hieronymus Platus, Iuriſperitum hunc fuiſſe volunt, ideo forſitan accidit, quod & in Theologia, & in Iure ſimul DOCTOR exſtitiſſe potuerit: quemadmodũ noſtra hac tempeſtate huiuſcemodi non paucos reperire licet.

a Lib. 1. de vita Cartuſ. Tractat. 2. cap. 4. fol. 31. lin. 3. Ambo fuere SS. literarum Profeſſores.

Cur alij, damnatum hunc Doctorem, Iuriſperitum nominent?

b lib. 2. de bono ſtat. religioſi cap. 22. fo. 329.

§. IV. Quodnam ſit illud tam horrendum, ac ſeculis omnibus inauditum ſpecta-

ſpectaculum, quod Ordini Cartuſienſi initium præbuerit, & quo tempore acciderit.

NON de nihilo reuera eſt, quod tam multi probatæ fidei auctores pari conſenſu referunt, in celebri Pariſiorũ Lutetia, circa annum Domini octogeſimum ſecundum, ſupra milleſimum, Gregorio VII. Romano Pontifice ſanctiſsimo, & Henrico III. Imperatore, accidiſſe: quod quidam illic primariæ eruditionis, atque omnium opinione celeberrimus DOCTOR, cùm ſepulturæ eſſet tradẽdus, per diuerſa temporum interualla, è feretro ſeſe erigens, in frequentiſsima doctiſsimorum virorum corona, atque innumerabili hominum frequentia, horrendum in modum proclamauerit, primò quidem ſe diuino coram tribunali accuſatum, deinde iudicatum, tertiò vero etiam cõdemnatum. Quemadmodum accuratius exactiuſque referunt B. Anthoninus parte 2. Tit. 15. cap. 22. §. 1. fol. 173. Nauclerus Generat. 37. fol. 73. Raphael Volaterranus. lib. 21. Anthropologiæ. fol. 478. Petrus Sutor. libro 1. Vitæ Carthuſ. Tractat. 2. ca. 2. fol. 17. Ad longũ verò, Franciſcus à Puteo, Petrus Bloemenuenna, Laurentius Surius; qui D. BRVNONIS vitã ex profeſſo conſcripſêre; nec non & Petrus Dorlandus, in cuius hîc elucidandis ſcriptis, Notiſque illuſtrandis, noſtro pro modulo deſudamus. Ad quos veritatis amantem Lectorem remittimus. Nam ſi ſecundùm diuinę veritatis c eloquium, *in ore duorum aut triũ teſtium ſtabit omne verbũ*, quis iam de

c *Matth.* 18. 16.

hiſto-

Digitized by Google

hiſtoriæ huius veritate, quæ tanta probatiſſimorum teſtium nube fulcitur, amplius queat ambigere? Iam verò ſi de temporis ratione certùs debeat iniri calculus, fatentur ferè præfati omnes, circa annum Domini milleſimum octogeſimum ſecundum id accidiſſe; adeò vt biennio poſt Cartuſia inhabitari cœpta ſit. De quo ita d Surius: *Incolere cœperũt Cartuſiæ ſolitudinem circa ſolennitatem S. Ioannis Baptiſtæ*, Heremitarum omnium prodromi, quo inter natos mulierum ſanctior nemo exſtitit, anno ſalutis noſtræ milleſimo, octogeſimo quarto. Qua de re huiuſcemodi exſtãt apud e Sutorem verſiculi:

Quo tempore horrẽdum hoc ſpectaculum acciderit.

d *In vita* S. *Brunonis, cap. ſeu* §. 15.

1084

e *Lib.* 1. *vitæ Cart. Tract.* 2. c. 7. *fol.* 59.

Anno milleno, quarto quoque, ſi benè cenſes,
Inſuper octeno, ſunt orti CARTVSIENSES.

Licet f Baronius, & alij nonnulli, videantur id velle referre ad annum Domini 1086.

f *In Annalib. anno* 1086. *n.* 16.

§ V. Cur damnati, ac ter infelicis Doctoris iſtius nomen, literarum monumentis conſignatum non ſit.

MIretur iam aliquis, cur, cùm Seruator noſter Euangelicam illam proferret, de diuite epulone, atque inope Lazaro, hiſtoricam parabolam, huius exprimere nomen, illius verò omitere voluerit. An, vt quod de libro vitæ iam expunxerat, illud ne ore quidem vſurpari cuperet? De talibus namq; per Prophetam olim dixerat; g *nec memor. ero nominum eorum per labia mea*. Et alibi; h *deleantur*, inquit, *de libro Viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur*; vnde;

Luc. 16. 20.
I.

g *Pſal.* 15. 4.
h *Pſal.* 68. 29

nomen

i *nomen eorũ deliſti in æternũ, & in ſeculũ ſeculi,* i *Pſal. 4. 6.*
inquit Vates Regius. De viro verò iuſto, ac Deũ reuerente, eiuſq; pręceptis obſequente, dicitur: k *Noui te ex nomine*: Et Ioannes in Apoc. l *Qui vicerit, ſic veſtietur veſtimentis albis, & nõ delebo nomẽ eius de libro vitæ, ſed cõfitebor nomẽ eius coram Patre meo, & coram Angelis eius.* Deinde, quidnã obſecro, proprij nominis cõmemoratio defuncto profuiſſet? an non, ſicuti damnato, nihil vtilitatis, ita & toti conſanguinitati plurimum infamiæ ac dedecoris cõciliare potuiſſet.

k *Exo. 33. 12.* l *Apoc. 3. 5.*

II. *Comparatio.*

III. Si etenim reſcitum ſcelerati cuiuſdam hõminis ſuſpendium, vniuerſam dedecorat familiam, multò magis perpetuæ damnationis enarratio, hoc ipſum efficeret. Parcitur quoque interdum nominibus, quod qui bonorum ſibi virorũ nomina adſciuerant, turpiter ijs ſint abuſi: quos Pſalmiſta iure ideo reprehendit, dum inquit, m *vocauerunt nomina ſua in terris ſuis.* Sic olim flagitioſus quidam, ac perditæ nequitiæ homo, vti ex Cicerone, Plutarcho, Valerio, ac Gellio conſtat, vt præclarum, ac nullo vnquam æuo obliterandum nomen ſibi conſciret, templum Dianæ Epheſiorum, quod (n Plinio teſte) ducentis viginti annis fabricatum à tota Aſia fuerat, inflammauit. Quod cùm gloriæ cupiditate ſe feciſſe palàm profiteretur, publico Magiſtratus edicto promulgatũ fuit, ne poſtea quiſquã hoc nomine vocitaretur. Et forſitan ẽt hoc tẽpore in tenebris conſepultũ iaceret, niſi Theopompus id ſuis inſeruiſſet hiſtorijs. Quid ergo mirum, ſi Pariſienſes illi prudentiæ opinione præ-

m *Pſalm. 48. 12.*

n *Lib. 36. cap. 14.*

Heroſtratus, vt nomen cõcelebraret ſuum, templum incẽdit Epheſiæ Dianæ.

ſtantes Theologi, cuius corpus fœtido committendum ſterquilinio cenſuerũt, illius etiam nomen nullis exſtare literarum monumentis voluerint? Et quidem ſatis de his, licet non ignorem, me in antiquiſsimis imaginum picturis reperiſſe, infelicem hunc atque execrandæ memoriæ hominem, Raymundum nominatum. Etiamſi nullatenus fidem meam interponam, hocne an illo ſit vocitatus nomine: maximè, cùm nihil ex vano hauſtũ velim, ſciamq́; quod

Horat. de arte Poet. in princip.

——— *Pictoribus atq; Poëtis*
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

Reperiuntur tamen inepti quidam, atq; inſulſi homines, & ſibi, & alijs perſuadere conantes, hunc damnatum Doctorem BRVNONEM noſtrum fuiſſe; quod ſanè otioſorũ eſſe hominum commentum, inde liquidò conſtat, quod infelix hic Pariſienſis Doctor, Beatiſsimo BRVNONI ſimul ac ſocijs eius, vitæ in melius cõmutandæ, atque in vaſtam heremi ſolitudinem ſecedendi occaſionem præbuerit.

§ VI. Quænam fuerit illa ſolitudo, in quam D. BRVNO ſenis comitatus ſocijs, pœnitentiæ peragendæ cauſa ſeſe recepit.

LOcum hunc horroris ac vaſtæ ſolitudinis, quem poſt ſtupẽdum illud Pariſijs hauſtum oculis ſpectaculum BRVNO cum ſocijs petijt, quibus nam verbis deſcribere commodius licebit, quam illius ſanctiſsimi Gratianopolitanæ Eccleſiæ ea tempeſtate Præſulis, qui ſecundum quietem ſeptem hiſce Viris totidem ſtellarum indicio

Indicio cælitus præparatum eum vidit, eoſque lubens gaudenſq; eò perduxit. Ita etenim Brunonem, eiuſque pariter collegas B. Hugo alloquitur. a *Locus autem diuinitus vobis adſignatus, eſt heremus quadam altiſsimis in montibus, quam* CARTVSIAM *vocant, ampla illa quidem, ſed prorſus inculta, atq; à nemine habitata, ſolis feris peruia, hominibus verò cæteriſq; animantibus, propter loci aſperitatem, penè incognita, & inacceſſa. Altas & tanquam exciſas hinc inde rupes & ſcopulos, arboreſq; ſylueſtres & infrugiferas habet; eſtq; ſupra modum frigida, magnaq; anni parte niuibus operta. Tum quoq; adeò prærupta, & ſterilis, & infructuoſa, vt nihil in ea neq; ſeri, neque meti queat,* &c. Hactenus quidem B. Hugo. Neq; ſecius aut Dorlandus noſter lib. 1. ca. 1. aut etiã ipſe Petrus Sutor, qui cùm Pariſienſis Cartuſiæ aliquandiu Prior exſtiterit, ac ratione officij ad hanc Maioris Cartuſiæ heremum ſæpius proficiſci potuerit, ac coram inſpicere, ita de eadem ſcriptum reliquit; b *Vis,* inquit, *horridam* CARTVSIANI *loci faciem videre? Si ſuſpexeris, arduos ſaxoſoſq; mõtes, gelidas niues, infœcundaſq; arbores dorſo montiũ adhærentes, ſpectabis. Si deſpexeris, terrificum amnem in pede montium ingratè murmurantem videbis. Terribilem deniq; ſitum accipe. Nulla ſiquidem ibi amœnitas, nullum ſolamen, nulla terrena iucunditas adeſt:*

Vix ibi ridenti veſtitur gramine tellus,
Vix ibi cantat ales, nec ſunt ibi luſtra ferarum.

a *Tom. 5. Surij, in vita S. Brunon.* §. 13. *Verba B. Hugonis Gratianop. Epiſcopi, quibus deſcribit Cartuſiã, quæ noſtri propoſiti mater eſt, & origo: vnde cætera omnes Ordinis domus nomen, ſimul ac viuendi normã hauſêre.*

b *Lib. 1. vitæ Cartuſ. Tract. 2. ca. 7. fol. 53. Horrida Cartuſiani loci facies.*

Quid igitur? Niues quidem ibi perpetuo candore candeſcunt, ſed niuea frigora liuido pallore corpora inhabitantium adſiciunt. Tanta denique eſt loci aſperitas, vt nec Scythiæ deſerta, nec Aegypti ſolitudines, poßint illi Carthuſiano monti rectè comparari. Horrendum itaq; carcerem, purgatoriumq; locum potius, quàm aptum humanæ vitæ habitaculum meritò dixeris. Hæc ille.

§ VII. Vtrum hic tam horrendus vti ſqualidæ habitationis, ſic & eximię ſanctitatis locus, etiamnũ hoc tempore ſuos habeat incolas, D. BRVNONIS veſtigijs ſedulò inſiſtẽtes.

DE hoc quoque malim aliorum, quàm verba mea ponere. Vnde in primis operę pretium exiſtimo, quendam eximiæ pietatis, immo & cognomẽto *Venerabilem*, in medium proferre Virum; qui vti non tam longè poſt BRVNONIS obitum, in ipſis Galliarum partibus vixit, ita ſuo id calamo, quaſi oculatus teſtis, maiori cum fide faciet. Is autẽ eſt Petrus Mauriacenus, Abbas nimirum Cluniacenſis, tam ſcriptis, quã vitæ ſanctimonia clarus, ac D. Bernardi Clareuallenſis Abbatis contemporaneus. Cuius equidẽ hæc ſunt verba. *Seruatur*, inquit, a *in* * *Burgundiæ partibus inter omnes Europæ noſtræ Monaſtici Ordinis profeßiones, profeßio quædam, multis alijs eiuſdem propoſiti ſanctior & cautior, inſtituta noſtro tempore à quibuſdam Patribus*

a *Lib. 2. Mira. cap. 28.*

* *Dorlandus vult maiorẽ noſtram Car-*

tribus, magnis, doctis, & Sanctis, M. Brunone Colonienſi, M. Lauduino Italico, ac quibuſdam alijs verè magnis, ac Deum timentibus viris. Qui quorundam antiquorum Monachorum tepiditate, negligentia ac deſidia prædocti, ſeculo abrenuntiare volentes, cautius ſibi ſuisq́; in via Dei, ſectatoribus, conſuluerunt; & vigilanti oculo Ordinem contra omnes penè Sathanæ inſidias circumſpectū inſtituerunt, &c. Deinde paulò poſt. *Ad edomandum iumentū corporis ſui, & ad ſubigendam, iuxta Apoſtolum, legem membrorum ſuorum, repugnantem legi mentis ſuæ, duris carnem cilicijs ſemper exaſperant, continuatis penè acribus ieiunijs corpora affligunt, extenuant, deſiccant. Inde eſt, quod pane furfureo ſemper vtuntur, vinoq́; adeo adaquato, vt meritò magis villum, quam vinum dicatur. Ab omni carnium eſu, tam ſani quā agri, in perpetuū abſtinent. Piſces nunquā emunt, ſed fortè ex charitate datos, accipiunt.* Quorum ſanctiſsimæ vitæ inſtitutum magnoperè Diuus admiratus Bernardus, in hæc exclamat verba: a *Altiſsima eſt profeſsio veſtra, cælos tranſit, par Angelis eſt, Angelicæ ſimilis puritati. Non enim ſolum nouiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionē, & omnis cōſummationis finē.* Et cætera in hunc modum, non minus profectò verè, quā melliflue, quæ etſi nos breuitatis cauſa miſſa facimus, nō poſſum tamē, quin Petri Bleſenſis, Bathoniēſis Eccleſię Archidiaconi doctiſſimi teſtimoniū, de hac eadē alma matre noſtra Cartuſia hic in medium adducā, ſic etenim ait:

tuſiam in Sabaudiæ partibus ſitā, alij in Delphinatu.

Rom. 7. 23.

a *Epiſt. ad ff. montis Dei, de vita ſolitaria.*

Vixit anno Dom. 1160.

a Epiſt. 86. ad Alexand. Cartuſ. Monach. pag. 154.

b Pſalm. 103. 12

c Geneſ. 28. 17.

d Pſalm. 79. 12.

Vixit anno Dom. 1450.

a *Domus Cartuſienſis, & locus habitationis illius ſitus eſt in montibus, & ſcopulis, & in petris; vt ſit potius habitatio Angelorum, quàm hominum, ad dandam altiſſimo vocem confeſſionis & laudis, ſicut ſcriptum eſt;* b *ſuper ea volucres cœli habitabunt, de medio petrarum dabunt voces. Sed & columba ædificat in foraminibus petræ, & vir prudens ædificat domum ſuam ſupra petram: vbi nec maris fluctus, nec ventus turbinis, nec pluuiarum inũdatio, nec alluuio formidatur.* c Verè terribilis eſt locus iſte, nec eſt hic aliud, niſi domus Dei, & porta cæli. *Et licet domus illa ſit in terra horroris & vaſtæ ſolitudinis, nominatiſſima tamen eſt* IN OBSERVANTIA RELIGIONIS ET ORDINIS. *In omnẽ quippe terram, per gratiam Dei, exiuit fama eius, & in fines orbis terræ, ſua odorem ſuauitatis effudit. Plantatio enim Dei eſt, & vinea Domini Sabaoth; ideoq; iam excreuit in immenſum, & multiplices fructus fecit. Vide, ſi iam non* d *operuit montes vmbra eius, ſi non extendit palmites ſuos vſq; ad mare, & vſq; in Angliam propagines eius.* Verum ad vlteriorem temporis progreſſum animum ſimul ac calamum transferentes, videamus iam nunc, quid poſt annos circiter, ab inſtitutione Ordinis, plus minus quadringentos, eximius ille Florentinus Archiepræſul ANTONINUS; vir nimirum & eruditionis laude, & inſignis vitæ ſanctimonia adeò per orbem celebris, vt in Diuorum iam olim catalogum ſit relatus. Hic etenim dum D. IANCELINI, decimi Maioris

Car-

Digitized by Google

Cartuſiæ Præfecti virtutes enarrat, inter cætera ſic ait: a *Certè valdè venerabilis eſt iſta religio* (CARTVSIANA) *quæ vſq; in præſentem diem ſeruat rigorem ſuarum obſeruantiarum per annos circiter quadringentos. Auſtera ſiquidem eſt in multis: in abſtinentia quidem, quia prolixa ieiunia, & ſextis omnibus ferijs in pane & aqua: ab eſu carnium ſemper abſtinent, etiam in grauiſsima infirmitate: ita vt qui eis veſci voluerit, amplius in clauſura* (clauſtro ſcilicet, ſeu Monaſterij conſeptu) *cum reliquis non valeat permanere. Quoad veſtitũ, quia ſemper cilicio induuntur ad carnem. Quoad ſolitudinem, quia nunquam exeunt; exceptis Priore & Procuratore. Et in cellis ſuis ſoli manent cum arcto ſilentio. Vigilias magnas habent, propter prolixitatem officij.* Hactenus Antoninus. Si verò iam audire non pigeat D. Thomæ Campenſis (mirum enim, cur Kempenſem nonnulli eum vocitent, cùm ex b vita illius liquido conſtet, fuiſſe eum Vltraiectinæ diœceſeos, & Dauentriæ, hoc eſt, haud procul à natali ſuo ſolo vitam ad annos aliquot egiſſe, ac deinde Svvollam religionis ergo contendiſſe, ad montem ſcilicet S. Agnetis, à patria ſua æquè ac mea, non niſi ſeſqui milliario, diſsitum) de Cartuſianæ vitæ conuerſatione ſententiam, ecce habes eam hîc ipſiuſmet auctoris verbis. c *Eo tempore* (loquitur de collapſa ſuo æuo monaſtica ferè vbique diſciplina) *mundi ſtatus in maligno videbatur vndiq; poſitus; ita vt pauci eſſent, qui verbum vitæ moribus ac*

a *Parte 2. hiſtor. Tit. 15. cap. 22. §. 2. fol. 73.*

b *In principio Tituli 2.*

c *In vita Gerardi Magni cap. 4.*

Vixit Thomas Campenſis anno Domini 1430.
Apud Cartuſianos velut cineribus latuit, viguitq́; intemeratus hactenus Monachiſmus.
a Secunda parte Serm. ad Nouit. Serm. 4.

vocibus prædicarent, pauciores verò qui continentiam ſectarentur, & quod dolendum erat, nomen ſanctæ religionis, & ſtatus deuotionis, præ inopia ſpiritus, à Patrum præcedentium veſtigijs nimiū claudicabat. Apud CARTVSIENSES *verò lux* VITAE COELESTIS *remanſit occultò, & carnalibus videbatur ſatis auſtera, erat tamen Deo gratiſſima, & ſpiritu feruentibus optabilis atque iucunda.* a Refert quoque idem Campenſis Thomas, ætate ſua fuiſſe eiuſdem ſecum inſtituti religioſum, qui viatorem quendam ſibi in itinere occurrentē, interrogans, quid de præcipuis monaſticæ religionis locis, hoc inter cætera ab eo audiuit; ſe in Maiori CARTVSIA conſpexiſſe venerandum ætate ſenem, qui toto quadraginta ànnorum decurſu, quo ſe Cartuſianæ religioni addixerat, ne anteriorem quidē conſpexerat portam, per quam primum ingreſſus fuerat. Magnum profectò eſt hoc, ac multæ ædificationis exemplum, tali & loco & profeſſione dignum. Verum ne quis nobis obſtrepēs, dicat, deferbuiſſe iam illic in Maiori CARTVSIA priſtinum illum rigidioris diſciplinæ zelum, neq́; D. BRVNONIS illic amplius, tanto cum feruore, vti olim, veſtigijs, inſiſti; eam ob rē vt ſiniſtrē hanc ſuſpicionē amoliamur, concludā paragraphū hunc verbis D. Stephani Salazarij, vti S. Theologi Doctoris profundiſsimi, ſic Xereſanæ in Hiſpanijs Cartuſiæ Prioris olim integerrimi, qui cùm Anno Domini 1584. Generali intereſſet Capitulo (hoc autem non niſi in Maiori Cartuſia annuatim peragi ac celebrari

lebrari fas eſt) quæ ſuis ibidem conſpexit oculis , ea publicis quoque literarum monumentis ad omnem poſteritatis memoriam conſignare haud quaquam detrectauit. Sic enim in epiſtola liminari, quam ſuo, de Chriſti Saluatoris Genealogia, præfixit operi, atque Illuſtriſs. S. R. E. Cardinali , ſimul ac Reuerendiſs. Toletano Archiepiſcopo Gaſpari à Quiroga dedicauit , hunc ſuum Mæcenatem alloquitur. *Adeo religio , pietas, rerum viſibilium & temporalium neglectus, propriæ voluntatis abnegatio & reſignatio, animi à rerum omnium tranſeuntium & interiturarũ vmbris abdicatio , & reliqua virtutes in Maiori Cartuſia effloreſcunt; vt quicunq; eam viderint, iure teſtentur, nullum eſſe in Eccleſia Catholica Monaſterium , in quo* HAC AETATE *magis vigeant diſciplina, & obſeruantia regularis. Quo fit, vt cùm ex lapſu & ruina Monaſteriorum , quæ ſuis Ordinibus erant capita, Ordinis Manaſtici labefactati ſint atq; corrupti, ſola* CARTVSIA *ſteterit primis Patrum ſuorum inſtitutis & paſſibus inſiſtens.* Et paulò accuratius quotidianam Cartuſianæ vitæ exercitationẽ ibidẽ enarrans; *Habitant*, inquit, *penitiſſimam alpium Sabaudicarum ſolitudinem, vſque adeò rigentem, & perpetuis niuibus obductam, vt decantata illa niuium, & antiqua Sanctorum Aſcætarum Scytis præ hac heremo, pro temperatiſsima & amœna regione haberi poſſit. Veſtis etiã intima illis ex ſacco, dira ſubtus ad carnem cilicia, victus tenuis , panis cibarius ex ſiligine. Somnus modi-*

Prodijt hic Liber anno Dom. 1584. Lugduni Galliarum, apud Carolum Peſnot.

Inſigne oculati teſtis encomium, de eximia vitæ ſanctimonia, quæ etiamnũ hoc noſtro æuo in Maiori conſpicitur Cartuſia.

Conueniunt hæc cum ijs, quæ ſupra ex Petro Venerabili allegauimus.

Digitized by Google

modicus, vigilia immẽſa, & quæ ſolennioribus diebus ad horas quatuor cantando protrahãtur, &c. Hæc de iſtius loci incolis in genere, de ipſo vero R.P. GENERALI, qui ibidẽ ſemper reſidẽs, iſtius Maioris Cartuſiæ Præfectus eſt, quid ait? *Chorum hunc duit admirabilis quidam, & diuinus ſenex, nomine* BERNARDVS, *cognomine* Caraſſus, *patria Tarbenſis, ætate octogenarius, ardore pietatis ſic incenſus, vt cùm tot domeſticæ adminiſtrationis, & totius Reipublicæ* CARTVSIANAE *negotijs obruatur, non die, non nocte ab actibus Conuentualibus abſit, perinde ac ſi modò in anno probationis & Ordinis tyrocinio verſaretur. Non victu, non veſtitu, ſed indefeſſo labore, animi tranquillitate, modeſtia, iuſtitia, æquitate, cæteriſq; Principe dignis virtutibus omnibus præluces.* Atq; hæc hactenus, prolixius quidem quàm ſtatueram, non tamen ſine lectoris vtilitate, oblectationéue.

Fuit hic Venerandus ſenex, quadrageſimus Ordinis Generalis, optimè prædeceſſorũ ſuorum veſtigijs inſiſtens.

§ VIII. Quàm diu B. BRVNO hunc Cartuſiæ locum incoluerit, & quo pacto à Põtifice Romam euocatus, tandem abeũdi conſecutus veniam, Calabriæ deſerta expetierit.

Surius in vita B. Brunonis.

CVm non totos ſex annos in illa vaſta quidem, & horrida, ſed ſancta & modis omnibus optata CARTVSIAE ſolitudine D. BRVNO exegiſſet, Pontifex Vrbanus II. qui olim Beati viri diſcipulus fuerat, cùm ad illud ſublime præcipui honoris faſtigium euectus eſſet, cupe-

ſuperetque tantum munus accuratè implere, rerumq; ſuarum ſatagere, non immemor egregiæ virtutis & illuſtris doctrinæ ſui Præceptoris, acciuit eum per literas Apoſtolicas ad Sanctæ Eccleſiæ præſtanda officia; grauiter præcipiés, ne venire ad Vrbem cunctaretur. Animaduertit ex his quoque Lector pius, qualis quantuſuis fuerit B. Brvno, quem tanti fecerit ipſe totius Paſtor Eccleſiæ, quemq; tantũ apud ſe familiaritatis autoritatisq; locũ habere voluerit, vt etiã plurimũ in eo laborauerit, quò poſſet illum ampliſsimo Rheginenſis Eccleſiæ, quæ prima totius Calabriæ Metropolis eſt, Archiepiſcopatu condecorare. Verum ille eligens abiectus eſſe in domo Dei ſui, elongauit fugiens, & bona cum Pontificis venia, curiam deſeruit. De quo ita doctiſsimus Eccleſiaſticorum ſcriptor Annalium Baronius: *a Vrbanus Papa accerſiuit ad ſe ex Cartuſiana ſolitudine S. Brvnonem, eius inſtituti auctorem, quem iam diu ante coluiſſet, inuitumq; licet diu apud ſe retinuit, eius opera vſus in Concilijs celebrandis vſq; ad Placentinum Concilium. Quo celebrato, vix miſsionem obtinuit ab eo in Gallias profecturo, cùm iam vſque ad triennium apud eundem Pontificem permanſiſſet.* Quo quidem tempore exacto, non in Franciam ad ſuos, vti *b* Dorlandus noſter ſentire videtur, ſed in Calabriã, adiunctis ſibi aliquot eiuſdem ſecum propoſiti Viris, lætus contendit. Maluiſſet ille quidem, quod etiam crebrò apud ſe cõſtituerat, ad Maiorem illam remeare Cartuſiam, ſed quia Summus

Dorlandus noſter, & alij nonnulli, putant fuiſſe Rhemenſem Archiepiſcopatum.

a *Tom.* 11. *Annal. anno* 1092. *nu.* 12.

S. Bruno in ſacris celebrandis Concilijs inſignẽ Pontifici nauat operam.

b *Lib.* 1. *ca.* 2. *pag.* 22.

Ratio cur D. Bruno Calabriã Bruno potius petierit

quam priſtinam Gallicanam ſolitudinem.

mus Pontifex cum ſua curia iter parabat in Franciam, in cuius finibus CARTVSIA hæc ſita eſt, verebatur, ſi ipſe quoque eò ſe conferret, ne aut curiæ ſtrepitus declinare non poſſet, aut illam non reliquiſſe, ſed ſequi videretur.

§ IX. Quænam ſit iſta Calabriæ ſolitudo, ad quam D. BRVNO ſe recepit, quamque diu in ea cõmoratns ſit.

BRVNO ſciens in Calabriæ (hæc eſt autẽ Magna Græcia, in quam celeberrimi Philoſophorum Principes Plato, & Pythagoras, alijque nonnulli philoſophandi gratia olim conceſſerant) regione, plurimas eſſe ſolitudines, agendæ pænitentiæ, vitæq; ſolitariæ conſectãdæ aptiſsimas; ad quandam deuenit heremum, cui TVRRIS nomen eſt, in diœceſi Squillacenſi. Vnde adamato, quaſi quod à Deo ſibi offerretur, habitaculo, reliquam ibidem in precibus alijſque ſanctiſsimis exercitationibus, vitæ partem tranſegit. Quam quidem Calabriæ ſolitudinem, iuxta *a* Baronij ſententiam, videtur etiã magnus ille Aurelius Caſsiodorus quondam incoluiſſe, haud procul nimirum ab Vrbe Scyllitana, quæ in extrema Calabriæ parte ſita eſt, vbi famoſus Scyllæ contra Charibdin ſcopulus imminet, à quo ciuitas nomen accepit. Hic igitur D. BRVNO ad annos circiter octo vna cum ſocijs, tranquillam in viliſsimis caſis degens vitam feliciter tandem Creatori ſuo animam reddidit.

a Tom. 7. ad annum Domini 562. nu. 9.

§ X. De obitu B. BRVNONIS, eiuſdemq; miraculis, ac canonizatione.

Obiiſſe

OBijſſe D. Brvnonem anno Domini milleſimo centeſimo primo, pridie Nonarum Octob. die nimirũ Dominico, poſt alios, teſtis eſt Surius, ita vt ſeptemdecim circiter, à primo conuerſionis ſuæ tempore, & obitus diem, anni interceſſerint. Anno namque Domini 1084. circa ſolennitatem S. Ioannis Baptiſtæ, diximus Cartuſiam primò habitari cœptam, illicq; ſexennio propemodum illum egiſſe, ac triennio in vrbe apud Vrbanum Pontificem, reliquumque vitæ ſpatium Calabris in montibus beatiſsimo fine conſummaſſe. Ad cuius equidem tumulum eiuſcemodi poſitum eſt Epitaphium.

Epitaphium D. Brunonis.

Primus in hac, Chriſti fundator ouilis, heremo
Promerui fieri, qui tegor hoc lapide.
Brvno *mihi nomen, genitrix Germania, meq;*
Tranſtulit ad Calabros grata quies nemoris.
Doctor *erã, præco Chriſti, vir notus in Orbe,*
Deſuper illud erat, gratia, non meritum.
Carnis vincla dies Octobris ſexta reſoluit,
Oſſa manent tumulo ſpiritus aſtra petit.

Eius poſt obitum inſignia aliquot miracula.

Ad eius ſepulchrũ fons viuus prorumpit, multique proclamati à medicis ægri, optatam priſtinæ ſanitatis valetudinem conſequuntur, vti non ſolùm Dorlandus in fine libri primi, ſed & Surius, ipſeque adeo Petrus Sutor lib. 1. vitæ Cartuſianæ, Tractatu 5. cap. 3. & 4. commemorat; ita vt operæ pretium non putemus, eadem hîc cum lectoris tædio repetere.

Cæterum Leo X. eximiæ pietatis Pontifex, auditis præclaris aliquot D. Brvnonis miraculis

Canonizatio. raculis, promouente negotium hoc, anno Domini 1514. Franciſco de Puteo, Iuris Vtriuſque Doctore præſtantiſsimo, ipſiusq; Maioris Cartuſiæ Primatæ meritiſsimo, Diuorum cathalogo eundem adſcripſit; adeò vt publicis Eccleſiæ tabulis obitus eius dies inſertus, quolibet anno celebriter obſeruetur. De quo quidam non indoctos hoſce olim cecinit verſiculos.

Papa LEO *geſtis, ac maieſtate verendus,*
Cardineis Patribus celebri circundatus actu,
Certior eſt factus, quàm ſanctè vixerit olim
BRVNO; *quod obſequiũ Romana præſtitit Vrbi,*
Quodq́; per hunc cultu diuino Eccleſia creuit:
Huius & audierat certò miracula quædam;
Propterea votis Patrum concordibus, illum
Rettulit in Diuos, feſtum largitus eiuſdem,
Octobris ſexta celebrari luce quotannis.
Illo nempe die moriens conſcendit Olympum:
Erigere huic ſtatuas, atq; ædificare ſacella
Permittens, ſuper his confecta diplomata donãs
Ordinis hæc noſtri mater CARTVSIA *ſeruat,*
Inter Romani multa inſtrumenta Senatus.

§ XI. De lucubrationibus, ac literarum monumentis, quæ D. BRVNO poſt obitum poſteritati reliquit.

QVemadmodum priſci illi Aegyptij Monachi, ſilentio, orationi, lectioni, cordis puritati, rerumq; diuinarum contemplationi vacabant, certis proinde etiã horis manuali exercitio, præſertim verò conſcribendis libris incumbe-

cumbebant, ita etiam D. BRVNO, quorum viuendi in heremo inſtitutum ſuſceperat, eorundem quoque maluit æmulari induſtriam, quàm cum deſidia panem otioſus comedere. Solent etenim homines imperiti eos otioſos, & S. Eccleſiæ parum vtiles exiſtimare, qui ab aliorum conſortio ſeparati, ſoli Deo, ac ſibi duntaxat vacant. Quorum tamẽ inſcitiam vt Sanctus Pater coargueret, cùm ore verbum Dei prædicare non poſſet, ſcriptis ac literarum monumentis abundè id præſtitit; ſciens illa quæ literis conſignata ſunt, nulla vnquam temporis iniuria poſſe aboleri, ſed potius quam diu hic Chriſtianus ſtabit orbis, ſuper viuere. Hinc de B. *a* Hugone, inſigni illo Lincolnienſi Præſule, memoriæ proditum eſt, eum non ſegnem ſacris impendiſſe operam codicibus: quos religioſis quibuſque neceſſarios, & maximè vitam ducentibus ſolitariam, dicere ſolebat. *His enim pro delicijs & diuitijs tempore tranquillo, his bellico in præcinctu pro telis & armis, his in fame pro alimonia, his in lãguore pro medela Monachis* (imo omni hominũ generi) *vtendũ memorabat:* Hi namq; ſunt illi cæleſtis Philoſophiæ duces, virtutis indagatrices, vitiorumq; expultrices, qui afflictis medẽtur animis, qui inanes rerum mundanarum ſollicitudines detrahunt, qui noxijs cupiditatibus liberant, ac timorem omnem depellunt. Hi inquam ſunt, qui in aduerſis perfugium, in proſperis ſolatium præbent, delectantes domi, non impedientes foris; imò pernoctant nobiſcum, peregrinantur, ruſticantur.

a Tom. 6. Surij, 17. Nouemb. cap. 8.

Sacrorum codicum vtilitas.

Hinc

Hinc ſummus ille populi Sacerdos Iudaici, reliquuſq; cœtus, Spartiatis ſcribẽs, gloriabatur *a ſolatio ſe habere libros ſanctos, quos manibus tenerent*, tererentque. Quod quia probè cognitum habebat, tam ſacri initiator Ordinis BRVNO, hinc pientiſsimis ſuis ac lucidiſsimis Cõmentarijs, totum Dauidicum illuſtrauit Pſalterium, nec non & omnes Gentium Doctoris epiſtolas. De quibus in hæc verba haud quaquã aſpernãdi iudicis Theologus, Petrus Sutor, Doctorali etiã ipſe donatus laurea. *Scripſit*, inquit, *D. Bruno nobili ſtylo egregiam diuinamq́; in Pſalterium expoſitionem, quæ ſui autoris præſtantiſſimum ingenium, ſummamq́; eruditionem oſtẽdit. Scripſit inſuper nobilem, fideleḿq; interpretationem in epiſtolas D. Pauli, adeo clarè, ſubtiliter, copioſeq́;, vt omni laude maior, non iniuria eſſe putetur.* Sunt & aliæ aliquot non indoctę eiuſdem Beatiſsimi Patris noſtri lucubrationes; vti conſtare poteſt ex ijs, quæ ante annos plus octoginta, vno ſat magno volumine, Lutetiæ Pariſiorũ prælo ſunt impreſſæ Aſcenſiano, iamq́; iterata vice, adiunctis ſimul & alijs quæ haberi potuerunt, recudendæ. Licet priuſquam eæ in meliorem redigi Synopſin queant, rogandi ſint nobis Viri docti, ac Monaſteriorum Prælati, vt ſi quæ inedita penes ſe habeant S. Brunonis ſcripta (quemadmodum & ex ſacro Anthonij Poſſeuini Apparatu, quædam Venetijs deliteſcere cognouimus, & in celeberrimi Clareuallenſis cœnobij bibliotheca nonnulla etiamnum adſeruari aliorum relatu intelleximus) ea benignè nobis

a 1. Machab. 12. 9.

Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. cap. 7. pag. 558.

bis communicare non detrectent. Stabit enim ſua liberalitati gratia, & vel leue beneficium ibit in poſteros.

§ XII. Sitne ſacer Brunonis Ordo, à ſede approbatus Apoſtolica.

FEciſſem iam finẽ Præludijs hiſce, ſi deeſſent qui calumniandi finem facerent. Quemadmodum enim extitêre olim, qui dicerent nulla huius rei certa atq; euidentia poſſe adferri documenta, ita etiamnum (proh dolor) reperiuntur, qui id vel certò adſirmare auſint, vel ſaltem in dubium reuocare. Quorum idcirco oblocutioni dubitationiue, finali hoc occurrendum erit paragrapho, ac veris certiſq; documentis comprobandum, ſacrum Cartuſienſem ordinem, à D. Brunone ante annos admodum quingentos diuinitus inſtitutum, plurimorum quoque iam dudum Romanorum Pontificum placitis comprobatum. Cartuſianæ namque vitæ inſtitutum probatum eſſe, nemo ignorat, niſi qui diuinam eius originem compertam nõ habet. Siquidem ad hoc cæleſtis vitæ genus inſtituendum, ſeptem Dominici gregis arietes diuiña diſpoſitione delecti ſunt, qui per ſeptẽ ſplendidè radiantia ſydera, B. Hugoni ſecundũ quietem apparentia, præſignificarentur. Quin & peruetuſti Cartuſianorũ annales habent, *a* Victorem III. Romanæ Sedis Antiſtitem, per ſomnium vidiſſe, Deum Opt. Ter maximum ſuæ dignationi in vaſta illa Cartuſiæ ſolitudine, de qua *b* ſupra diximus, commorandi domicilium conſtruentem. Quamquam nonnulli dixerint,

De approbatione Ordinis Cartuſienſis à ſede Apoſtolica, conſule Gerſonem, qui ſcripſit Tractatum contra impugnantes; & Iacobũ tunterbuyck.

a *Petrus Sutor lib. vitæ Cartuſ. Tractat. 3. cap. 1. pag. 63.*

b § *ſexto.*

cæleſtem hanc viſionem præfato Hugoni Epiſcopo demonſtratam fuiſſe. Quam diſſonantiam facilè ſoluerit is, qui diuinum hoc portentum vtrique oſtenſum dixerit. Summo quidem Pontifici, vt Cartuſianæ vitæ primordia comprobaret; Hugoni verò Præſuli, vt magis magisq; erga ſeptem hos ſuos clientulos, qui eius ſe directioni commiſerant, afficeretur, eiſque benè facere pergeret. Reperiuntur tamen, qui dicũt, Cartuſianum Ordinem ab Eccleſia toleratum duntaxat fuiſſe, nõ verò etiã approbatum. Qui, haud dubiè Eccleſiam Dei viui, quam *a* Apoſtolus *columnam ac firmamentum veritatis* non immeritò appellat, inertiæ, atque adeò etiam incuriæ turpiter arguunt. Inertiæ quidem, quod negligenter ſe habuerit, Ordinem ipſum tam longo temporis decurſu vbiuis locorum florentem, non reprobãdo, ſi reprobatione dignus erat. Incurię verò, quod viderit Cartuſianam familiam per totum penè terrarum orbem diffuſam, ac inſigni cum fœnore multiplicatam, nec tamen curauerit ipſam profligari atque eliminari (ſi id merebatur) ſed conniuendo diſsimulauerit, alieniſq; peccatis perperam communicauerit. Quin immo, Concilium Baſileenſe Anno Domini M. CD. XXXI. inchoatum, diſertis verbis Cartuſienſem approbauit Ordinem; quod etſi partim confirmatum, partim reprobatum, ob Schiſma ibidem exortum, fuerit, Nicolaus tamen V. ſanctiones illas circa beneficia Eccleſiaſtica, aliaque id generis nonnulla poſtmodum ſuo calculo comprobauit: Licet interim Maiores noſtri de humana probatione ab initio non

a 1. Tim. 3. 15.

magno-

magnoperè ſolliciti fuerint: prudẽter animaduertentes, non quæ certa, ſed quæ dubia ſunt, probatione indigere. Quippe qui probè cognitum haberent, pluribus in locis Iuris Canonici, eximia cum laude Cartuſianorum mentionem à SS. Pontificibus fieri. Primò namq; in Decretalibus de Cartuſianis agitur, maximè verò lib. 5. tit. de *Simonia*, cap. *per tuás literas*: vbi Innocentius III. Priori Cantuarienſi, de quodam Cartuſiano ſcribit, cuius hæſitationi conſulit. Similiter in eodem libro, Tit. de *homicidio*. Cap. *ſicut ex literarum*, vbi idem Pontifex Priori, & fratribus Cartuſienſibus ſcribit. Itidem in ſexto Decretalium, libro 3. de *decimis*, capit. *Statuto*, de eiſdem agitur. Quibus vna cum Ciſtercienſibus percipiendarum priuilegium decimarum conceditur. Porrò in Extrauagãtibus communibus *de regul. & tranſ.* ad *reli.* cap. *Viam ambitiosè*. Cartuſianorum quoque fit mentio. Qui tanta illic, præ cæteris donantur Ordinibus, prærogatiua, vt religioſos mendicantes in ſuum conſortium ſoli admitere queant. Enimuero ſacer Cartuſienſis Ordo ab ipſis Summis S. Romanæ Eccleſię Pontificibus mirificè probatus, &(quod amplius eſt) egregiè commẽdatus reperitur. E quibus plus quàm tres & triginta enumerare licet, qui varijs priuilegijs, indultis, libertatibus, beneficijsq; Ordinem hunc condecorarunt, totq; ac tanta eidem contulerunt, quanta alteri nunquam dediſſe Religioni putantur. Quorũ equidem Bullæ originales vti in Maioris Cartuſiæ archiuo diligenter adſeruantur, ſic eorũ exempla de verbo ad verbũ in antiquis Ordinis ſtatutis

Adſignantur loca aliquot Iuris Canonici, in quibus Cartuſianorũ habetur mentio.

Cũm Cartuſiani, Ordines mendicantes ad ſuũ queãt admittere inſtitutum, dubium non eſt, quin à Sede Apoſt. approbati ſint. Alias ſequeretur &c.

tutis prælo edita ac typis promulgata reperiuntur. Sunt autem Pontifices, quorum illic Priuilegiorum fit mentio, hi ſubſequentes: nempe, Alexander III. Lucius III. Vrbanus III. Clemẽs III. Cæleſtinus III. Innocentius III. Honorius III. & IV. Alexander IV. Clemens IV. Innocentius IV. Gregorius IX. & X. Clemẽs V. Ioannes XXI. & XXII. Nicolaus IV. Clemens VI. Innocentius VI. Vrbanus V. Gregorius XI. Clemens VII. Benedictus XIII. Bonifacius IX. Vrbanus VI. Martinus V. Nicolaus V. Pius II. Sixtus IV. Alexander VI. quorum verba ac teſtimonia ſubinde in medium profert Dorlandus li. 2. Chronici ſui Cartuſienſis, cap. 3. nec non & Petrus Sutor lib. 2. vitæ Cartuſianæ, Tractat. 3. cap. 2. fol. 466. & ſequentibus. In quo quidem capite ex profeſſo agit de ſextuplici Cartuſianæ vitæ approbatione, ſcilicet Diuina, Synodali ſeu Eccleſiaſtica, Iuridica, Pontificia, doctrinali, ac rationali; quem ibidem copioſè hac de re diſſerentem conſule. Nos etenim qui NOTAS tantùm ac ſuccinctas ſolummodò ELVCIDATIONES molimur, breuitatis ſtudio beneuolo Lectori commendati eſſe, cupimus.

Enumerantur hic triginta Romani Pontifices, qui Cartuſ. Ordinem peculiaribus aliquot donarunt, honorarúntque Priuilegijs ac indultis, idque iam ante annos plus centum.

Cæterùm, nonnulli Romanorum Põtificum, nec probatione, nec commendatione, aut priuilegiorum conceſsione ſatis contenti, vt paternum erga prȩfatum Ordinem affectum euidentius oſtenderent, atq; orbi Chriſtiano teſtatius facerẽt, quaſdam ipſius Domos conſtruxerunt, atque egregijs ædificijs non minus quam ampliſsimis annuis redditibus exornarunt, dotaueruntque. In quibus eſt Vrbanus V. qui vnam ex præcipuis Romanȩ Vrbis Eccleſijs; nempe S.

Nonnulli Põtifices varius Ordini ædificarunt Cartuſias.

Crucis in Hieruſalem, Cartuſianis incolendum adſignauit, qui tamen antę nō multos annos, ob loci inconuenientiā auramq́; minus ſalubrem, ad Thermas ſe recepêre Diocletianas, vbi nunc multò & ſalubrius & commodius, quietiuſq́ue cōmorantur. Innocentius quoq; Tertius, quandam in honorem Diui Bartholomæi Cartuſiam erigi curauit. Nec non & Ioannes XXII. Domū *boni paſſus* Ordini Cartuſienſi, ſuper Durentiam propè Auinionem, in qua & tumulatus eſt, cōdidit. Similiter & Innocentius iſtius nominis VI. vltra Rhodanum iuxta Auinionem in villa noua eidem Ordini Cartuſiam erexit, *Vallem benedictionis* nuncupatam: in qua humo quoque mandari voluit, ac ſepeliri. Inſuper & *alij complures Summi Pontifices* (verbis vtor Dionyſij noſtri Rickelij) *ad reparationem & reſtaurationem Domorum quarundam Ordinis Cartuſienſis delectarū, multa contulerunt ſubſidia, aliorumq́ue Ordinum monaſteria quædam deformata, collapſa, ac deſolata, huic Ordini incorporarunt.* Quin & alij eximij aliquot diuerſarum Prælati Eccleſiarum, Principes quoq; ſpectatæ probitatis cōplures; vtpote Reges Franciæ, Angliæ, Bohemiæ, Hungariæ, Arragoniæ, varias ſuis in regnis Cartuſias conſtruxerunt. Quod nunquam vtique attentaſſent, niſi Ordinem ipſum ſanctum, probatum, confirmatumque, exploratè cognitum habuiſſent.

Libro de præconio ſeu lando Ordinis Cartuſ. Artic. 7. in fine.

Vnde non de nihilo profecto eſt, quod Thomas Bozius, vir equidem præſtanti doctrina, ſumma eruditione, atq; ingenio, iudicio, literarumq́ue monumentis cum primis celebris, huiuſcemodi encomium de ſacro Cartuſienſi

ordine, eiuſdemq́; primo initiatore, ac reliquis nonnullis Viris eiuſdem familiæ doctiſsimis, iam olim hiſce verbis, quibus etiam noſtra hęc Prælludia cōcludemus, protulerit: ſic enim ait: a *Bruno Colonienſis, vir cælo delapſus, cœtus talium hominum ſolitariorum primus ab Orbe condito auſus eſt inſtituere, maxima Germanicæ nobilitatis laude: vt eſſent ſcilicet, qui ab omnibus rebus terrenis omninò abſtracti, toti in rerum diuinarum contemplatione & obtutu defigerentur. Quamuis Romualdus etiam hoc ſit aggreſſus; ſed non tanto, vt apparet, vel exitu vel conatu. Hoc autem Bruno feliciter eſt aggreſſus, vt non in Cartuſia ſola (agri Gratianopolitani loco) hoc perfecerit, verum etiam in Anglia, reliqua Gallia, Germania, Italia, Hiſpania, aut ſi quæ ſunt aliæ regiones, quæ Conuentus habeant huiuſmodi Virorum celeberrimos. Neq; verò vna ætate aut ſeculo id ille diuino eſt munere aſſecutus, vt inſtituti ſui plurimos diuerſis in locis imitatores habuerit: ſed quinq; iam ſecula exacta numeramus, quo tempore innumeri prodierunt tantæ laudis Viri ex Ordine ipſius. Hinc factum, vt pauci ordines Religioſorum ſint, qui tot è ſuis ciere poſsint, à quibus adeò cæleſtium contemplandorum ratio ſit illuſtrata, vt à ſcriptoribus Cartuſianis &c. Atq; vt omittamus alios, referamus ſolos Germanos, neq; omnes tamē, ſed ætati noſtræ propinquiores.* Igitur quales, quæſo, quantiq́; Ludulphus Saxo, Hēricus de Coësfeldia, Ioannes Teneremūdanus,

Her-

a *Lib. 22. de ſignis Eccleſ. cap. 3. ſigno 35. pag. 1037. Colō. edition.*

Cartuſianus Ordo vltra quinq; floruit ſecula.

Recenſentur Cartuſiani aliquot Germ-

Hermannus de Petra, Henricus de Haſſia, Gerardus Stredamus, Bartholomæus Ruremundanus, Iacobus Iunterbuy kius, Iacobus Moſander, Dionyſius Ric kelius, Ioannes Haghen, ſiue de Indagine, Iacobus Gruytroedius, Henricus de Piro, Henricus Prudens, Henricus Arnoldi, Ioannes de lapide, quẽ Trithemius inter præcipuos Gymnaſii Tubingenſis (vtinam hæc Schola etiamnum hoc ſeculo conſimilis & fidei & pietatis ſcriptores proferret) *ponit auctores: VVernerus inſuper Rocleuinchius, Laurẽtius Surius, Ioãnes Lanſpergius?* *mani, literarum monumentis celebres.*

Quos quidem Viros omni vitę ſanctimonia, atque eruditionis laude præſtantes Bozius nominatim cùm percenſuiſſet, & Cartuſianæ vitæ præconium proſequens, hæc totidem demum verbis ſubiungit: *Iure attribui poſſe videtur Cartuſianorum familijs, quod nunquam ſic eorũ mores à primæua inſtitutione ſunt collapſi, vt eorum leges in deteriorem faciem, nedum viuendi normam, ſint immutatæ. Quod multis Ordinibus non ita contigit, qui longè ab antiqua puritate, vel ſaltem vitæ auſteritate, viſi ſunt deflexiſſe.* Huc vſque Bozius, non quidem profeſsione Cartuſianus (ne quis tam eximiam Cartuſienſis Ordinis laudem ſuſpectam habeat, ſi à domeſtico proferatur) ſed congregationis Oratorij Præsbyter, cui nihil cum Ordine noſtro commune aut familiare eſt. Et hæc quidem pro elucidatione libri huius primi Chronici Dorlandi ſufficiant.

ELVCIDATIONES, SEV NOTAE IN LIBRVM II. CHRONICI CARTVSIENSIS.

§ I. Argumentum huius Libri.

QVemadmodum totus liber primus in enarrandis rebus, à D. BRVNONE præclarè ſanctéq; geſtis conſumitur; ita hic ſecundus qui conſequitur, nil niſi B. HVGONIS Gratianopolitanæ Eccleſiæ admirandæ ſanctitatis Antiſtitis, Vitam moreſque complectitur. Quæ quidem omnia Dorlandus compendioſè excerpſiſſe videtur ex ijs, quæ D. GVIGO, quintus Maioris Cartuſiæ Præfectus, iuſſu ac voluntate Innocentij Papæ II. literis conſignauit; quæ vti Tomo ſecundo Surij ſub die 1. Aprilis ad lõgum reperiuntur, ita minori quoque illuſtratione opus habet. Vnde cùm in ſuperioribus aliquantò diffuſius prima Ordinis incunabula proſecuti ſumus, hîc eò iam nunc ſuccinctiores erimus.

§ II. Etſi complures in Ordine Cartuſiẽſi exſtiterint HVGONES, hũc tamen Gratianopolitanæ Eccleſiæ Antiſtitem pre ceteris celebriorem fuiſſe habitum.

Quinque Hugones, in ordine Cartuſienſi celebres.

FAteor equidem, complures primæua Ordinis ætate, vel ſaltem non longè poſt, floruiſſe in eo Hugones. Fuit enim ex primis D. BRVNONIS ſocijs Hugo quidam, quem, quòd ſolus

inter

inter eos Sacerdotio initiatus eſſet, Capellanũ vocitabant. Fuit deinde & alius, qui B. HVGONI Gratianopolitano in Epiſcopatu ibidẽ ſucceſsit, & poſtmodum Archipiſcopatui Viennẽſi in Gallijs præſedit. Quin & Lincolnienſ. celebris Anglicani regni Eccleſia, Hugonem Epiſcopum, de quo in libro 3. Dorlandus agit, concelebrat. Ne quid interim taceam de quarto illo, qui poſt GVIGONEM, totius Ordinis Generalatum biennio tenuit. Verum illius, quo de hîc agimus, cùm laus ac nominis fama lõgè ſit celeberrima, vtpote Ordinis promotoris, directoris, adiutoris ac D. Brunonis Mecenatis optimi, hinc cæteris ſuis reſeruatis locis, de hoc ſolo nobis pertractandum eſt. Huius autem virtutes breui compendio ita noſter perſtringit *a* Dorlandus: *Si laudatur caſtitas, quis illo mundior? Si ſermonis veritas, quis in loquendo cautior? Si Dei Charitas, quis feruentior? Si dilectio proximi, quis benignior? Si humilitas, quis deiectior? Si eleemoſyna, quis largior? Si oratio, quis deuotior? Si lachrymorum gratia, in quo effuſior? Si contemplatio, in quo ſublimior? Si tolerantia, quis in tribulatione fortior? Si iuſtitia, quis diſtrictior? Si prudentia, quis circumſpectior? Si deniq; temperantia, quis moderatior?* Quas tamẽ ſanctiſsimi huius Præſulis virtutes, iam olim totidem verbis dudum ante recitat *b* Anthoninus; & ante eum Vincentius in ſpeculo hiſtoriali; necnon & Guigo in eius vita apud Surium §.7.

In vita S. Brunoni apud Surium §5.

II.

De quo Dorlandus lib. 4. cap. 8.

III.

IV.

V.

Primariæ D. Hugonis Gratianopolitanæ virtutes.

a *Lib. 1. cap. 7.*

b *In Hiſtoria parte 3. Tit. 15. cap. 22. in princip.*

§ III. An B. HVGO ex Cartuſiano, factus ſit Epiſcopus; an verò ex Epiſcopo Cartuſianus.

a Lib. 21. Anthropologiæ pag. 478. Lapſus Raphael. Volaterrani.

DE primo paragraphi huius membro nunquam mihi in mentem venit, vel leuiter ſaltem ambigere, niſi quod apud *a* Volaterranum repperi, B. Hugonem ex D. Brunonis ſocijs vnũ fuiſſe, ac primũ Cartuſienſis inſtituti Abbatem, deinde verò Præſulem Gratianopolitanũ effectum: quorum nec hoc, nec illud verum eſſe poteſt. Neq; enim hic B. Hugo vel Cartuſianæ religionis Præfectus (Abbatem ipſe nuncupat) nunquam fuit, vel ex Præfecto deſignatus Epiſcopus, ſed potius contrarium egiſſe putatur, vt nimirum Epiſcopalis officij ſarcina reiecta, atque in alios tranſlata, Carthuſianæ ſe quieti dederet. Nam illum Anno Domini octogeſimo ſupra milleſimum (tunc autem necdum vllum Ordinis huius fundamentũ collocari erat cœptum, ſed biennio pòſt) in Auinionenſi Concilio creatum fuiſſe Epiſcopum, accuratiſsimus noſtræ tempeſtatis Eccleſiaſticorum ſcriptor Annalium, teſtis mihi eſt Baronius: ſic .n. ait: *b Hugonem Dienſem Epiſcopum* (fuit hic aliquãdiu Sedis Apoſtolicæ in Gallijs legatus) *trãſlatum fuiſſe in cathedram Lugdunenſem, & creatum eius ciuitatis Archiepiſcopum, teſtantur acta* S. HVGONIS *Epiſcopi Gratianopolitani. In quibus pariter habetur, hoc anno* (nẽpe 1080) *ab eodem Hugone eſſe celebratum Conciliũ Auinionenſe, in quo inter alia reperitur, creatum ibi fuiſſe* S. HVGONEM *Epiſcopum Gratianopolitæ-*

b Ad annum Dom. 1080. num. 78.

Tom. 2. Surij 1. April. §. 3.

politanum: quem ponit ſediſſe annos quinquaginta duos, diemq́; obijſſe, Anno Domini milleſimo centeſimo trigeſimo ſecundo.

An B. Hugo Cartuſianæ vitæ inſtitutum ſit amplexus, illorumque donatus habitu.

Cæterum, an hic B. Hugo Cartuſianam quoque incolere cum D. Brunone, viro ſibi intimè charo, ſolitudinẽ cœperit, non abnuit vel idem Baronius, vel etiam vetuſtiores aliquot probatæ fidei Scriptores: inter quos cum primis eſt Sigebertus Gemblacenſis, qui eodem cum Hugone ſeculo in viuis fuit. Cuius hæc ſunt verba; BRVNO *natione Theutonicus ex vrbe Colonia, literis apprime eruditus, Rhemenſis Eccleſiæ Canonicus, & Scholarum Magiſter, relicto ſeculo, heremum Cartuſiæ fundat, propoſitumq́; monaſticæ conuerſationis ſatis arduum inſtituit. Cuius ſancti propoſiti cooperator & æmulator* HVGO *Gratianopolitanus Epiſcopus, ab eodem Brunone habitum Monachicum ſumpſit, cunctisq́; ibi habitantibus inſigne exemplum præbuit.* Cuius ſententiæ non inuitus quoque adſtipulatur Nauclerus, ad annum Dom. 1086. Generatione 37. fol. 733. Et Chriſtianus Maſſæus; dicens, Ordinem Cartuſienſem initium ſumpſiſſe à D. BRVNONE, cooperante B. Hugone Gratianopolitano Pontifice, *qui tandem relicto* (inquit) *Pontificatu; ſub ipſo* BRVNONE *factus eſt Monachus.* Quo pacto verò ante obitum Pontificatui renuntiauerit, & alium quendam eiuſdem ſecum nominis ſibi ſubſtitui curauerit, non ſilet is, qui vitam eius ad poſteros, fide ſanè quàm optima, tranſmiſit; epiſtola nimirum ad Innocentium Papam II. idque hiſce potiſsimum verbis: *Hugo*

In Chronico, ad annum Dom. 1084.

Lib. 16. Chronicorum Mundi.

Guigo in prologo vitæ S. Hugonis. Tom. 2. Surij 1. April.

ex nobis Monachus, ita ei (huic nimirum Gratianopolitano Hugoni) *In Eccleſiaſtico regimine ſucceſſit, vt propter diuturnam ac vehementem infirmitatem ipſius, in eius locum, ipſo petente, veſtraque pietate iubente*, priuſquam obiret ipſe, conſecraretur. Neque verò etiam Raphael Volaterranus inficias ire audet, quin hic B. Hugo Gratianopolitanus, & habitu & profeſsione noſtras fuerit. Quod tamen aliquanto expreſsius teſtatur peruetuſtus quidam autor, qui carmine res geſtas D. BRVNONIS eſt proſecutus, hiſce nimirum verſibus:

Inuenitur in operibus D. Brunonis ad finem.

Hugo autem nuſquam potuit deſiſtere cœptis,
Quos ſemel adiuuit, fouit quoq; ſemper & auxit,
Iugiter inter eos ſtuduit conſiſtere, clauſtro
Conditus, albentes tunicas quoq; ſumpſit ab illis.

Lib. 2. cap. 2. pag. 39.

Ita namq; in plurimis antiquiſsimis licet picturis cernere; faterurque ipſe inſuper Dorlandus, Guilhelmũ S. Theofredi Abbatem ſubinde conqueſtum D. Brunoni, B. Hugonem qui tunc eandem tecum cellam incolebat (bini quippe, ob domiciliorum defectum, ſimul habitabant) tam humiliter in Cartuſia vixiſſe, vt omnia fere ſibi ſeruitiorum genera, alternis vicibus obeunda, præriperet. In tantum namq; deuotus optatam illam Cartuſianam ſolitudinem incolebat, & ſedulus, vt eum M. Bruno nonnunquam exire compelleret.

§ IV. De virtutibus ac moribus Sanctiſſimi huius Præſulis Hugonis.

ETſi breui (vt ſupra memoraui) compendio, eximias præſtantiſsimarum virtutum opes, quibus

quibus beatiſsimus Antiſtes à Deo bonorũ omnium largitore cumulatus fuerit, Dorlandus perſtringat, ſumma tantum ſecutus faſtigia rerum, attamen haud quaquam ſilet, quàm innocenti pueritia adoleuerit, quàm inuitus ad Epiſcopalis apicem dignitatis aſcenderit, quàm in corrigendis deprauatis cleri moribus inuigilauerit, quam verus in verbis, quàm conſtans in factis fuerit, quàm erga D. Brunonem, eiuſq; ſocios, humanus, quàm in excipiendis aliorum confeſsionibus benignus, quàm in peruigili ſolitariæ vitæ cultu ſtrenuus ac demiſſus, quam deniq; in Epiſcopatus reſignatione promptus ac alacer; adeo vt neque alij quidem Eccleſiaſticarum Scriptores hiſtoriarum, tam admirandas eius virtutes ſilentio inuoluere potuerint. Commemorat namq; illius laudes *a* Vincẽtius in Speculo, *b* Anthoninus in Chronico, *c* Volaterranus in Commentario; tribuens hoc eius commendationi, quod totos quinquaginta annos nunquam curioſè alicuius faciem conſpicere mulieris voluerit: exemplo nimirũ B. Iobi, d *pangentis fœdus cum oculis ſuis, vt ne cogitaret quidem de virgine.* Nam cùm impudicus oculus, impudici cordis (teſte Auguſtino) ſit nuntius, hinc peccati *e* mors, facilè per haſce ſolet oculorum irrepere feneſtras. Vnde volens B. Hugo tam ſuæ conſulere ſaluti, quàm ſubditorum ſuorum omnium vtilitati pariter ac ędificationi, diligenter ſibi à mulierum familiaritate cauit; ſciens nec Sapientem, nec Prophetam, nec Iudicem, nec hoſpitẽ Dei, nec filios, nec ipſum manibus Dei formatũ prothoplaſtũ, potuiſſe euadere blanditias,

a *Lib. 27. Speculi hiſtorial. cap. 8.*
b *parte 2. Tit. 15. cap. 22. §. in princip.*
c *Lib. 21.*
d *Iob 31. 1.*
e *Ierem. 9. 21.*

ditias, vel fraudes mulierum; ne dum ſi Clerici illarum familiaritati, aſpectui, frequentioriq; colloquio ſeſe importunè ingerant. Quos quidem meritò D. Bernardus, qui eodem cum B. Hugone ſeculo vixit, illiq́ue perquam familiaris extitit, hiſce increpat verbis: *Cum fœmina ſemper eſſe, & non cognoſcere fœminam, nonne plus eſt, quam mortuum ſuſcitare? Quod minus eſt non potes, & quod maius eſt, vis credam tibi? Quotidiè latus tuũ ad latus iuuenculæ eſt in menſa. Lectus tuus ad lectum eius in camera, oculi tui ad illius oculos in colloquio, manus tua ad manus ipſius in opere, & cõtinens vis putari? Eſto vt ſis, ſed ego ſuſpitione non careo. Scãdalo mihi es, tolle ſcandali cauſſam, quo te probes verum, vti iactitas, Euangelij æmulatorem. Qui ſcandalizauerit vnum de Eccleſia, nonne Euangelium condemnat illum? At tu Eccleſiam ſcandalizas.* Verum vti hæc hactenus, ſic iam nunc ad obitum ſacratiſſimi huius Præſulis acceleremus.

Serm. 65. in Cant.

§ V. De obitu illius, ac canonizatione.

CONſentiunt in eo autores omnes, B. nimirum Hugonem migraſſe è corpore anno ab incarnatione Dom. milleſimo centeſimo triceſimo ſecũdo, ætatis porrò ſuę ad minus octogeſimo], menſe 4. conſecrationis autem ad minus quinquageſimo ſecundo. Ita namque pari conſenſu ſcriptum reliquere *a* Vincentius, *b* Anthonius, *c* Dorlandus, nec non & *d* Baronius ipſe. Obijt autem Calendis Aprilis, ſexta ante Palmarum Dominicã feria, circa gallicinium, vir nimirum

a Lib. 27. Speculi hiſtorialis cap. 12.
a part. 2. hiſt. tit. 15. ca. 22. in princip.
c Lib. Chron. Cartuſ. cap. 8. pag. 66.
d Tom. 11. annal. anno 1080. nu. 78.

nimirum inter ſui æui Epiſcopos rerum præclarè geſtarum gloria celeberrimus. De cuius vitæ ſanctimonia Innocentius Papa II. vtpote teſtis oculatus, huiuſcemodi protulit teſtimonium: *Diuinis reſpondentes beneficijs, cognita vita eius, & auditis, quæ per B. Hugonis merita fiunt, miraculis, ſupernæ maieſtatis clementiam collaudauimus, & Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Cardinaliũ, atq; aliorum qui nobiſcũ aderant, cõmunicato conſilio,* IPSVM INTER SANCTOS ET ELECTOS HONORARI PRAECEPIMVS, *& diem eius cum gaudio ſolenniter celebrari.* Reliquit autẽ Epiſcopatus ſui ſucceſſorem alium quendam eiuſdem & inſtituti & nominis, vti ſupra §.1. à nobis commemoratum eſt, Præſulem per quam eximium, vti ante obitum diu multumque deſiderauerat, ac ſummis imiſque precibus impetrauerat. Porrò B. Hugonis memoriam poſteris annis ſingulis rediuiuam, celebrans eius natalem Kalendis Aprilis S. Eccleſia Catholica, in Eccleſiaſticis tabulis, eiuſcemodi verbis, religioſè conſeruat. *Gratianopoli S.* HVGONIS *Epiſcopi, qui multis annis in ſolitudine vitam exigens, Cartuſianorum primus hoſpes fuit, ac comes, &* MIRACVLORVM GLORIA CLARVS, MIGRAVIT AD DOMINVM.

In Epiſt. ad Guigonem, Maioris Eccleſiæ Præfectum; qua præcipit illi, vt vitam D. Hugonis literis fideliter conſignet.

Tom. 2. Surij 1. Aprilis.

Relatus eſt in numerum Sanctorum, non longè poſt obitum.

Succeßit illi in Epiſcopatu alius quidam Hugo, æquè Cartuſianus.

In Martyrol. Romano, iuſſu Grego. XIII. recuſo.

§ VI. Quæ nam Cartuſiæ, atq; alia religioſorum domicilia, B. Hugone viuente atque auxilium fertẽe, erectæ conſtructæque ſint.

Non

NOn ſatis habuit B. Hugo, quod D. Brunoni, eiuſdemque ſocijs Maiorem adſignaret inhabitandam Cartuſiam, verum etiam alia nonnulla religioſorum voluit promouere domicilia. De quo ita Guigo in eius vita: *Vt enim taceamus, quæ Clero pariter & plebi per eum bona prouenerunt, heremus Cartuſiæ, Caleſienſis Abbatia, Excubiarum heremus, Regularium Canonicorum apud Miſtrenum, & apud S. Georgium domus, ipſo adnitente cœperant, ipſo ſpiritualiter & corporaliter fouente profecerãt.* Itaque hæ pro antiquiſsimis ordinis habentur domibus: nempe in primis ipſa Maior Cartuſia, item domus illa Calabrina, quæ nunc S S. Stephani ac Brunonis nomine gaudet. Domus itẽ Excubiarum, Montis Dei, ac Maioreui, nec non & Portarum. Nam ſicuti D. Bernardus ad fratres montes Dei inſignẽ de vita ſolitaria ſcripſit epiſtolam, ita & Petrus Cluniacenſis Abbas, qui eadẽ vixit ætate Maioreuicæ meminit Cartuſiæ. Domus verò Portarũ, quæ & ipſa in Burgundiæ partibus ſita eſt, ſemel aut iterũ fit mentio in vita S. Anthelmi, Bellicenſis Epiſcopi. Cæterarum verò primarium ordinis Domorum antiquitatem, ſitum ac elegantiam, tũc accuratiori licebit calamo depingere, cùm illarum Primates, qui hac tempeſtate ijs præſunt zelo Dei ac ordinis inflammati, beniga manu ſubſidium nobis cobis contulerint.

Tom. 2. Surij 1. April. §. 17.

Monaſteria eius opera conſtructa.

Lib. 6. Epiſt. 25.

Tom 3. Surij, 26. Iunij, § 2. & 10.

ELVCIDATIONES, SEV NOTAE IN LIBRVM III. CHRONICI CARTVSIENSIS.

§ I. Argumentum huius libri.

SIcuti liber ſecundus vitam B. Hugonis Gratianopolitani compẽdioſè deſcribit, ita iam nunc tertio hoc libro eximiæ quædam virtutes D. Hugonis Lincolnienſis à Dorlando enarrantur: quæ tamen multo copioſius Tom. 6. Surij 17. Nouemb. reperiuntur, extracta nimirum ex quinq; illis libris, quos de beatiſsimi huius viri vita ſcripſit anonymus quidam, qui aliquot annorũ curriculo familiariter cum eo vixit. Quos equidẽ manuſcriptos, in noſtra hac Colonienſi Bibliotheca, inſigni antiquorũ ſimul ac recentium librorum ſuppellectili inſtructa, ſtudioſè adſeruamus.

§ II. Ex quibus auctoribus res geſtæ ſanctiſsimi huius viri petendæ expiſcandæque ſint.

DE hoc ita *a* Molanus in Notis ad Martyrologium Vſuardi: *Hugones Cartuſianæ vitæ duo in Catalogo Britannico nominantur Scriptores: Sylueſter nimirum Giraldus, Cambrenſis, qui claruit anno Domini* 1210. *& Adamus Cartuſianus, Doctor Theologus, qui claruiſſe fertur anno* 1340. Adſerit quoque idem Molanus, quinque integros manuſcriptos extare, ac penes Cartuſianos reperiri libros de rebus geſtis huius B. Hugonis: quorum equidem

a Die 17. Nouemb.

librorum in ſuperiori memini §. atque ex ijs videtur Dorlandus ſuos hoſce decerpſiſſe race- mos. Quin & a Petrus Sutor multa quoq; præclara de hoc B. Hugone recenſet. Similiter & integris aliquot annorum centurijs ante illum b Matthæus Pariſius, in hiſtoria ſua Anglicana, ad annum Dom. M C C. *Huius quoque admirabilis viri geſta continentur paſſimque habentur* (verba ſunt Molani) *præſertim in eo opere, quod Archidiaconus Lincolnienſis de ſanctis mirandisq; Actibus, ac miraculis eius ſcripſit.* Quod tamen nobis videre, aut legere necdum licuit; etſi eius meminerit Petrus Sutor, pag. 521. lin. 3. à fine.

a Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tractat. 3. cap. 5. fol. 5. 17. & ſequentib.

b *Eſt impreſſus in fol. anno 1606. apud Andreã Cambierum in Heluetijs.*

§ III. Primariæ aliquot virtutes B. Hugonis; cuiuis religioſo comprimis neceſſariæ.

QVanto cum feruore homini religioſo melioris vitę capeſſenda ſit ſemita, liquet maximè beatiſsimi huius viri exemplo, qui ad Sacerdotium a promotus, deuotiſsimè tanti ſoluit debitum officij; adeo vt induci non quiuerit, etiam ne in maximo quidem periculo, quò preces horarias aut præueniret, aut differret: quod etiam vſq; ad vitæ finem exactè ſeruauit. b Cùm enim aliquãdo cum Prælatis quibuſdam in itinere conſtitutus, moneretur vt ante lucem ſurgẽtes, loca prædonibus infeſta necdum diluceſcente aurora furtim præterirẽt; quò, inquit, *ibimus, Matutinis necdum precibus abſolutis?* Illis autem reſpondentibus, nunc properandum, & poſtea de illarum recitatione cogitandum, periculum namq; eſſe in mora, & parum abeſſe quin capian-

a In vita ipſius apud Surium cap. 4.

b *Surius ibidem cap. 22.*

capiantur. Ad quos ille: *qui capit, ait, capiat; & qui timet, timeat. Ego hinc non exibo, donec ſolito more preces matutinas perſoluero.* Sed quid quæſo contigit? illi itinere mox ſeſe accingentes, in prædones incidêre, Epiſcopo eadem via, lectis precibus paulo poſt innocuè proficiſcẽte. *c* Solebat quoque idem B. Hugo ad ędificationem ſuorum dicere, *poſtquàm Cartuſianæ vitæ inſtitutum amplexus eſſet, vix ſemel ſibi morantiæ negligentiam* (* Morantiam vocant Monachi, eiuſmodi negligentem incuriam, ob quam fratrum Conuentus moram aliquam ſuſtinere, ac cum tædio expectare cogatur) *ſubrepſiſſe.* Quam verò ſtudioſè voluerit religioſos omnes à mũdanis abeſſe colloquijs, ſeculique rumoribus indagandis, patet ex eo, quod aliquod veniẽs ad Cartuſiam *d* Arueriam (eſt quoque hæc via ex antiquioribus) ea videlicet tempeſtate, cùm iam paulo ante ante longum illud iter confeciſſet, in quo pacem conciliauerat inter Franciæ, & Ioannem Angliæ Reges, interrogatusq; de modo initæ pacis, reſpõderet; *Rumores audire & referre, etſi liceret Epiſcopis, Monachis tamen non licere.* Porrò tam fuit in precibus, deuotisq; ſuſpirijs aſsiduus, vt etiã dormiens *e* creberrimè ſubmurmuraret, *Amen, amẽ,* tanquam præmiſſę orationis clauſulam. Si ſolus in cella ederet, liber expanſus ante oculos ſemper fuit: *f* refectorium verò diebus Dominicis ingreſſus, prout cæteros docuit, oculos in menſa, manus in ſcutella, aures ad librum, cor ad Deum habebat. *g* Pacis verò amator & conſeruator in tantum fuit, vt bono pacis in hac vita nihil præferendum, nec ſeditionis & turbatio-

c Ibid. ca. 4.

** Facit hoc ad explicationem loci iſtius marginalis, qui pag. 74. Dorlandi reperitur.*

d *Ibid. cap. eodem.*

Mira orandi eius aßiduitas.

e *cap. 8.*

f *Ibid.*

Optima ſunt hæc documẽta pro religioſis.

g *Cap. 11.*

Studioſißimus eſt pacis & concordiæ. nis peſte quidquam amplius fugiendum adſereret. Itaque quoſlibet indifferenter monebat Prælatos, vt vnitatis & concordiæ vinculũ ſuis cum ſubditis inuiolabiliter conſeruarent: ſi facerent, nunquam internã pectoris ſecuritatem perderent, quæ ſempiternam nobis tranquillitatem conciliat. *h* De ſingulari eius cura & ſollicitudine erga mortuorum ſepulturam, id cõpertiſsimum eſt, tam in Nouo quàm Veteri Inſtrumento vix quenquam illi in hoc humanitatis ſtudio fuiſſe quodammodo parem, ne dum ſuperiorem: adeo vt non immeritò de illo dicatur; *ſi plures reperiſſet, plures ſepeliſſet*. Atq; ideo ipſe quoq; tam celebrem poſtea meruit ſepulturam, vt & *i* Reges & Archiepiſcopi eius feretro humeros ſupponere ſuos magnoperè geſtierint. Magna inſuper ſubditos beneuolentia & humanitate proſequebatur; præcipue verò peccatores, quos tanta commiſeratione, vt ſanguinem pro eorum ſalute, ſi opus fuiſſet, profundere non dubitaſſet. *k* Fuit verò non minus zeloſus, contra quoſlibet alios pauperum oppreſſores, Eccleſiaſticæq; libertatis violatores, quos indifferenter abſq; vlla perſonarum acceptione arguebat, admonebat, & ſi contumaces perſiſterent, etiam excommunicationis ſententia feriebat. Adeo vt etiam inter micantes gladios, nudo ſæpius capite ſteterit imperterritus, & ne ad momentũ quidem ab obiurgationibus ceſſauerit, vbicunq; id res, pro iuſtitiæ defenſione, poſtulare videretur. Cæterùm, Regi Richardo, qui Henrico in imperio ſucceſsit, eiq; maximas ſępè difficultates faceſsiuit, quanta cum dexteritate

h *cap. 15.* *Mortuis ſepeliẽdis ſtrenuè incumbit.*

i *cap. 31.*

k *cap. 20.* *Zelus eius aduerſus libertatis Eccleſiaſticæ violatores.*

Contemnit ſæpè mortem intentatam.

te, animiq; conſtantia, pro Eccleſiaſticæ li-
:atis immunitate, ſeſe oppoſuerit, ſuperfluũ
:it hîc recenſere. Id etenim ex *l* Surio, & ex
·lando, nec non & *n* Matthæo Paris, Ange-
rum rerum ſcriptore, ſufficienter conſtat,
o vt actum agere nolimus. *o* Quanta autem
otione fuerit erga tremendum, terq; ſanct-
num altaris Sacramentum, ex hoc ſolo ſa-
iquet, quod crebrò pius Dominus in forma
:ioſiſsimi pueruli, ſacrificandi illi viſibili-
ıpparêre eſt dignatus: quod quidem religi-
; quibuſdam perſonis diuino nutu non rarò
ıeri conceſſum fuit. Quemadmodum etiã
Dorlando conſtare poteſt, cap. 8. pag. 96.

l *cap.* 16. 18. 19. 11.
m *cap.* 11.
n *Surius cap.* 27.
Chriſtus ſacris operanti in ſpecie pueruli apparet.

§ IV. De eius ægritudine, morte, ac ſepultura.

oſt longa tandem huius vitæ certamina, cũ
iam tempus aduẽtaret tranſitus eius ex hoc
ıdo ad Patrem, acri febre correptus, magna
ı animi fiducia dixit; *malè profectò nobiſcum a-
tur, ſi nunquam moriendum foret.* Vnde in omni
ægritudine, quamuis violentiſsimè torque-
ır, inuicto ſemper fuit animo, adeo vt medi-
upefacti, dicerent; *reuera ſpiritus hominis huius,
ntat imbecillum corpus eius.* Orationi deinceps
ıs eius intenta fuit. Eodem verò die quo E-
:opus conſecratus fuerat, etiam ſacro deli-
us eſt oleo; nempè ferijs B. Matthæi Apoſto-
eque ac Euangeliſtæ. Cum autem quintus
imus Kalendarum Decembris dies appro-
quaſſet, lachrimantibus filijs dixit, vt funeri
eſſaria præpararent. Iuſsit quoq;, vt non Lõ-

Extremæ vnctionis Sacramentum percipit.
Iubet funeri neceſſaria præparari.

Non vult Lõdoniæ, ſed Lincolniæ in Cathedrali ſua Eccleſia ſepeliri.

doniæ vbi morbo corripi cœpit, humaretur, ſed vt Lincolniã in primariam ædem trãſlatus, ſepulturæ ibidem traderetur. Obijt verò circa annum Domini milleſimum ducenteſimum, cũ iam ſexagenarius eſſet, exegiſſetq; in Epiſcopatu annos quindecim, menſes duos.

Sepultura eius perquam honorifica ac glorioſa.

Quam verò glorioſam habuerit ſepulturam, celebreſq; exequias, non meis hic verbis attexã, ſed potius vetuſti cuiuſdem rerum Anglicarum Scriptoris, nempe Matthæi Pariſij, Monachi Albanenſis, qui poſtquam eximias aliquot ſanctiſsimi huius Præſulis virtutes, ac res verè illuſtres enarraſſet, tandem ſubiungens; a *conuenerunt*, inquit, *ad colloquium apud Lincolniam Rex Anglorum Iohannes, & Rex Scotorum VVilhelmus, cum vniuerſa nobilitate tam Cleri, quã populi vtriuſq; regni vndecimo Kalendas Decembris. Et eodem die perlatũ eſt ibidem corpus Sanctiſſimi Hugonis Epiſcopi tumulandum: cui occurrentes Reges memorati, & tres Archiepiſcopi, Hubertus videlicet Cantuarienſis, Gaufridus Eboracenſis, & Bernardus Raguenſis, cum tredecim Epiſcopis, Comitibus & Baronibus, & Clericis infinitis, corpus ſanctiſsimũ ſuſceperunt. Quod ipſi Reges cum Comitibus, & cæteris Principibus portauerunt in humeris ſuis, vſq; ad atrium Cathedralis Eccleſiæ. Ad oſtium autem Eccleſiæ ſuſceperunt illud Archiepiſcopi præfati, & Epiſcopi: & ſic per miniſteriũ Prælatorum perlatum eſt vſq; in chorum, vbi honorificè eſt pernoctatum.* Sed ne quis miretur, cur Omnipotens Deus tam celebri ſepultura

a pag. 196. hiſt. Anglic.

Vt corpus S. Hugonis Lincolniam ad tumulandum ſit delatum.

Obſerua viri ſanctiſsimi corpus, qui Archiepiſcopi Regesque reuerenter ſuſceperint, ceruicesque eidem ſubiecerint.

pultura

pultura mirificare voluerit ſanctum ſuũ, adeò vt non inconuenienter verba poſsimus hîc aptare Prophetica, *& erit ſepulchrũ eius glorioſum*, is iam ſecum conſideret, quid nam ſacrilego iſti Iaſoni diuina perurgente vindicta euenerit, nẽpe vt, *qui inſepultos multos abiecerat, ipſe quoq; illamentatus, & inſepultus abijceretur, ſepultura neq; peregrina vſus, neq; patrio ſepulchro participans*. Sic è contra, huic B. Hugoni omnes quos reperire potuit mortuos ſepelienti, tam glorioſa, præ cæteris aliquot Sanctis, ſepultura à Regib. ac Principibus, ab Archiepiſcopis & Epiſcopis, Comitibus ac Baronibus, clericis ac plebeis præſtita impenſaq; fuit. Quemadmodum etiam idem Matthias Paris ſubſequentibus hiſce teſtatur verbis. *Solebat hic Pontifex dum viueret, in mortuis ſepeliendis tam diligens humanitatis officium exhibere, vt nullum mortuum præteriret, cuius ſepulturæ miniſterium ſibi competens videretur. Vnde Dominus qui nouit retributione condigna iuſtorum merita remunerare, tam honorabilem ei exhibuit ſepulturam, vt honorem illum retribuiſſe ſupradicto merito videatur.* Officium namq; exequiarũ tanta celebritate peractum eſt, vt Epiſcopi lectiones, Abbates verſus ſeu reſponſoria recitarent. Ecce hoc tam inaudito ſepulturæ honore condignus eſt habitus B. Hugo, quem Rex cœli, qui ſibi arbitratur eſſe factum, quidquid vni ex minimis ipſius præſtatur, honorare voluit. Cuius epitaphium eiuſcemodi quoq; condecoratum eſt inſcriptione.

Eſa. 11. 10.

2. Machab. 5. 10.

Pontificum baculus, Monachorũ norma, ſcolarũ
Conſultor, Regũ malleus, H V G O *fuit.*

§ V. De eiuſdem tranſlatione, atq; in Diuorum numerum relatione, celebriq; miraculorũ illuſtratione.

Porro anno CHRISTI milleſimo ducenteſimo octogeſimo, qui fuit à Beati viri obitu ferè octogeſimus ſextus, pridiè nonarum Octobris, hoc eſt ipſo diuo Brunoni ſacro, corpus eius eleuatum tranſlatumque eſt; cùm iam ante ad inſtantiã Regis Angliæ, ab Honorio III. Pontifice maximo Diuorũ eſſet cathalogo adſcriptus. Agitur verò in Eccleſia natalis eius dies per annos ſingulos iugi memoria repetendus. De quo ita Romano in Martyrologio: In Britannia S. HVGONIS, Epiſcopi & Confeſſoris, qui ex Monacho Cartuſiano ad Eccleſiam Lincolnienſem regendam vocatus, multis claruit miraculis, & ſancto fine quieuit.

Honorius III. B. Hugonem Diuorum adſcripſit cathalogo.

Quæ verò hæc miracula ſint, quibus B. Hugo tam viuus quàm mortuus claruit, videat Lector apud Surium, in fine vitæ illius, & Dorlandum cap. 9. & 13. Matthæum quoque Pariſ. fol. 197. Petrum Sutorem li. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. ca. 5. pag. 522. Cuius equidem verbis præſentem hunc concludemus paragraphum. *Tot, inquit, & tanta fecit, adhucq; facit miracula B. Hugo, vt non ſolum ad probandam eius ſanctimoniam ſufficere debeant, verumetiam ad repellendum eorum temeritatẽ, qui impudenter mentiuntur, nulla à Cartuſianis miracula fuiſſe edita.* Subdit verò rem etiam admiratione dignam, cuius tamen eò fidelior teſtis eſſe poteſt, quò pluribus annis Pariſienſi præfuit Cartuſiæ: in qua dicit imagi-

An Cartuſiani miraculis vnquam claruerint, vnde apud Sutorem, loco in textu deſignato.

imaginnem quandam huius beatiſsimi Pręſulis adſeruari; ad quam languentes delati infantuli, priſtinæ valetudinis robur recuperent.

Cap. VI. Dorlandi, pag. 88. deſcribitur amplitudo Diœceſis Lincolnienſis, cuius Epiſcopatum egit B. Hugo; de qua cōſule Gerardi Mercatoris Atlantem, aliosque qui de re Geographica ex profeſſo ſcripsêre.

Eodem quoque capite, pag. 92. linea 4. dicitur B. Hugo lætus ad mortem acceleraſſe, ſicuti cygnus cantādo fati ſuperat horrorem. De quo vide Pierium Valerianũ in Hieroglyphicis; nam cygnæus cantus etiam locum Prouerbio fecit: hinc Ouidius,

Dulcia defecta modulatur carmina lingua,
Cantator cygnus funeris ipſe ſui.

Cantat autem non ex triſtitia, vt ait Plato, ſed potius lætitia propinquante fato; vnde Cicero cygnos Apollini ſacros eſſe fabulatur, ob vaticinium finis eorum. Cygnus itaque allegoricè animæ probæ viri comparari poteſt, qui lætus mortem obit.

Cæterum quod in fine pag. 91. dicitur: B. Hieronymum leonem pro ſolatio habuiſſe, mirum quibuſdam videri queat; cùm nō deſint qui explodant antiquam illam de leoni aſini cuſtode, fabellam. Tale namque de B. Hieronymo apud probatæ fidei Scriptores non facilè reperietur; quippe cùm illud (*a*) Geraſimo Abbati in Prato Spirituali adſcribatur. Quod tamen pictores paſsim Hieronymum adiuncto leone depingant, hyeroglyphicè haud malè poterit intelligi; vt quemadmodum *b* leo fortiſsimus beſtia-

a *Ioannes Maſſaeus Euiratus, ca. 107. Prati Spirit.*
b *Prouerb. 30. 30.*

rum ad nullius expaueſcit occurſum, ſic ille intrepidè varijs ſe hæreticorum monſtris oppoſuerit, nempe Vigilantio, Heluidio, Iouiniano, & cæt. Vel quod in vaſtam Syriæ ſolitudinem ſecedens, quadriennium illic in diuinorum lectione librorum, cæleſtiſq; beatitudinis contemplatione conſumpſerit, aſsidua ſe abſtinentia cõmacerans. Leonem enim B. Hieronymus Marco attribuit, qui Euangelium ſuum à ſolitudine auſpicatur. B. verò Aegydium ceruino aliquandiu lacte alitum fuiſſe, teſtantur illi, qui eius res geſtas bona fide conſcribunt, ipſumque adeo Breuiarium Romanum, die 1. Septemb.

De hyperico ſeu herba perforata.

CAP. IX. pag. 102. in med. fit mentio herbæ hyperici, quam illius eſſe virtutis mulieri cuidam, ab incubo infeſtatæ perſuadere voluit, vt immundum poſſet abigere ſpiritum: quæ an tali ſit facultate prædita, necdũ apud vllum probatæ fidei medicam reperire licuit. Deſcribit quidem eam Mathiolus Senẽſis, ſuis in Dioſcoridem doctiſsimis Commentarijs, verum profundum apud illũ rei huius eſt ſilentium. *Naſcitur*, inquit, *frequentiſsima in Italia, & à perforatis folijs Perforata vulgo à noſtris nominatur; folia enim innumeris ſcatent foraminibus, vſque adeò munitis, vt viſum effugiãt, niſi ipſa folia Soli obiecta inſpiciantur: neq; altior dotrantali altitudine adſurgit, folijs ericæ, minoribus tamen, & ſubpinguibus, caulibus rufeſcentibus, odore ſuaui, ac grato.* De quo Plinius lib. 26. cap. 8. Hyperici verò vires memoriæ prodidit Galenus lib. 8. ſimplicium medicamentorum. Græcè vocatur ὑπερικὸν, Latinè perforata, Germanis Sant Johans Kraut.

Lib. 3. in Dioſcor. cap. 156. pag. 479 editionis Venetæ, anno 1558.

CAP.

CAP. X. Pag. 103. linea 3. à fine dicitur B. Hugo adinſtar Moyſi cornutam geſtaſſe faciem, quod nullatenus ſecundum literam debet intelligi, ſed quod ex frequenti orationis, hoc eſt, diuinæ collocutionis vſu, huiuſcemodi cælitus obtinuerit gratiam, vt qui cum illo ſermocinabantur, arbitrarentur vultum illius quaſi diuinum quendam præ ſe ferre ſplendorem: quemadmodum illi qui ſedentes in cõcilio, ac diſputantes cum *a* Stephano, *viderunt faciem eius tanquam faciem Angeli.* Neque verò etiam arbitrandum eſt, Moyſen faciem verè cornutam habuiſſe, ſed potius radijs quibuſdam illuſtratam. Quod ex verbis ipſis potiſsimum intelligitur, quæ Hebraicè hunc in modũ *b* habent. v Moſce lo iadah chi karan hor panaiu beddabere ito; hoc eſt, & ignorabat Moyſes, quod cutis faciei ſuæ eſſet radians; vel vt alia habet litera, *ſplendida.* Non enim cornua è fronte egrediebantur, ſed & frons, & naſus, & mentum ſplẽdore quodam coruſcabant, radiabantque. Vnde rectè admodum Septuaginta Interpretes hunc Exodi locum verterunt, Κὰι Μωσῆς οὐχ ἤδει δεδόξασται ἡ ὄψις τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου αὐτοῦ. *Et Moyſes ignorabat, quod glorificatus eſſet aſpectus cutis faciei ſuæ.* Ridene itaq; nos, & execrantur Iudæi, quoties Moyſen Chriſtianorum in templis cornuta depictum facie conſpiciunt; quaſi nos eum diabolum quendam, vti ſtultè ipſi interpretantur, eſſe exiſtimemus.

a *Actor. 6. 15.*

An Moyſes habuerit faciem verè cornutam.

b *Exod. 34. 29.*

Videatur Hieronymus ab Oleaſtro in hunc Exodi locũ. Et Molanus de picturis & imagin. cap. 85.

ELVCIDATIONES IN LIBRVM QVARTVM CHRONICI CARTVSIENSIS.

Argumentum huius Libri.

POſtquam tribus præcedẽtibus libris vitam duorum Præſulum Hugonũ Dorlãdus enarraſſet, & pręcipuè ipſius Ordinis initiatoris D. Brunonis, primi Maioris Cartuſię Pręfecti, iam nunc quarto hoc libro ex ordine aliquot recenſetur eiuſdem loci Prioris, qui poſt B. Brunonẽ eandem illam rexêre Cartuſiam: quæ cùm noſtri propoſiti mater ſit & origo, hinc quicunq; in iſtius loci Præfectum ſeu Priorem eligitur, is etiam illa gaudet prærogatiua, vt totius Cartuſienſis Ordinis Generalis ſit Miniſter; penes quem ſuprema rerum omnium ſit poteſtas: qui ſemper in alma reſidens Cartuſia, ex æquo ius omnibus dicit, anniſque ſingulis Generali illic præſidet Capitulo.

CAP. I. De B. Lauduino, quem D. Bruno ab Vrbano Pontifice ad vrbem euocatus, in ſuum ſubſtituit locum. Hic etenim eſt vnus ex ſeptem primis ordinis cãdidatis: qui in abſentia B. Brunonis ſuos in arrepto fluctuare vitæ propoſito conſpiciens, ſedulo ad conſtantiam eos eſt cohortatus, vti conſtat ex pag. 135. Dorlandi, Apparens enim eis D. Petrus Apoſtolus, conſilium ſalutare ſuggeſsit, quatenus horas Canonicas in honorem ſacratiſsimæ Virginis quotidiè decantarent, quod deinde etiam clerus vniuerſus, vti ex decretis Claremontenſ. Cõcilij conſtat, imitandum ſuſcepit.

Cur Cartuſiani quotidiè horas D. Virgini ſeparatim perſoluant.

CAPVT

CAPVT II. Agitur iam de profectione B. Lauduini ad D. Brunonem, in Calabriæ ſolitudine degentem: quo cum poſtquam plurima de ratione Carthuſianæ propagandæ religionis, alijſque negotijs contuliſſet, iamque reditum ad maiorem Cartuſiam pararet, in itinere ab Antipapa Gilberto, quem nõnulli Gibertũ, alij verò Guibertum nominant, eſt interceptus, diroque carceri mancipatus: de quo ita a Surius; *Cùm à ſanctiſsimo viro* (Brunonem intelligit) *rediret, in manus Giberti ſciſmatici incidit, & cũ non poſſet à ſententia deduci, pro iuſtitiæ defenſione in cuſtodia detentus eſt: vnde paulò poſt dimiſſus, non multo interiecto tempore, impollutum Chriſto ſpiritum reddidit.* Hæc illic.

a Tom. 5. die 6. Octob. § *Hac autem Comitis.* *Caniſius in Martyrolog. 31 Martij, putat eum in carcere expiraſſe.*

Cæterum quis nam hic Guibertus ſit, operæ pretium fuerit ſcire. Ingẽtem quippe malorum ſeditionumque ſtragem in Eccleſiam inuexit; vtpote ſciſmaticus, Antipapa, & frequenti excõmunicationis fulmine à diuerſis Chriſti Vicarijs fideliũ numero ſegregatus. De hoc namq; ita b Baronius: *Vidit planè inauditum hactenus portentum Roma; nempe viuente ipſo legitimo, Orthodoxo Gregorio VII. Papa, iam à toto Chriſtiano orbe per annos vndecim recepto, atq; culto Pontifice, ſuperinduci in Petri Cathedram ac conſecrari ſæpe ante depoſitum, & execratum ſæpius Guibertum Archiepiſcopum Rauennatem, decoro nomine Clementem III. vocitatum. Quod factum tradunt XI. Kalend. April. feria 6. ante Palmarum Dominicam; licet alij id factum dicant anno ſequen-*

De Guiberto Pſeudo pontifice.

b Tom. XI. ad annum Dom. 1083. num. 2.

In Cathedramq́ locant hunc; Clemens falsò vocatur.
Hic eſt Guibertus, fallax, vaſtator apertus
Eccleſiæ Chriſti, merito quem ſignat abyſſi
c cap.11. *Beſtia, quam vidit dilectus in c Apocalypſi.*

Inſuper & Tomo duodecimo, qui vltimus Baronij annalium fœtus eſt, complectens nimirũ res geſtas annorum circiter octoginta, iamque Moguntiæ ſub prælo deſudat, de eodem in hunc
d Anno Dom. 1100. num. 1. loquitur d modum: *Gloriabatur Guibertus Antipapa ſub ſuo regimine extinctos tres Pontifices: nempe Gregorium VIII. Victorem III. & Vrbanum II. quem tamen hoc anno contigit ex hac vita ad inferos morte repentina perduci.* De quo ita Domnizo:

Hic per viginti tres annos deniq́ Chriſti
Eccleſiam niſu toto turbauit iniquo,

Verum enimuerò quàm ignominioſam tam hic quam eius fautor ac promotor Henricus Imperator ſortitus ſit ſepulturam, Nauclerus ſuis
e Generat. 37. anno 1106 pag. 731. nobis verbis enarret. Sic enim e ait: *Diuulgata Hẽrici Imperatoris morte, omnes qui queſtus gratia eidem adhærendo, ſuas animas venales expoſuerant, deditioni Regis ſimul & communioni Catholicæ ſine mora ſubijciuntur. Leodienſes autem hac recipiuntur conditione in communionem, quo cadauer ipſius execrati per ſe pridie in Monaſterio tumulatum, effoderent; & abſque vllo ſepulturæ vel exequiarum communione, in loco non conſe-*

Leodienſibus præcipitur vt cadauer Henrici Imp. apud ſe ſepultum, effodiãt,

crato

[cr]ucito deponerent. Comprobantibus his qui aderãt Archiepiſcopis & Epiſcopis: quia, quibus viuis Eccleſia non communicat, illis etiam nec mortuis cõmunicandum eſt. Quo facto, paulo poſt corpus ipſius Spiram ductum, & in ſarcophago lapideo, Regis conſenſu poſitum, extra Eccleſiam per quinquennium manſit inhumatum, in capella S. Afræ Martyris collocatum, eò quod in excommunicatione mortuus fuit. Pari modo etiam grauius ſæuitum eſt in Guibertum Antipapam, cuius oſſa mandato Papæ de ſepulchro ſuo, vbi per ſex annos ſepulta erant in Eccleſia Rauennate, exhumata ſunt, & inde proiecta. Hic finis, hic interitus Henrici atque Guiberti Antipapæ; qui ambo cenſuras Eccleſiæ pro nullo ducentes, maledicti, atque inter hæreticos ſunt habiti. Vidiſti ergo iam hic beneuole Lector, quam infelicem vitæ exitum conſecutus ſit hic Pſeudopapa Guibertus, qui hunc Sanctiſsimum virum Lauduinnum per fas & nefas, in ſuam pertrahere ſententiam, admotis etiam vinculis ac carceribus, omni ſtudio eſt conatus.

atq; in locum non ſacrum conijciant.

Idem planè contigit Guiberto Antipapæ, poſtquam ſexennio ſepulturæ fuiſſet traditus.

Fuit verò hic Lauduinus, natione Thuſcus, patria Lucenſis, diciturque eodem anno obijſſe, quo infelix iſte Guibertus expirauit, hoc eſt anno centeſimo ſupra milleſimum: vno nimirum anno antequam Diuus BRVNO hinc ad ſuperos emigraret; adeò vt ad annos circiter decem Maioris Cartuſiæ Præfecturam adminiſtrauerit.

B. Lauduinus Caniſij inſertus eſt martyrologio die vltimo Martij.

CA-

CAPVT III. De B. Guigone, quinto Maioris Ordinis Cartuſiæ Præfectus, Ordiniſq; Generali. Hic eſt celebris ille Guigo, qui iubente Innocentio II. B. Hugonis Gratianopol. Epiſcopi vitam, vti ſuperius lib. 2. §. 1. dictum eſt, conſcripſit, quique alia nonnulla in lucem præterea protulit: de quibus ita a Poſſeuinus; GVIGO, inquit, *natione Gallus, patria Delphinas, primariæ Cartuſiæ quintus à B.* BRVNONE *Præfectus: cuius honorifica mentio fit in D. Bernardi* b *Ciſtercienſis vita; & ad quem eiuſdem Bernardi* c *duæ exſtant Epiſtolæ, varias & graues ſcripſit Meditationes, librum item de Contemplatione: qui nondum in lucem prodijt, ſed in eadem Carthuſia* (Maiori) *adſeruatur*, & cæt. Neque ſolùm D. Bernardus ſanctum hunc virum ſuis inuiſit epiſtolis, verùm etiam celebris ille Cluniacenſis Ordinis Primas, ac vir doctiſſimus, Petrus cognomento *Venerabilis*: vti licet videre lib. 4. epiſt. 12. & lib. 3. epiſt. 24.

a *In Apparatu ſacro, Tom. 1.*

b *Lib. 3. cap. 1. in fine.*

c *Eſt Epiſt. 11. & 12.*

Cæterum quàm diu præfuerit, quamq; præclarè de Ordine ipſo ſit meritus, conſtat ex Petro Sutore, qui einſcemodi de illo fert teſtimonium d: *Guigo de Caſtro, Valentinenſis diœceſis, claris ortus parentibus, ingenio præſtans, memoria tenax, clarus eloquio, exhortatione efficaciſſimus, literis ſecularibus & diuinis mirum in modũ eruditus, nec minus conuerſatione quàm doctrina venerabilis, V. poſt Brunonem Maioris Carthuſiæ Prior effectus, viginti ſeptem annos, vel circiter, domum illam prudentiſſimè rexit, & anteceſſores ſuos*

d *Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 5. cap. 7. pag. 59.*

ſuos fama & auctoritate longè præceſſit. Aedificia penè omnia aut fecit noua, aut vetuſta inſtaurauit. Rigorem quoq; Ordinis obſeruauit ad vnguē. Quapropter diua dante gratia, plurimos meruit habere ſequaces. Siquidem tempore illius ſex aut ſeptem Cartuſienſis Ordinis domus exordium, incrementumq; non exiguum ſumpſerunt. Videlicet domus * *Portarum, Excubiarum, Durbonis, Syluæ benedictæ, Maioreui, & Arueriæ. Domus quoq; montis Dei anno vitæ eius vltimo, conſilio eius exſtrui cœpit.* Compoſuit etiam, ac pulchro ordine digeſsit Cartuſianorum ſtatuta, ipſasq; D. Hieronymi doctiſsimas epiſtolas emaculatiores in lucem promulgauit. De quo alio inſuper in loco ita præfatus Sutor e GVIGO, inquit, *quinquageſimum ætatis agens annum, conuerſionis verò trigeſimum, Prioratus autem ſui vigeſimū ſeptimum, vel circiter, non ſine ſanctitatis opinione ſpiritum Domino reddidit, anno Domini trigeſimo ſeptimo ſupra milleſimum centeſimum, Ab inchoatione verò Ordinis tertio & quinquageſimo.*

** Horum eorundem etiā Dorlandus meminit pag. 143. lin. 8.*

Quo ætatis ac regiminis anno obierit.

e Lib. 2. cap. 5. pag. 509.

Interim verò quàm ſanctæ f Conuerſationis laicos, re ac nomine Conuerſos, poſt ſe B. Guigo reliquerit, cōſtat non ſolùm ex ijs quæ Dorlandus lib. 4. cap. 3. pag. 148. commemorat, verū etiam ex Petro Bleſenſi, qui eadem fermè ætate literarum monumentis perquam celebris extitit; ideoque ſuis quæ oculis coram conſpexit, ea ad omnem poſteritatis memoriam propagare haud quaquam dubitauit: Explanans etenim

Quàm inſignes pietate laici, & maximè Conuerſi, ſub B. Guigone in ordine Cartuſ. extiterint.

Vide vltimã editionem Petri Bleſenſ. Moguntiæ, anno 1600. pag. 497.

ſecundum caput libri Iob, ita ait: *Nudiuſtertius vidi quendam* GERARDVM *nomine, Cartuſienſis Ordinis fratrem. Qui ſuper omnia deſiderabilia ſua iam per ſeptennium deſiderauerat mori; cupiens exire de carcere, & de vinculis huius carnis, &c. Hic ſingulis noctibus in principio vigiliarum ſurgebat, imo anticipabat vigilias noctis. Ego, & quidam alij, qui eramus cum eo, dabamus requiem temporibus noſtris, & palpebris noſtris dormitationem. Ipſe autem pernoctabat in oratione, ſemper tamen cum fletu & gemitu. Vix aliqua hora comedebat panem ſine lachrymis, ſed & poculum ſuum cum fletu miſcebat. In omni opere ſuo ſuſpirabat ad Chriſtum, deſpiciens terram, ſuſpiciens cœlum, vtens mundo quaſi non vtens*, &c. *Et licet laicus eſſet, & literas non nouiſſet, habebat tamen ſcriptam in corde ſuo digito Dei ſcientiam vitæ & diſciplinæ. Sanè docuerat eum, qui docet hominem ſcientiam: & vtinam literati omnes ſic eſſent docibiles Dei, & infudiſſet illis gratia, quod non contulit diſciplina. Deum teſtor, non minus circumſpectè & ſanè, de articulis fidei Chriſtianæ reſpondebat, quam ſi maximam vitæ ſuæ partem in ſcholis Pariſienſibus expendiſſet. In ſchola ſiquidem illius eruditus fuerat, qui docuit & inflammauit Apoſtolos.* Hæc ille. Cæterum de inſigni quoque pietate alterius iſtius Gerardi (niſi fortè hic vnus idemque cum illo ſit) Comitis nimirum Niuernenſis; vide Dorlandum capite 14. huius libri quarti. Item de Petro Frecoldi,

Eximia ſanctitas laici cuiuſdam Cartuſ. Gerardi.

Nulla literarum præditus cognitione, accuratiſsimè de Chriſtianæ fidei articulis reſpondet.

coldi, patre nimirum Clementis IV. Rom. Pontific. Ordinis noſtri Conuerſo, vide eundem Dorlandum lib. 4. ca. 3. pag. 156. in margine, nec non & Petrum Sutorem lib. 2. vitæ Cartuſ. Tractatu 3. cap. 5. pag. 524.

Porro quod hoc eodem capite, pagina nimirum 153. Dorlandus adſerit, anno viceſimo ſexto prioratus B. GVIGONIS, procurante humani generis hoſte, aliquot religioſorum cellas tanta niuium mole obrutas fuiſſe, vt nonnulli illorum miſerè ſint extincti, id etiam referunt æui illius ſcriptores. E quorum numero cum primis eſt Petrus Venerabilis, Cluniacenſis doctiſsimus Abbas. Qui ad B. Guigonem, reliquoſque maioris iſtius Cartuſiæ fratres conſolatoriam ſuper hac re ſcribens epiſtolam, inter cætera ita a ait: *Audita, dilectiſsimi, & vix credita Apoſtolici numeri, & cæleſtis collegij veſtri tam ſubita & inopinata immunitione, fateor quaſi in extaſi raptus, diu ſtupui*, &c. Concludens deinde epiſtolam; *quoniam*, inquit, *ſupremo Iudici ea via tentationis vos ex parte aggredi placuit, qua Iob iuſtus tentatus eſt* (ſuppreſsis nimirum ædium mole liberis) *& quia tanti vos habuit cæleſtis cenſura, vt ad tanti viri flagella perferenda vos idoneos iudicaret, libeat in ſubuerſione cellarum, & oppreſsione fratrum, omni cordis tranquillitate clamare, quod ille à vento diſerti domo ſubuerſa, à filijs ac filiabus eius ruina extinctis, adorans dixit*; Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum. Hæc ille. Recenſet quoque hanc cladem Sutor, licet eam anno tertio & viceſimo Prioratus B. GVIGONIS dicat acci-

Quo pacto aliquot Maioris Cartuſiæ Patres ingenti niuium mole ſint oppreſſi, extinctiq́;.

a Epiſt. 12. lib. 4.

Iob. 1. verſ. 19.

b *Lib. 2. Tractat. 3. cap. 5. pag. 5. pag.*

diſſe. b *Tunc enim niues de altiſſimis* (inquit) *montibus impetu ſubito incredibilique mole ruentes, cellaſq; omnes præter vnam vaſta congerie operientes, ſex Monachos, vnumque Nouitium, horrendo turbine obruerunt.* Illum verò Lotharingum, quem c Dorlandus dicit poſt diem duodecimum ſpirãtem adhuc repertum, Sutor Auduinum nominat; vſus, vti opinor, Chronico Priorum Maioris Cartuſiæ, quod penes nos manu ſcriptũ adſeruamus. Verùm nos ſolitæ ſtudentes breuitati, tam de hac horrenda niuali ſtrage, quàm eximijs B. Guigonis virtutibus, auidum lectorem ad vitam S. d Anthelmi remittimus; in qua vtriuſque rei fit commemoratio.

c *Pag. 153. in medio.*

d *Extat Tom. 3. Surij, die 26. Iunij, §. 5.*

At verò quod pag. 154. Dorlandus dicit, Lotharingum iſtum fratrem, meritis ſanctiſsimæ BARBARAE Virginis, id à Deo obtinuiſſe, vt non niſi ſacroſanctis Eccleſiæ Sacramentis probè munitus, hinc ad aliam vitam emigrauerit, non debet cuiquam vel lectu mirum, vel creditu impoſsibile videri; conſideranti nimirum, quàm mirabili euentu hæc eadem Beatiſsima Chriſti Martyr BARBARA Henricum Kockium, Gorcomiẽſem iſtum lanionem, qui ſe eius tutelæ commiſerat, anno Domini 1448. miſerabili incendio ambuſtum, ne dicam exuſtũ, tam diu in vita conſeruauerit, vt non niſi facta exomologeſi, ſacroque percepto viatico, diem obiret ſuum.

Surius Tom. 6. 4. Decemb. Et poſt illum Bredenb. lib. 4. collat. c. 1.

CAP. VI. pag. 157. Incipit hic Dorlandus recenſere vitam ſanctiſsimi Viri ANTHELMI, ex VII. Maioris Cartuſiæ Præfecto, Bellicenſis Eccleſiæ Epiſcopi celeberrimi, plurimorumq;

rumque miraculorum gloria præſtantiſsimi. Cuius vitam, ac res præclarè geſtas, à quodam eius æquali, ac populari amico, qui nomẽ ſuum modeſtiæ cauſſa ſubticeri voluit, in lucem prolatas, eleganti ſtylo recenſuit Surius, Tomo nimirum 3. de Probatis Sanctorum hiſtorijs, die 26. Iunij. Ad quam lectorem remittimus.

Cæterum quod hic dicitur pag. 157. linea 6. à fine, Anthelmum hunc rogatu Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani, ex Domo Portarum, nouitiatus ſui tempore, ad Maiorẽ fuiſſe tranſlatum Carthuſiam, non arbitrandum eſt, hunc Hugonem fuiſſe primum illum Gratianopol. Antiſtitem, quo iuuante ac comitante D. BRVNO Ordinis huius fundamenta iecit; de quo nimirum toto ſecundo libro Dorlandus agit, verum alterum illum, de quo §. 2. lib. ſecundo NOTARVM mentionem fecimus, quod ſcilicet ſeniori illi in eodem Gratianopolitano Epiſcopatu ſucceſſerit, tandemque etiam Viennenſis Archiepiſcopus effectus ſit. Anthelmus namque vixit ſub Alexandro III. Rom. Pontifice, circa annum 1160. ſenior verò Hugo obijt anno Domini 1131. vti ſuperius à nobis commemoratum eſt. Neque vero etiam Anthelmus GVIGONI in regimine Cartuſiæ immediate ſucceſsit, vti Dorlandus videtur innuere, cap. 4. lin. 2. ſed alius quidam * Hugo, Guigonis nimirum diſcipulus intermedius fuit: qui tamen poſt biennium, vltro petijt iſto ſe onere releuari, ſicuti & factum. Hunc ergo B. ſubſecutus Anthelmus, ad annos circiter bis ſenos Cartuſiæ Maiori, imò Ordini vniuerſo magna cum

Dorlandus lib. cap. 8.

**De eodem cap. 15. NOTARVM mentio quoq; habetur.*

 laude

laude ac vitæ ſanctimonia præfuit. de quo nimirum *a* legitur, quod CARTVSIAE terminos dilatauerit, itaq; obſtruxerit, vt nullus mulieribus pateret ingreſſus: ſtructuras q;oq; nõnullas meliores reddiderit; nec non & aquæ ductus multo labore prolixis ſpacijs ad culinã cellaſq; fratrum deriuauerit. Quibus verò claruerit miraculis, non eſt hîc noſtri inſtituti dicere; quippe cùm ea non ſolum apud Surium capite 27. vitæ illius ad longum reperiantur, verum etiam apud Dorlandum cap. 7. huius eiuſdem libri, pag. 174.

a Auctor vitæ apud Surium, cap. 7.

CAP. VIII. pag. 180. Hîc iam agitur de alio illo HVGONE, ex Epiſcopo Gratianopol., Vienſis Eccleſiæ deſignato Archiepiſcopo; quem tamen non conſtat vllo vnquam tempore maioris Carthuſiæ Prioratum geſsiſſe, ſed alium quendam Hugonem, diſcipulum nimirum S. GVIGONIS. adeò vt in argumẽto ſeu inſcriptione *f* capitis huius, ob eandem nominis claturam ſeu ſynonymiam, librariorum vitio erratum ſit.

f Pag. 180. lin. 2.

CAP. IX. 81. Bernardi Prioris Cartuſiæ Portarum eximia laudum præconia non ſolũ Dorlandus hoc capite ſummatim perſtringit, verũ etiam auctor vitæ B. Antelmi apud *b* Surium ca. 10. & 10. nec non & cap. 2. adeo vt dicat eius ſolius opera innumeros à deuijs vitiorum callibus ad diuinæ ſeruitutis obſequium eſſe perductos. Hic eſt enim ille qui duos illos inſignes Chriſtianæ plebis antiſtites ad Ordinis gremium admiſit: nempe B. Anthelmum Bellicenſem, & Stephanum Dienſem, de quo capite ſequenti.

b Tom. 3. 26. Iunij.

quenti. Hic inquam ille eſt Bernardus, quem eius ſynchronus ac ſynonimus Clareuallenſis Abbas, INNOCENTIO II. Romano Pontifici, hiſce per epiſtolam verbis commendat: a *Dilectum Deo & hominibus Bernardum de Portu, Pater Venerande, vocatione veſtra cogi ad opus, & onus Epiſcopale audiuimus. Probabilis res, ac digna planè veſtro Apoſtolatu; ponere in lumine lumen abſconditum, ne ſibi ſoli viuat, qui & alios ad vitam trahere poßit. Vſquequo namque latet & ardet tātummodò, qui & lucere valet?* Porrò vtrum in Gallia Ciſalpina, ſeu Lombardia, an verò alibi Epiſcopus exſtiterit, incompertum habeo, niſi quod Petrus Caniſius ſuo in Martirologio ita de eo ſcriptū reliquerit: b *Cōmemoratio B.* BERNARDI, *qui ex Carthuſiæ* (Portarum) *Priore, Dienſis factus Epiſcopus, varijs claruit miraculis*: addens in margine annum Domini 1140. Cæterum de eius miraculis c Boſtius non immeritò vſurpat hoſce Baptiſtæ Mantuani verſiculos:

Qui venit ægrotus, redit ad ſua limina liber,
Et miſeros homines oſſa ſepulta iuuat.
Loripedes, oculis capti, nodiſq; podagræ,
Diuinam illabi teſtificantur opem.
Summa virum probitas, ſimul & miracula Sanctum,
Eſſe probant, fidei ſi ſit habenda fides.

CAP. X. STEPANI huius Dienſis Epiſcopi vitam tribus conſcriptam folijs, apud d Surium licet videre. à puero namque cœpit manifeſta edere indicia, ſe ad ſacrum Carthuſianorum inſtitu-

a *Epiſt. 155.*

b *Die 16. Kalend. Ianuar.*

c *Lib. de viris illuſt. Ord. Cartuſ.*

De B. Stephano Dienſi.

d *Tom. 5. die 7. Septem. de quo etiam Caniſius in Germanico ſuo Martyrolog. eodem die.*

inſtitutum cœlitus præparari: cùm nimirum feriјs ſextis materna recuſans vbera, à lacticiniјs, exemplo Diui Nicolai magni Myrarum Epiſcopi, abſtineret. Adeo namque Carthuſiani ab eſu lacticiniorum diebus iſtis ſibi temperant, vt etiamſi celeberrima Dominicæ Natiuitatis ſolemnitas, in diem Veneris incideret (quando videlicet ſecularibus ob tantę letitiæ feſtum etiam carnibus veſci, quibuſdam in locis permittitur) ipſi tamen nullo pacto hanc tam laudatam, Ordinis ſui conſuetudinem infringerent, violarentur. Cæterum migrauit hic Sanctiſſimus Præſul ad Dominũ ſeptimo Iduum Septembris, anno ſalutis milleſimo ducenteſimo tertio decimo, ætatis ſuæ quinquageſimo octauo, cõuerſionis trigeſimoſecundo Epiſcopatus verò ſexto.

PAG. 186. in fine dicitur in eadem Portarum Carthuſia, vnde Stephanus Dienſis Epiſcopus prodijt, plurimos eximiæ ſanctitatis Viros exſtitiſſe: quemadmodum harum rerum Lectori auido ad liquidum conſtare poterit, ſi inſpicere dignabitur cap. 3. vitæ præfati Stephani, To. 5. Surij: nec non & cap. 10. vitæ B. Anthelmi, Tom. 3. Protulit enim ſola hæc Carthuſia tres admirandæ ſanctitatis Epiſcopos; nempe Anthelmum Bellicenſem, Stephanum Dienſem, & Bernardum, eiuſdem loci Præſulem, vti vult Caniſius.

CAP. XIV. pag. 201. Poſt obitum B. Anthelmi (quem Sutor *a* Ancelinum nominat) BASILIVS ſucceſſit: de quo hæc apud Sutorem reperiuntur. *b* BASILIVS *Maioris Carthuſiæ, Prior*

a lib. 2. vitæ Carth. Trac. 512.

VIII. multa ſcientia præclarus, eximijſq; virtutibus tumulatus, domum CARTVSIAE *Maioris, cui tres & viginti annos (Dorlandus nonnihil ſuperaddit) præfuit, totumque Ordinem prudentiſſimè gubernans, in ſpiritualibus temporalibuſq; non parum ampliauit. Multas etenim conſtitutiones ad ordinis conſeruationem pertinentes, edidit, Multos quoq; lingua calamoq; ad mundi contemptum æternamq; vitam incitauit: & demum multos ad ordinem, qui ſuo tempore plurimũ incrementi accepit. Deniq; cum præclari regiminis exemplum, & ſuæ quoq; vitæ monumenta poſteritati dimiſiſſet, tandem deficiẽs in ſenectute bona, poſt labores ſudoreſq; ſacræ militiæ peractæ, migrauit ad Chriſtum, circa annum Domini milleſimum centeſimum ſeptuageſimum tertium, ſepultuſq; eſt cum miraculorum ſplendore multo, quæ ſanctitati illius teſtimonia perhibuerunt.* Hæc ille; cui etiam adſtipulatur Martyrologium Caniſij, 18. Kalend. Iulij. Refert quoque Dionyſius Carthuſianus, articulo octauo de præconio ordinis Carthuſienſis, B. DOMINICVM Prædicatoriæ familiæ primum initiatorem, ad hunc noſtrum veniſſe BASILIVM, atque ab eodem conſilium accepiſſe de modo prædicandi aduerſus hæreticos, nec non & de inſtitutione ac habitu ordinis ſui: adeo vt hinc forſitan factum ſit, quod tanta inter Dominicanos ac Cartuſianos veſtium reperiatur conformitas. Quod vero Dorlandus dicit, hũc Baſilium noſtrum præter alia facũdam ſcripſiſſe ſolitariæ vitæ Epitomen,

B. Baſilius obijt circa annũ Domini 1173. 14. Iunij.

c *pag. 201. in fine.*

CAETERVM quod eodem hoc capite pag. 202. prædicatur inſignis virtus Gerardi cuiuſdã laici, qui ex Niuernenſi Comite Conuerſus eſt effectus, neſcio an hic idem ille ſit, de quo ſupra cap. 3. ex Petro Bleſenſi meminimus. Vt vt eſt, præclarum ſanè exhibuit humilitatis exemplũ, quando opibus honoribuſque relictis, libenter ſe omnium minimum fecit, vt Chriſtum lucrifaceret; occurrens nimirum filio ſuo in ſordidiſsimo habitu velleraque ouium recenter tonſarum ceruicibus deferens. Quemadmodum conſimle ferè exemplum de quodam Adolpho Holſatiæ Comite *d* Krantzius cõmemorat, qui mundo circa annum Domini quadrageſimum poſt mille ducentos nuntium remittens, Minorum eſt ingreſſus Ordinem; non erubeſcens oſtiatim lac in hydria emendicare. Cui cùm quodam tempore filij in equis ſublimes publica via vbi declinare non poterat, caſu occurriſſent, iamq; humanitus aliquid ſentiret, ita vt rubore perfundi inciperet, tãdem robur mentis aduocans, cùm adhuc in conſpectu eſſet filiorum, hydriam ſuper caput leuatam euertens, totum ſe à vertice lacte perfudit, dixitque: *Infœlix, erubuiſti Chriſti paupertatem, baiulare lac in manibus, nunc vel in capite oſtende quid portaueris.* Quis non iure miretur, inquit Krantzius, tantam humilitatem, patientiam manſuetudinem?

Dorlandus pag. 204. in princip.

d *In Saxonia lib. 8. cap. 7.*

Verum mirari Comitis huius exemplum deſinimus, quando nimirum noſtra ætate etiam in Ducibus eiuſcemodi licuit ſpectare exempla, maximè autem in Franciſco Borgia, tertio Societatis IESV Præpoſito Generali, qui cùm

eſſet

eſſet Gothalaniæ Prorex, ac Gandiæ Dux, poſt Societatis ingreſſum non detrectauit neq; erubuit etiam viliſsimas obire functiones, nempe ligna & aquam in culinam deferre ignem accendere, verrere pauimentum, lances olaſque mundare, cæteraque id genus. Imo Calenſi in collegio Luſitaniæ, quod oppidum vulgo *Portum* appellant, Belgæ verò kalys Malys, oſtiarij officio perfunctus, cùm porcũ iugulatum, eleemoſynæ vice obtuliſſent, humeris ſublatum tacitus in ſuperiorem domus partem, per gradus non ſine labore portauit. Quod alij cùm mirarentur, facti commendationem ſic eluſis: *Quid mirum,* inquit, *ſi porcum porcus commodè tulerit?* Non diſsimile nimirum eſt, quod de Carlomanno Caſsinenſes referunt annales. Qui Imperio ſe abdicans, regnumque Pipino fratri relinquens, Romam, Zacharia Pontifice Maximo clauum tenente, venit, atque, in Caſsino monte Benedictinis ſe Sodalibus iunxit. Oues verò, Abbatis iuſſu, fortè paſcens, claudicantem vnam, quod gregem conſequi non poſſet, humeris ſumma cum animi voluntate ſuſtulit: quemadmodum & Gerardus noſter libens in filij ſui conſpectum prodijt, exornatus ſcilicet aurei loco torquis, exuuijs ouium recenter tonſarum, quarum ſtillantia in humeros vellera lubenter ſuſtulit baiulauitque; nedum quod ſcatens vermibus, vel vnum ex ijs adimi ſibi à filio permitteret: exẽplo nimirum ſanctiſsimæ illius ſolitariæ fœminæ, re ac nomine BONAE, cuius ex pectore cùm innumeri prodirent vermes, B.Dominicus ex animo illi compaſſus, ob-

nixè

Lib. 2. vitæ eius, ca. 1. pa.

Ibidem lib. 4. cap. pa. 228

Ioan. Nauclerus Tom. 2. Generat. 25. in fine. Et Hieron. Platus li. 2. de bono ſtatus relig. cap. 26.

Quo pacto hic idem Carlomannus, nouitiatus tempore, inſigni ſit exceptus alapa à coquo vide apud Reginone͂ Prumieſ. ad ann. Domini 1246.

Faciunt hæc ad elucidationem pa. 204. in fine.

Lib. 2. vitæ S. Domin. ca. vlt. tom. 4. Surij, 5. Aug.

nixè rogauit, vt vnum ex his benignè ei largiretur. At illa noluit, g niſi fidem daret, ſe confeſtim redditurum. Et is quidem ingens erat, atroq; capite. Quem vt B. DOMINICVS accipiens, digitis verſaret, eumque accuratius inſpiceret, ſubitò in gemmam pretioſiſsimam eſt conuerſus. Cæterum iſtius generis gemmis etiam exornatum fuiſſe legimus, inſignem illam B. THOMAE Cantuarienſis Archiepiſcopi, iuxta ac Martyris, interulam. De qua nimirum M. Eduardus, eius contemporaneus, atque oculatus necis inſpector: *Poſtero*, inquit, *interfectionis die, Martyris corpus mundiſsimum quidam loturi, ad nudam carnem inueniunt cilicium adeo pediculis refertum, vt martyrium quod pridie vir ſanctus perpeſſus erat, iſto tolerabilius videretur.* Quantò igitur ſatius fuerit, amore CHRISTI, pauculos cum hoc Niuernenſi Comite patienter in corpore morſicantes ſuſtinere vermes, quàm incidere tandem in iſtum damnatorum hominum locum, *vbi vermis eorum non morietur. & ignis eorum non extinguetur, ſed erunt vſque ad ſatietatem viſionis omni carni?*

Tom. 6. Surij 29. Decembr. ca. 25. vitæ eius.

Eſa. 66. 24.

Quin & hoc eodem capite, circa finem pag. 205. refert DORLANDVS B. BASILIVN in conſopienda carnis tentatione ita opitulatum S. HVGONI, Lincolnienſi Præſuli, vt quaſi exectus, nullos deinde huiuſcemodi ſtimulos amplius perſenſerit. Cui ſimile omnino eſt, quod de B. Equitio commemorat Gregorius *f*. Quem, cùm iuuentutis ſuæ tempore, acri certamine carnis incentiua fatigaret, quadam nocte precibus

f *Lib. 1. Dial. c. 4. in princ.*

cibus diuini numinis gratiam implorantem, viſus eſt adire Angelus, qui eum ita emaſcularet, vt de cætero ab huius generis tentationibus alienus omninò exiſteret, ac ſi ſexum in corpore circumferre non videretur. Quod & Sereno Abbati accidiſſe, apud Caſsianum collatione ſeptima legitur.

CAP. XV. pag. 206. B. IANCELINVS, qui hic dicitur Baſilio ſucceſsiſſe, decimus fuit Generalis, vnde vnus ſolummodò fuit intermedius, nempe Hugo quidam, de quo ita in Cathalogo PRIORVM Maioris Cartuſiæ ſcriptum reperi: *Circa annum Domini milleſimum ſeptuageſimum quartum, in* PRIORATV *Baſilio ſucceßit D. Hugo, Monachus dictæ domus. Qui vtrum fuerit ille, de quo* a *ſupra narratum eſt, an verò alius eiuſdem nominis, incompertum habetur. Nam non niſi duobus annis* PRIOR *exiſtens, contemplationi ac quieti impenſe deditus, à Capitulo Generali abſolutionẽ petijt, & accepit.* Itaque hoc Magiſtratu ſeſe abdicante, ſubſequutus eſt. Vir eximijs maximarum virtutum ornamentis præditus, IANCELINVS, vel vt alij vocant Ancelinus: De cuius præclaris virtutibus vide Anthoninum parte 2. Tit. 15. ca. 22. §. 2. Illic enim idem hoc miraculum refertur, quod hic apud DORLANDVM reperitur pa. 205. quo pacto nimirum B. IANCELINVS in virtute obedientiæ defuncto cuidam Cartuſiano præceperit, ne vlla amplius ederet miracula: quod putat accidiſſe circa annum Domini milleſimum centeſimum ſeptuageſimum quintum.

a *De eodem Hugone etiã nos ſupra in Notis diximus, paulo ante cap. 8. ad ſignum* *

tum. Porrò cùm hic IANCELINVS Maiori præeſſet Cartuſiæ, contigit Stephanum Dienſem ab eodem compelli, Eccleſiæ iſtius Epiſcopatum ſuſcipere, vti habes in eius vita Tom. 5. Surij, 7. Septemb. §. 8. De quo quidem IANCELINO, in hunc modum Sutor: g IANCELINVS *Maioris Cartuſiæ* PRIOR X. *tam eximiæ ſanctitatis, tantiq; meriti ac præſtantis virtutis extitit, vt vnus de antiquis Sanctis Patribus deputaretur. Hic (quod dictu quoq; mirum eſt) ſarcinam* PRIORATVS *Maioris Cartuſiæ ad annos circiter ſexaginta tam laudabiliter geſſit, vt in ſtuporem videntes, audiëteſq; omnes verterentur. Hic quoq; ſacri Ordinis habitu Petrum Frecoldi, Patrem,* CLEMENTIS *IV. Summi Pontif. donauit.* De quo DORLANDVS lib. 4. cap. 4. pag. 156. Verum hic IANCELINVS poſt diuturnos ærumnoſæ huius vitæ labores tandem in ſenectute ſancta deficiens, anno Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo tertio perpetuam quietem habiturus, paradiſianas adiuit ſedes. Cuius equidem laudabilem mentionem facit ſuo in Martyrologio Caniſius, quarto Kalend. Martij.

g *Lib. 2. vitæ Cartuſ. tract. 3. c. 5. p. 524.*

Sutor. ibidem pag. 526.

CAP. XVI. pag. 211. Fuit hic Martinus huius nominis primus, qui Iancelino ſucceſsit, præfuitque annos circiter tredecim: ſub cuius regimine referunt maioris Cartuſiæ annales accidiſſe Toleti in Hiſpanijs id, quod Dorlandus habet pag. 214. de libro illo triplici idiomate conſcripto: quem poſtquam Iudæis in rupe delitеſcentem reperiſſet, ibidem Chriſti Saluatoris

toris haberi mentionem comperiſſet, Baptiſmatis Sacramento confeſtim initiatus eſt.

CAETERVM quod pag. 212. commemoratur exemplum iſtius anachoretæ in extaſin rapti, illud idem quoque reperitur apud Dionyſ. Rickelium art. 7. de Præconio Ord. Cartuſ.

CAP. XVII. pag. 215. Quod hic Dorlandus dicit, BOSONEM, paucis intermedijs, ſucceſsiſſe P. Martino, ſciendum eſt, quatuor inter hunc & illum Generales extitiſſe: nempe Bernardum, Rifferium, * Gerardum, & Guilielmum: quorum primus præfuit annis circiter octonis, ſecundus vndenis, tertius ſenis, quartus plus minus quinis.

* *al. Girardus*

PORRO, quod pag. 217. huius eiuſdem capitis in Templarios inuehitur Dorlandus, quaſi qui Iudæis ac paganis peiores, vna nocte internecione deleti ſint, atque ad tartara relegati à quibuſdam in dubium vocatur; adeo vt nonnulli tam horum quam antiquorum temporum ſcriptores reperiantur, qui eos iniuſtè de ſuperficis terræ ſublatos opinentur: Inter quos cum primis videtur eſſe B. a Antoninus, b Nauclerus, Volaterranus, in vita Clementis V. Sabellicus in hiſtoriarum rhapſodia, Ioannes Bocatius libro de ruina Principum, nec non & Papirius Maſſonius lib. 3. annalium Francorum pag. 365. & Ioannes Villaneus. Cæterum Templarij, ſeu templaris militiæ Ordo, cœpit anno Domini viceſimo ſupra milleſimum centeſimum: indeque nomen traxit, quod iuxta templum Domini Hieroſolymis, in palatio regio à prima eorum inſtitutione commorandi domicilium haberent.

a *part. 3. tit. 21. cap. 3. in princip.*
b *Tom. 2. gener. 44. ann. 1307. p. 873.*
Templarij qui fuerint, & quando exorti, deletique.

berent. Quemadmodum auctor eſt Guilielmus Tyrenſis Archiepiſcopus, in ſua belli ſacri c hiſtoria. Quos varijs equidem Sermonibus D. Bernardus ad benè beateque viuendum eſt cohortatus. Verum cùm iam immodicis aucti opibus, etiam de hæreſi ſuſpecti haberentur, ſummi Pontificis CLEMENTIS V. patrumque decreto, ad Regis Francorum Philippi Pulchri inſtigationem, in Oecumenica Viennenſi Synodo, à trecentis Epiſcopis anno Domini milleſimo trecenteſimo vndecimo celebrata, damnati, flammiſque adiudicati ſunt; eorumque inſtitutum, quod iam ducentis fermè annis perdurauerat, abrogatum: adeo vt bona ipſorum Rhodijs adſignarentur militibus, quod In primis ad Sarracenos defeciſſe dicerentur. De quo ita Platina in principio vitæ CLEMENTIS V. Rom. Pontif. *Reſcitum quoq; eodem ferè tempore eſt, Templarios olim Chriſti milites, à noſtris ad Sarracenos defeciſſe. Hanc ob rem interfecti illi ſunt, qui comprehendi potuêre; eorumq; bona partim Rodijs militibus, qui inſulam paulo ante occupauerant, partim verò nouis Religionibus ſunt attributa.* De Templarijs quoque conqueſtus eſt Alexander III. in Concilio Lateranenſi part. 1. c. 9. & potiſsimum quòd abutentes priuilegijs à Sede Apoſtolica ſibi conceſſs, robur Epiſcopalis authoritatis eneruarent. Hinc Aluarus Pelagius de planctu Eccleſiæ: *Templarij*, inquit d *propter eorum flagitia ab Eccleſia reprobati ſunt.* Quæ verò hæc eorum flagitia hæreſeſque fuerint, videat Lector apud Gabrielem Prateolum Marcoſsium, pag. 459.

c Lib. 12. c. 7.

In Concili Viennenſi 300. Patrib. damnantur.

Ad Sarracenos eos defeciſſe conſtat.

d Lib. 2. cap. 23. paulo poſt princip. capitis.

CAETE-

CAETERVM de Beato BOSONE conſule Petrũ *e* Sutorem, confirmantem idem quod hic à Dorlando pag. 218. adſeritur; nempe ſuper eius ſepulchro herbam quandam enaſci, varijs medentem ægritudinibus, maximè verò febricitantibus. Obijt verò circa annum Domini tertium decimum poſt mille trecentos. Quem & *f* Caniſius ſuo inſerens Martyrologio, dicit tam in vita, quàm poſt obitum, inſigni miraculorũ gloria reſplenduiſſe.

e Lib. 2. vitæ Cartuſ. tract. 3. ca. 5. pag. 536.

f quarto nonas Martij.

CAP. XVIII. pag. 218. BOSONI in regimine ſucceſsit Haymo ſiue Aymo, ſub quo miſerè deflagrauit ipſa alma mater CARTVSIA, quę diuerſis temporibus quina ſuſtinuit incendia. *Primò* quidem quando hic HAYMO præfuit, ſicuti habet Dorlandus, pag. 219. *Deinde* ſub Guilhelmo Rainaldi, vigeſimo quarto Ordinis Generali, circa annum Domini 1372. De quo idem Dorlandus pag. 252. *Tertiò* ſub Franciſco Mareſme, vigeſimo octauo Generali, anno circiter Domini 1444. *Quartò* ſub Patre Anthonio, trigeſimo Generali, circa annum Domini plus minus 1474. *Vltimum* verò incendium contigit ſub R. Patre HIERONYMO MARCHANT, anno vt puto Domini 1593. in peruigilio omnium SS. manifeſtè cõſtet, humani generis hoſtem adeò vt hinc tam eximię ſanctitatis locum vehementer odiſſe, quem voracibus flammis tam libenter abolitum videret.

Quinquies exuſta fuit domus Maioris Cartuſiæ.

I. *II.* *III.* *IV.* *V.*

CAP. XIX. De eximia PETRI FAVERII ſanctimonia, vide Petrum Sutorem libr. 2. vitæ Cartuſ. tract. 3. ca. 5. pag. 527. nec non & Petrum Caniſ. ſuo in Martyrolog. 3. Kalend. Maij.

CAP.XX. De patre CLARO, decimo nono Ordinis Generali, itemque † Ioanne Tornerio, miraculis claro, vide eundem Sutorem, loco iã nominato, pag. 529.

† *Caniſ. in Mart. die 15. Decemb.*

CAP.XXI. Similiter & de hoc P. Iacobo, pa. 530. quem dicit multis clarum miraculis, obijſſe circa annum Domini ſexageſimum ſecundum ſupra milleſimum trecenteſimum.

CAP.XXII. De Ioanne Birellio eadem quoq; commemorat a Sutor, quæ & Dorlandus: nempe quo pacto, cùm maior purpuratorum Patrũ numerus, poſt obitum CLEMENTIS VI. (hic autem apud Auinionem anno Dominicæ Natiuitatis 1352. vitam cum morte commutauit) eum ad Pontificiæ dignitatis culmen euehere cogitaret, à Petragoricenſi Cardinali aliter perſuaſi, ſententiam mutauerint. Quem quidem eundem reor eſſe Cardinalem, pro cuius animæ refrigerio Ordo Cartuſienſis in ſingulis domibus peculiare annuatim perſoluit Tricenariũ. De quo ita M. Anthonius Ciaconius in vitis Summorum Pontificum, Romæ anno 1601. editis: b *Talairandus Comes Petragoricenſis, Vaſco, Gallus, Presbyter, Cardinalis S. Petri ad Vincula tt. Eudoxia, Prior Presbyterorum.* Itaq; huic Talairando debetur, quod magno totius Chriſtianæ Reip. bono INNOCENTIVS VI. Clementi in Pontificatu ſucceſſerit: qui etſi BIRELLIVM noſtrum in Cardinalium referre numerum voluerit, is tamen ſuæ & humilitatis & profeſsionis memor, ſummo ſtudio hunc à ſe Cardinalitiæ dignitatis gradũ reiecit. Cæterum

a *Lib. 2. pag. 532.*

b *Pag. 711. Obijt hic Cardinalis Auinione anno Dom. 1364.*

Recuſat Cardinalatum P. Birellius.

terum, quæ de Pontio, Decretorum Doctore, Dorlandus pa. 233. commemorat, eadem quoq; Sutor ſuo confirmat teſtimonio, pa. 532. qui hũc Patrem Birellium miraculis clarum obijſſe dicit in ipſa Epiphaniæ ſolennitate, anno nimirũ virginei partus ſexageſimo poſt mille trecẽtos.

Porrò, quàm rigidus ſibi ipſi hic S. Pater fuerit, cõſtat ex hirſuto hiſpidoq; illo cilicio, quo vſum eum fuiſſe Dorlandus pagina 240. commemorat: *Erat enim,* inquit, *nodoſum, aſperrimo pilo contextũ, & inſtar Camiſiæ vndequaq; clauſum, atq; vſq; ad poplites deſcendens.* Quẽadmodum etiam de B. Thomæ Cantuarienſ. Archiepiſcopo eius refert contemporaneus c Eduardus, dicens ſanctiſsimi huius viri cilicium ad genua vſque prominuiſſe, ac ſtrictè admodum femur coarctaſſe. Tale quid etiam in vita d Gerardi Magni reperitur; licet de Lanſpergio noſtro fide digni referant ſcriptores, eum loricam ferream aliquandiu ad nudam carnem geſtaſſe. Verum quale cilicij genus ſibi effinxerit B. Edmundus Cantuarienſ. Archiep. videat Lector Tom. 6. Surij 16. Nouembr. ca. 9. vitæ eius. Et Tom. 5. die 14. in vita Dominici Loricati c. 4.

c *Tom. 6. Surij, die 29. Decemb. cap. 25.*

d *Thom. Cãpenſis cap. 7. vitæ eius.*

Pag. 240. circa finem; Lapidis, ſuper quo defunctorum aluuntur corpora, frequens eſt mẽtio apud Cæſarium Heiſterbacenſem, auctorẽque *ſpeculi* iſtius *Monachorum*, quod ſub nomine D. Bernardi inter opera eius reperitur, vbi inter cætera etiã monemur, vt *tædio affecti, componamus nos meditando ſupra petram, in qua lauantur mortui, cogitemuſque apud nos, quo pacto tractentur ibi ſepeliendi, qui nunc in tergum, nunc in faciem verſantur,* &c.

Adeo vt non ſolùm apud Cartuſianos, verum etiam alios paſsim religioſos hæc defunctorum lauandorum corporum conſuetudo in vſu olim fuerit.

CAP. XXIII. Heliſarij, ſiue Eliſarij res geſtas licet apud a Sutorem videre: quem Dorlandus pa. 242. dicit aſperrima hyeme ſemper ferè diſcalceatum, detectoque capite inceſsiſſe, in magnis nimirum quæ illic in Maiori Cartuſia rigent frigoribus, ac perpetuis quaſi niuibus. Quemadmodum colligi poteſt ex ijs, quæ libr. 1. NOTARVM diximus, §. 6. pag. 19.

a Lib. 2. vitæ Cartuſ. pag. 537.

PORRO, quod pag. 246. dicitur, fratres, pro more Ordinis, feria ſexta, qua & Heliſarius ad Dominum migrauit cum pane & aqua refecti eſſent, facto per tabulam ſigno, ad ægrotantis cellam conueniſſe; ſciendum, olim in vſu fuiſſe, vt b qualibet ſecunda, quarta, & ſexta feria pane duntaxat & aqua contenti eſſemus. Quod quia noſtris temporibus in diſſuetudinem abijt, idcirco Ordinis ſtatuta volunt, vt ſemel ad minus in ſeptimana qualibet abſtinētia ſeruetur: non prohibendo interim illos, qui pro laudata veteri conſuetudine ternam poſſunt ac volunt obſeruare, modò ſuperiorum accedat conſenſio, approbatioque.

b 2. parte nouæ Collect. Statutor. cap. 10. n. 1.

Pag. 244. lin. 7. Querenti mihi, quis nam hic fuerit Mimatenſis Cardinalis, qui huius P. Heliſarij, propinquus extitiſſe dicitur, occurrit id quod apud Ciaconium legitur in rebus geſtis VRBANI PAPAE V. hiſce nimirum verbis: c *F. Anglicus Grimaldi, de Griſaco, diœceſis Mimatenſis, Gallus, Papæ fratris filius, Canonicus regularis,*

c pag. 747. lin. 1. Rom. editiun. anno 1601.

laris, monaſterij S. Ruſi prope Valentiam, ex Epiſcopo Auinionenſi, Presbyter Cardinalis S. Petri ad Vincula tt. Eudoxiæ, poſtea Epiſcopus Albanus, Piceni, Vmbriæ, Hetruriæ, Campaniæ maritimæ Legatus, & Vicarius Generalis in temporalibus, ab Vrbano V. patruo creatus, quum in Italiam veniſſet, obijt Auinione XVI. Kalend. Maij, anno 1387.

Itaq; veriſimile eſt, hunc Mimatenſem Cardinalem, nepotem P. Heliſarij extitiſſe: quippe qui annis viginti poſt auunculum ſeu patruum ſuum vita functus ſit. Nam Heliſarius obijt anno Domini 1367. in feſto S. Barnabæ Apoſtoli.

Cap. XXIV. pag. 247. De Patre Guilielmo * Rainaldi ita Sutor: a *Fuit hic*, inquit, *Maioris Cartuſiæ Prior viceſimus quartus, ſcientia, moribus, multiſq; virtutibus perornatus, tantæq; opinionis, vt Cardinalatus ei oblatus ſit, quem tamen recuſauit. In electione quoq; ſummi Pontificis vndecim habuit ſuffragia. Porrò eius induſtria iugiq; ſolicitudine domus* Cartvsiae *fortuito incendio combuſta, & ad nihilum ferè redacta, longè melius quàm antea fuerat, inſtaurata eſt. In qua & triginta quinq; annos laudabiliter viuens, totius Ordinis habenas ſtrenuè prudenterq; moderatus eſt.* Obijt verò anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſecundo.

Porro quod pag. 253. lin. 3. à fine dicitur ſub hoc Patre Guilielmo Rainaldi horrendum in Eccleſia exortum fuiſſe ſchiſma; de eo in noſtri Ordinis Chronicis ita ſcriptum reperio: *Anno decimo Prioratus huius Reuerendi Patris, qui fuit annus*

* *al. Rainaldi.*

a *Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. cap. 7. pag. 564.*

Guilielmi Reinaldi virtutes.

Recuſat Cardinalatum.

Habet 11. voces ad Pōtificatum.

Reædificat Maiorem Cartuſ.

De eius ſcriptis vide ibid. Sutorem.

Obijt anno 1402.

Digitized by Google

annus Chriſti milleſimus trecenteſimus ſeptuageſimus ſeptimus, poſt obitum D. GREGORII *Papæ* XI. *exortum fuit ſchiſma ſatis durum. Nam ex violentia ciuium Romanorum quidem Bartholomæus Barenſis intruſus eſt ad Papatum. Contra quem de communi Cardinalium conſenſu electus eſt* D. CLEMENS *Papa VII. Cuius ſchiſmatis occaſione circa annum milleſimum trecenteſimum ſeptuageſimum nonum Ordo noſter fuit diuiſus, ita vt vna pars præfato Bartholomæo, tunc* VRBANO *VI, altera* D. CLEMENTI *VII. adhæreret. Et ſic remanſit Ordo diuiſus ſpatio annorum triginta & vnius, vſq; poſt celebratum Concilium Piſanum, tunc enim anno Domini 1410. denuò fuit reunitus.* Atque hoc eſt quod Dorlandus hic ait, præfatum Patrem Reinaldi tum ratione ſchiſmatis, tum etiam exuſtæ Cartuſiæ, plurimas ſui regimis tempore ſuſtinuiſſe moleſtias. Cæterum de hoc diutino moleſtoque ſchiſmate ita Ciaconius, d CLEMENS VII. *Antipapa contra* VRBANVM *VI. creatus, Auinione annos nonendecim, menſes vndecim, dies viginti nouē, VVēceſlao Cæſare, ſummi ſacerdotij iura in ſchiſmate vſurpauit: quo nullum aut deterius, aut prolixius, quoue maioribus odijs, & acrioribus diſſenſionibus certatum ſit, humana poteſt memoria recordari.* Hæc Alphonſus Ciaconius, qui deinde aliquantò poſt proſequens res geſtas Antipapæ Petri de Luna, Benedicti XIII. nomen ſibi malè vſurpantis, dicit, illum anno 15. ſui Antipontificatus, qui fuit annus Domini 1409. tredecim creaſſe

d *In vita Clemēt. VII. antipapæ ad annum Dom.* 1378. *pag.* 789.

creaſſe Cardinales; inter quos ait fuiſſe etiam Cartuſianum quendam, quem vti ſine nomine in medium producit, ſic fortaſsis etiam ſine auctoritate. Quippe cùm Ordo Cartuſienſis è cœtu ſuo non niſi vnicum duntaxat S. R. E. Cardinalem habuerit, nempe Nicolaum Albergatiũ; de cuius inſigni præconio capite primo libri ſeptimi agendum nobis erit. Interim tamen ipſius Ciaconij verba hæc ſunt: e *F. N. Monachus Cartuſianus, Hiſpanus, Presbyter Cardinalis tt. S..... Hunc cum Iuliano Dobla*(qui & ipſe ab hoc eodem Benedicto Antipapa Cardinalis creatus erat)*ſchiſma eiurare negantes, Petrus Fuxius Cardinalis legationis Hiſpanicæ, carcere incluſit, vbi miſerè perierunt, adeo vt potius Anticardinales quam veri Catholicæ Eccleſiæ cardines cenſendi ſint.* e pag. 838.

CAP. XXV. pag. 254. Huius XXV. GENERALIS laudes ac res geſtas ita breuiter commemorat Sutorius: a *Bonifacius Ferrarius B. Vincentij famoſi Prædicatoris frater, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & ſecularium quoq; literarum non ignarus, Iuris Canonici Doctor percelebris, & ſanctimoniæ ſublimitate egregius, vnus de ſeptem Regentibus regnum Valentiæ fuit, poſtea verò Cartuſianus effectus, à ſancto fratre ſuo vita & conuerſatione non degenerans, poſt quatuor annos* PRIOR CARTVSIAE *effectus, tantum zelum habuit, vt ſtatuta Ordinis ferè ſemper in manibus haberet,* &c. *Tanta demq; prudentiæ extitit, vt Benedictus 13. Papa dictus, eum, quã-*

a *Lib. 2. vitæ Cartuſ. tract. 3. cap. 7. pag. 564.*

Bonifacius Ferrarius 25. Generalis.

Digitized by Google

uis renitentem pro ſe Legatum ad Concilium Piſanum (ad quod citatus fuerat) mittendum curauerit. At verò cùm venire tardaret, Generale Concilium tantas moras non ferens, tam Benedictum ipſum, quàm Gregorium (qui de Papatu contendebant) depoſuit. In Concilio namque Piſano, anno Domini 1409. celebrato, tam Benedictus XIII. quàm Gregorius XII. veluti colluſores ac præuaricatores, à ſuis abſoluti ſunt officijs, tertiuſque in vtriuſq; locum ſuffectus, nempe Alexander Papa V.

De hoc Rom. Pontif. ſchiſmate vide vitam B. Vincentij Ferrarij, lib. 2. cap. 2. Tom. 2. Surij, 5. Aprilis.

Pag 255. lin. 9. à fine. [Hæc eſt ille magnus Vincentius, Apoſtolica ſublimitate nõ impar.] Quàm eximiæ ſanctitatis hic Vincentius, Bonifacij noſtri germanus frater fuerit, quamque Apoſtolicæ conuerſationis, ſcire cupientibus conſtare poteſt ex tribus iſtis libris, quos Petrus Rauzanus Panormitanus de reb⁹ eius ſanctiſſimè geſtis conſcripſit *Fuit enim*, inquit, *vir Apoſtolicus; qui veluti Sol cæteras ſtellas claritate, ſic ipſe vitæ ſanctimonia verbi Dei præconio, ac variorum miraculorum fulgore cæteros ſuperauit.* Illud ſiquidem conſtat, ipſius duntaxat prædicatione ſupra viginti quinque Saracenorum millia ad Chriſtum fuiſſe adducta; Chriſtianorum verò perditorum, qui ſe ad bonam frugem receperunt, plus quam centum millia. Quòd non parum facit ad laudem totius Ferrarianæ proſapiæ, ex cuius ſtirpe duo tam præclaræ religionis ornamenta prodiêre: nempe Vincentius ac Bonifacius: quorum vti primus Dominicanam ſuis concionibus illuſtrauit familiam, ſanctéque

Reperiuntur Tomo 2. Surij die 5. Aprilis.

Hieron. Platus de bono ſtat. Relig. li. 2. cap. 30. pag. 614.

que in Domino anno 1418. obdormiuit, ſic alter totius, Carthuſienſis Ordinis præfecturam ad annos circiter octo diligenter prudenterque adminiſtrauit, plurimoſque monaſticæ profeſſionis habitu donauit. Quos enim frater ſuus prædicando ad pœnitentiam prouocabat, hoc Bonifacius Ordinis gremio libenter inſerebat. Scripſit autem hic BONIFACIVS inter cætera nobilem quendam tractatum, *Cur in ordine* CARTVSIENSI *pauci reperiãtur Canonizati, & miracula publicè non fiant.* Item, *de Confirmatione & approbatione Ordinis Cartuſienſis*, vti ex Eiſengrenio citat ſacro ſuo in apparatu Anton. Poſſeuinus.

Lucubrationes huius P. Bonifacij.

Pag. 259. [Hæc enim tunc graui ſchiſmate laborabat.] Quam graui ſchiſmate Eccleſia annorum aliquot ſpatio laborauerit, quidve in hoc conſopiendo conatus ſit hic Pater noſter BONIFACIVS efficere, diximus ſupra ca. vigeſimoquinto.

CAP. 26. pag. 260. Quandoquidem Dorlandus confuſè in hoc capite nonnullos in mediũ profert, noſtri Ordinis GENERALES, idcirco operæ pretium me facturum credidi, ſi breuem eorundem hic CATALOGVM pertexã: incipiendo nimirum ab ipſo Diuo BRVNONI, primario tanti Operis architecto, atq; ad modernum R. Patrem noſtrũ BRVNONEM, etiamnum fideliter fœliciterque Cartuſianæ huic familiæ præſidentem, perducendo; addito ſemper Diſticho numerali, ex quo cognoſci queat, quando quiſque eorum Ordini præeſſe cœperit.

Digitized by Google

BREVIS ET SVCCINTVS OMNIVM AC SINGVLORVM GENERALIVM, QVOS ſacer Cartuſienſis Ordo in vniuerſum habuit, CATALOGVS

I. *Generalis.* DIVVS BRVNO patria Colonienſis ordinem cœpit fundare Cartuſienſem circa annum Domini, 1048. obijtque miraculorum gloria illuſtris; adeo vt iam olim in Beatorum ſit adſcriptus conſortium. Eius ſcripta non niſi ſemel ante annos circiter nonaginta in lucem prolata, iam nunc denuò in eius natali ſolo recudenda veniunt. Migrauit ad Dominum, anno 1101. Cartuſianum verò ſolitudinem incolere cœpit anno Domini circa ſolemnitatem S. Ioannis Baptiſtæ, anno ſcilicet ſalutis noſtræ milleſimo octogeſimoquarto, prout ſequẽs Carmen numerale indicat;

Eſt annus Domini 1084.

BrVno ſeCeſſVs Cantatos DoCtVs agones
RegVLa & arChItypon CartVſIenſe fVIt.

II. LAVDVINVS patria Thuſcus (Luca namque oriundus fuit) B. BRVNONE Romã Apoſtolica authoritate euocato, CARTVSIAM ad annos circiter decem adminiſtrauit, rediensque ex Calabria, vbi D. BRVNONEM cõſilij cauſſa inuiſerat, in Guiberti antipapæ manus incidit, à quo in carcerem vinculaque coniectus, paulo poſt obijt anno nimirum Domini 1100. Quando verò Cartuſiæ præfici cœperit, ſequens indicat Diſtichon.

Pre-

Protogenos LaVDVInVs pIetatIs Vt hæres,
OffICij, aCtItVLI patrIa ſanCta oLIt.

PETRVS cognomento Franciſcus, ſucceſ- III.
ſit anno Domini milleſimo centeſimo primo, diciturque fuiſſe Flandria, ſeu potius Arteſia oriundus, nempe Bethunia; qui cum anno duntaxat præfuiſſet vno, Rachelis amplexus Liç deformitati præferens, ad optatæ ſolitudinis portum eſt regreſſus.

In CLYtVs eX Iſto PetrVs ſpeCIoſVs honore
PLenIVs eX Iſto ſIDere VeLLe LoCo.

IOANNES I. qui & ipſe natione Thuſcus IV.
fuit, annis circiter octo præfuit. Cuius regiminis tempus, ex hoc poteſt colligi Diſticho.

VIVIDa IoannIs CeLebrIs GVLtVra ſVb aCtos,
SVbſeqVItVr SaLtVs Cogere raſtra patI.

GVIGO. De huius beatiſſimi ſcriptis, mori- V.
bus, ac vitæ conuerſatione, copioſius diximus in NOTIS huius eiuſdem lib. 4. c. 3. Obijt verò non ſine inſigni vitæ ſanctimonia anno nimirũ Domini trigeſimo ſeptimo ſupra milleſimum centeſimum, Præfecturæ autem ſuæ viceſimo ſeptimo, aut præter propter. Vnde quando prçeſſe cœperit patet ex ſequenti Diſticho.

GVYgo Sacer VICtV, LIterIs, VrenteqVe ZeLo,
AC VIrtVte VaLens, BrVno ſeCVnDVs erat.

HVGO I. De hoc diximus paulo ante caput VI.
8. NOTARVM quarti huius libri, quo pacto nimirum cum biennio prçfuiſſet, abſolui ab officio petierit, atque alium ſibi ſubſtitui; quod accidit circa annum Domini milleſimum triceſimum nonũ, vt & ſequenti liquet Verſiculo.

Digitized by Google

1098. *Eſt pIa CartVſIæ generatIo, orIgo benIgna;*

ILLInC floreſCens sVrCVLVs HVgo fVIt.

ANTHELMVS Epiſcopus Bellicenſis (de quo ad longum Dorlandus lib. 4. pag. 157. cap. 4. & ſequentibus, item Surius Tom. 3. die 26. Iun.) præfuit ad annos circiter duodecim, obijtque plurimis clarus miraculis, anno Domini 1131. Quando verò Maioris Cartuſiæ Prioratum inire cœperit, ſequens indicat Diſtichon:

Diſticha nu-meralia conti-nent annorum tempus, quan-do præeſſe cœ-perint.

An. 1139.

FœLIX HVgo SILes, qVIa In arDVa qVæqVe VoCatVr

VIrtVs, CVIVs apex InfVLa BeLLoVaCI?

VIII. BASILIVS. De huius ſanctiſsimi Patris rebus præclarè geſtis copioſius egimus paulo ante, capite 14. Fuit verò GENERALIS ordinis ad annos circiter tres & viginti, obijtque circa annum Domini milleſimum centeſimum ſeptuageſimum tertium.

RegIVs eſt VIgor & noMen tIbI, regIa VIta,

CorqVe tenaX æqVI, IVre præſto tVIs.

An. 1152.

IX. HVGO II. ſucceſſit anno Domini milleſimo ſeptuageſimo plus minus tertio, nempe poſt obitum Baſilij. Vtrum verò fuerit ille, quē in hoc Catalogo ſexto loco poſuimus, atque ab officio abſolui petijſſe diximus, iamque denuò ad eandem functionem reuocatus ſit, pro incomperto habetur.

Antropos IrrIſa eſt, fLorentes ſVppetIt orDo

HVgones, per qVos nec perIVnDo perIt.

An. 1175.

X. IANCELINVS circa annum Domini milleſimum cēteſimum ſeptuageſimū ſextum Hugoni ſuccedens, ad annos plus minus ſexaginta non ſine inſigni laude, ac vitæ ſanctimonia præfuit,

fuit, vti conſtare poteſt ex ijs quæ diximus ad caput 15. obijt verò circa annum Domini milleſimum ducenteſimum treceſimum tertium.

SVb tanto neget *An CeLIno Patre qVIs eſſe? * Al. Iancenus.
ManIbVs æthereIs IVſta IVbere poteſt.

MARTINVS I. De hoc Dorlandus cap. 16. pag. 211. præfuitque annis plus minus tredecim. De quo hoc numerale Diſtichon. Ann. 1177. XI.

GLorIa Vera VIros fVerat MartIne, tot Inter Ann. 1235.
SanCtos atqVe pIos Vrere IoLe SVo.

BERNARDVS I. Anno Domini milleſimo ducenteſimo quadrageſimo octauo, vel circa, ſucceſſit in regimine P. Bernardus, qui ad annos circiter octo ordinis tenuit gubernacula. XII.

QVI Vepres Inter Boreæ qVoqVe ſaXa LareſqVe An. 1248.
NarDVS oDoratIs ante Locata IVgIs.

*RIFERIVS per annos circiter vndecim maiorem Cartuſiam gubernauit, obijtque ad annum plus minus Domini milleſimum ducenteſimum ſexageſimum ſeptimum. XIII. * alias Rifferius.

ProprIa RIferIVM ſat geſta LoqVVntur VbIVIs, An. 1256.
QVI Leges & IVs CartVsIenſe noVat.

Quod vt melius intelligatur, ponemus hic verba Petri Sutoris: quæ ita habent. *Rifferius tertius decimus maioris Cartuſiæ* PRIOR, *vir recolendæ memoriæ, omnibus literis tam diuinis quàm humanis admodum eruditus, doctrina, ingenio, & exhortatione efficiſsiſsimus*, CARTVSIENSIS *propoſiti* CONSVETVDINES (*quæ modò antiqua Statuta dicuntur*) *ampliauit, correxit, in* a lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. c. 7. pa. 561.

vnum

Digitized by Google

vnum cõgeſſit, ternaſq; in partes aptiſſimè diſtinxit: Tanta deniq; ſtyli venuſtate grauitateq; ſcripſit, vt & Cæſareas Leges ad viuum referre, & omnes ſui temporis ſcriptores, ſtyli nobilitate ſuperaſſe non dubitetur.

XIV. GERARDVS hic cùm ſex admodum annis ad ordinis clauum conceſſiſſet, laudabiliterque maiori Cartuſiæ prȩfuiſſet, beato in Domino fine quieuit.

An.1267. Et noſtro narratVs erIs pater aLMe Labore,
AptVs es haC Læta ſe De GerarDe frVI.

XV. GVILIELMVS I. Hic cùm per annos circiter quinque præfuiſſet, obijt anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo octauo.

An.1273. PaſtorI referes IVſto GVILIeLMe repoſta,
Annona Lenes hVbere paſcis oVes.

XVI. BOSO. De hoc ſuperius in NOTES noſtris ad cap. 17. Dorlandi: obijt verò non ſine eximiȩ ſanctitatis opinione circa annum Domini tertium decimum poſt mille trecentos: cùm iam ordinem vniuerſum rexiſſet ad annos circiter quinque ſupra triginta,

An.1278. Argento pretIoVe egeas aVroVé, qVID ſInDe?
FraCta Boſo *ParCæ IVngere FILa potes.

** Suſcitauit etiam mortuum*

XVII. HAYMO, ſiue Aymo. De hoc quoque vide caput 18. Quindecim enim annis cum præfuiſſet, ad cellæ quietem redire petens, compos factus eſt voti. Cùm prius magnas habuiſſet cum nobilibus quibuſdam, de quibus tamen fœliciter triumphauit, difficultates controuerſiasq;, Ad quod etiam ſequens alludit.

SVnt

ſVnt nIhILo fVrIæ, robVr ſæ CLIqVe poten- *Anno* 1304.
tes; *XVIII.*
FortIor eXosIs VIrIbVs HaYMo potes.

IACOBVS de Viuiaco. De hoc refert Sutor lib. 2. tract. 3. cap. 7. pag. 530. quod tantę fuerit ſapientię, diſcretionis, conſilij, atque iſtum in modum cõtemplationi deditus, vt qui cùm eo verba facerent, Angelum ſe Dei reperiſſe crederẽt, vnde & imis ſummisq; precibus ſemel iterũq; obtinuit, vt ab officij ſarcina poſſet amoueri: quod licet difficulter, conſecutus eſt tamen. Ad quod ſequens alludit Deſtichon.

QVIs ferat aVre bona, qVoD CeLLas ſeDIbVs IpsIs
Antehabeo? Veras res IaCobe probo.

CLARVS (de quo Dorlandus cap. 20.) obijt anno Domini, fuitque antea PRIOR Cartuſiæ Parienſienſis. Verum GENERALIS conſtitutus, præfuit ordini annis quinque vel ſex. *XIX.*

AnnIs CognItIone CLaro prænoMIne VIta
Vrens & præIens ergo qVoVſqVe Lates?

IACOBVS ſecundùm Generalis, qui tamen poſt quinquenium denuò abſolutionem petijt, & accepit; vti ſequens innuit Deſtichon. *XX.*

VnDe IaCobe reDIs? perqVIrIt gLorIa par Vos
SIC rapVIſſe nefas, Vt repVLIſſe nefas.

HENRICVS cognomento Poleti antea Prior Pariſienſis, ſuccelſit Iacobo Viuiaco anno Domini milleſimò trecenteſimo quadrageſimo tertio, rexitque Cartuſianam familiam tribus annis, & poſtmodum Lutetiam Pariſiorum reuerſus, ibidem obijt; iuxta id quod habet Deſtichon. *XXI.*

Fratri-

Anno 1343. FratrIbVs HenrICVM ternos LargItVr In annos
Λουϱετία at rVrsVs pIgnVs aVara rapIt.

XXII. IOANNES II. cognomento Birellius (de quo capite 22. dictum) aliquot habuit ad Pontificatum ſuffragia, vtpote eximiæ ſanctitatis vir, qui plurimum ordini profuit annis iſtis quatuordecim quibus & præfuit: obijt verò nõ ſine miraculorum gloria anno Virginei partus ſexageſimo poſt mille trecentos, ipſa Epiphaniæ ſolennitate.

Anno 1346. *SVaVIter & LaVtè Grates nVtrIere BIreLLVM;*
EffLVIt hInC IVſto gratIa tanta Viro.

XXIII. HELISARIVS (de quo ſimiliter capite 23. diximus poſtquam annis circiter quinque magna cum laude ſanctitatiſque opinione Cartuſiã rexiſſet, obijt anno Domini milleſimo trecenteſimo ſexageſimo ſeptimo in die S. Barnabæ Apoſtoli, hoc eſt XI. Iunij.

Anno 1360. *ELYsIæ ſoboLes Pater eſt HeLIſarIVS ore.*
Corporea horreſCens, æthera Mente ferIt.

XXIV. GVILIELMVS II. cognomento Reinaldi (de quo Dorlandus capite 24. pag. 247. & nos in NOTIS) ex Priore vallis bonæ factus ordinis totus Generalis, Cardinalatum ſibi oblatum recuſauit. Quin immo etiam ſummum ad Pontificatum vndecim habuiſſe ſuffragia dicitur: ſed malens in ſua deliteſcere Cartuſiana quiete, cum ad annos circiter triginta quinque prudẽter laudabiliterq; ordinis negotia adminiſtraſſet, piè ſancteque in Domino obdormiuit, anno nimi-

nimirum partæ ſalutis milleſimo quadringenteſimo ſecundo, die quinta menſis Iunij.

AnnoſIs pLaCItIs ſCIIte noVa ſIngIs, & aptI *An. 1360.*
IngenII ſtabILes Das RaynaLDe notas.

BONIFACIVS ex nobili Ferrariorum oriundus familia celebre ſibi per ordinem vniuerſum conſciuit nomen, quemadmodum ex Dorlando & Sutore ſuperius fuit indicatum. Egerat enim antea PRIOREM in domo Portæ cœli prope Valentiam, nobilem ſcilicet Hiſpaniarum Vrbem. Verum in GENERALATV ad annos circiter octo conſtitutus, vltro ceſſit officio, anno nimirum Redempti Orbis decimo ſupra milleſimum quadringenteſimum celebris Iuris vtriuſque Doctor: ad quod ſequens alludit Diſtichon. (IpſI *XXV.*

IVre In VtroqVe VaLens DoCtVs BonIfaCIVs *An. 1403.*
LaVs fVIt, aLterIVs ſeDe abIIſſe bono.

IOANNES III. de Griffomonte, natione Saxo, ex Priore domus Pariſienſis, ſedente capitulo Generali, anno milleſimo quadringenteſimo decimo, electus eſt in totius Ordinis GENERALEM, fecitq; officio ſuo, toto decem annorum curriculo, ſatis; ſepultus cum Patribus ſuis anno milleſimo quadringenteſimo decimo. *XXVI.*

SoLVs Iohannes CœLeſtIs gratIa ſoLa, *An. 1410.*
Laſæ Integra feret paCis aMata bona.

GVILERINVS (quē Sutor & alij Gulielmū de Mota nuncupant, fuitq; iſtius nominis III.) admirandæ humilitatis, ſummæq; pietatis extitit, adeo vt vna cōtentus tunica, in victu potuq; magnum frugalitatis præberet exemplum. De *XXVII.*

cuius eximijs virtutib. cõſulat Lector Sutorẽ li. 2. de vita Cart. trac. 3. c. 5. p. 541. Ibi nãq; reperiet, quanta miraculorum gloria ante, & poſt ob tũ (hic autem fuit anno ſupra milleſimum quadringenteſimum trigeſimo ſeptimo, 18. Iunij.) floruerit: quod & ſequens innuit Diſtichon:

Anno 1420. *QVantVs eras VIVens, qVantVs GVILerIne ſepVLtVs,*

TeMporIs eLapſI faCta VtrIVſqVe CanVnt.

XXVIII. FRANCISCVS huius nominis I. cognomento *Maresme* ex Priore montis hilaris, quæ Cartuſia iuxta Barcinonem in Valentiæ regno ſita eſt, in GENERALEM adſumptus, vir fuit non ſolùm pietate clarus, verum prudentiæ opinione, & eruditionis laude cum primis celebris ita vt tempore Concilij Baſileenſis decem habuiſſe ad Pontificatum ſuffragia dicatur. Hic etiam ædificauit in maioris Cartuſiæ confinio in honorem Deiparæ Virginis pulcherrimam Capellam, quæ etiamnum magno illic in pretio habetur, vocaturque B. Mariæ de Caſalibus, Obijt autem die S. Vincentij Martyris, Anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo tertio cum annis circiter viginti quinque Ordinis curam geſsiſſet.

Anno 1438. *FranCIſCo frVſtra Ingeſtos qVIs CreDIt honores?*

QVID nIſI VIrtVtes aſperarVra Creant?

XXIX. IOANES IV. patria Neomagenſis (quæ inſignis Geldriæ vrbs eſt) cognomento Rœſendal, cum eſſet profeſſus ac Prior domus Vallis benedictionis propè Auinionẽ, electus eſt anno Domini 1463. mẽſe Februario, in totius ordinis Genera-

neralem. Obijtq; ſenex ac plenus dierum anno reparatæ ſalutis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo in feſto S. Annæ, quod eſt 26. Iulij. AEtatis autem ſuæ ferè nonageſimo, regiminis vero nono: qui à multis *Angelicus* vocabatur, ad quod ſequēs quoque alludit Diſtichō.

VIVat Ioannes VItæ hVnc reVerentIa, VILIs
**EXpers fœtorIs nVnCVpat AngeLICVM.* *Anno 1463.

ANTONIVS I. Hic quoq; ex eiuſdem Auinionenſis domus Priore creatus eſt maioris Cartuſiæ, ſeu totius ordinis PRAEFECTVS; idque anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, obijt autem iſtius eiuſdē ſeculi octogeſimo primo, die quarta decima menſis Februarij, ita vt annis plus minus nouem præfuerit. XXX.

ProDIIt oCCaſVs Abbas AntonIVs orIs, Anno 1472.
AEgyptVs sILeat GaLLIa DoCta praeIt

Huc vſq; ſe extendebat Chronicon PRIORVM *maiorū Cartuſiæ, ſiue* GENERALIVM *quod penes nos manuſcriptum habemus: vnde iā reliquorū potius nomina, quàm vel patria, vel vitæ conuerſatio enumeranda erunt.*

ANTONIVS II. Quo anno hic regiminis habenas ſuſceperit, conſtat ex numerali, quod ſequitur, Diſticho. XXXI.

LætatEr hVbertas, sI Magno AntonIVs aLter Anno 1481.
sVffeCtVs, FLores frVCtIFICantIs agrI.

PETRVS II. cognomēto Rufus ſcripſit in Pſalterium & in Cantica cuius Præſulatus tempus, ſequens indicat verſus: XXXII.

Anno 1495. *PLVs reLIqVIs aLIIs ſoCIos nI PetrVs aMaſſet Cartuſiæ neqVe sIC euVtrIIſſet oVes.*

Obijt verò an. 1503. De quo vide Sutorem lib.

XXXIII. 2. vitæ Cart. pag. 527.

FRANCISCVS II. Hic eſt illè celebris I. V. Doctor à Puteo trahens nomen de quo Sixtus Senenſis libro quarto Bibliothecæ ſanctæ ita ſcribit: *Franciſcus Puteanus*, CARTVSIAE *Prior 33. vtriuſq; iuris* DOCTOR *præſtantiſſimus. & in ſacris ſcripturis exercitatus, compoſuit ad imitationem Diui Thomæ Aquinatis Auream Cathenam ſuper Pſalmos. In qua explanationes Patrũ Latinæ Eccleſiæ in Pſalterium, adiectis etiam eorum nominibus, maxima diligentia, miroq; artificio congregauit* Prodijt hęc cathena Pariſijs in folio, anno 1529. Curauit etiam imprimi Baſileæ apud Amorbachium antiqua ordinis ſtatuta, anno Domini 1510. Quin & Diui Brunonis canonizationem vt vocant, anno 1514. ſtudioſè procurauit, recuperauitque ordini domum SS. Stephani & Brunonis in Calabria ſitam. Fuit verò patria Lugdunenſis, & duorum Epiſcoporũ, Valentiæ ſcilicet & Gratianop. à multis annis Officialis. Verum cùm ætate iam quinquagenarius eſſet, relictis rebus omnibus mundanis, diuino ſe, maiori in Cartuſia fàmulatui adduxit. Neque longè poſt, ad domus eiuſdem Prioratũ eſt euectus. Quam quidem octodecim annorũ curriculo tanta quum prudentia gubernauit, vt poſteris omnib. perpetuã ſui memoriã reliquerit. Exceſſit verò rebus humanis anno viceſimo primo poſt ſeſquimilleſimum, menſe Sept. Qui,

quo-

quoniã ſtatuta ſuo tẽpore typis mandari pręcepit, hinc eiuſcemodi meruit numerale Diſtich. *Anno 1504.*

CartVsIanVs hIC eſt, qVI sVppLeat arte retrVſa,

Et ſanè eXCVtIat ſanCta ſtatVta patrVM.

GVLIELMVS III. cognomento Bibaucius, honeſto imo & ſplẽdido loco in Flandria natus, cùm eſſet puer annorũ nouem, Louanium à parentibus ſtudiorum cauſſa miſſus tantos ibidẽ in literis fecit progreſſus, vt ingẽtem omnibus admirationẽ excitaret. Erat enim ingenio acri ac vehemẽti, memoria vero tam tenaci, vt quidquid ſemel apprehendiſſet, nulla temporis diuturnitate euaneſceret. Quã verò dulcis eloquio fuerit, diuinarumq; peritus literarum, Conciones illæ Capitulares, quas in præcipuis quibuſdam anni Solemnitatibus publicè in Conuentu habuit, liquido teſtantur, impreſſæ nimirũ anno 1539 ſtudio Iudoci Heſsi, Erphordianæ domus Priore, quibus etiamnum ordo pleriſq; in Domibus vtitur. Ceterum Bibaucius adulta iam ętate beneficio Principis, cuius liberos erudiebat, ad ſummos honores ac dignitates euectus, ſoli Deo placere deſiderãs, Cartuſianæ ſe familiæ Gandaui addixit: & tandem Generalis ordinis deſignatus, ad maiorem ſe conferre Cartuſiam, obedientiæ compellente præcepto, debuit: cui ad annos circiter tredecim magna cum laude præfuit. XXXIV.

EffICIt æternos pLeroſqVe ſCIentIa parta, *Anno 1521.*

VeL regnantIs honos, hæC GVILIeLMe tenes.

IOANNES V. cognomento Gailhardus, eſt idem ille, cui anno Domini 1539. dedicauit P. Iu- XXXV.

 docus

docus Heſſus conciones Capitulares Guilhelmi Bebauci; cœpitq; præeſſe circa annum Domini 1534. iuxta id quod habet Diſtichon.

Anno 1620. *Os Canẽs***ſoLVM, CeLebrata ſCIentIa, VIrtVs*
Ioannes tItVLI nobILItatVs erat.

XXXVI. PETRVS III. Huius quoque regiminis tempus, ſequens indicat Verſus.

An. 1541. *ECCe thronVs Petro eſt eX fortI peCtore poſCVnt.*
IrreqVIeta patrIs MVnIa CartuVſIæ.

XXXVII. IOANNES VI. Similiter, & de hoc deuotiſſimo patre nihil habemus aliud, niſi vt ſequẽti eum condecoremus Diſticho.

Ann. 1594. *CVr eſt præLatVs, qVaLIs, qVantVſqVe VeL apto.*
NoMIne IoanneS VatICInare pLaCet?

XXXVIII. DAMIANVS, conſimili quoque honore & hunc R. Patrem dignabimur: Huic quippe anno Dom. 1553. dedicauit P. Bruno à Loer Conciones Lanſpergij de Sanctis.

An. 1553. *HVbere VatIs eget Vena, reVerentIa VItæ,*
Interea eXIgVIte DaMIane nVtrI.

XXXIX. PETRVS IV. cognomento Sardenus, præeſſe cœpit anno Domini 1554. cui deinde anno ſequenti epiſtola quadam dedicatoria, minoribus Ioannis Lanſpergij operibus præfixa, publicè congratulatus eſt præfatus P. Bruno Loherius, huius noſtræ domus Vicarius doctiſſimus iuxta ac pientiſſimus.

Anno 1554. *CrIſpentVr VentI, MoVeatVr tVrba proCeLLæ,*
SaXo eXCIſa Petro CartVſIana petra eſt.

XL. BERNARDVS II. cognomento *Carraſſus*, cuius ſupra mentionem fecimus lib. 1. Notarum §. p. Hic ad annos circiter viginti maiori prȩfuit Cartuſiæ, neq; ſolũ prȩfuit, ſed & plurimũ profuit.

fuit. Dedit nãque operã, vt Homiliaria Ordinis, quibus nocturnis plerumque temporibus in diuino officio vtimur, & hactenus non niſi manu ſcripta extabant, regali folio magnificentiſſimè Lugduni Galliarum, maioris Cartuſiæ expenſis, ann. Domini 1585. imprimerentur, adhibitis exquiſitiſſimis elegantiſſimiſque, iconibus Theobaldi Ancelini. Quin & Lutetiæ Pariſiorum ſpectabili charactere, chartaque probatiſſima Nouam Cartuſienſium Statutorum Collectionem an. 1582. prælo mandari curauit, apud Henricum Theoderici, via Iacobea, ſub Sole aureo. Taceo de noſtri inſtituti BREVIARIJS ac Diurnalibus: in quibus reuidendis reuidendiſque magnam præfatus Pater diligentiam poſuit: quoad vſq; graui preſſus ſenio, vitam pientiſſimè finiret, anno nimirum Domini 1587.

NeſCIo ſi reDeat CœLo BernarDVs ab aLto, *An. 1566.*
SIVe reCens aLter proſILIt arçe poLI.

HIERONYMVS I. cognomento Lignanus, præter alia quæ vniuerſo præſtitit Ordini commoda, curauit expenſis maioris Cartuſiæ in magno folio cum cantu imprimi HYMNOS omnes, quibus per totius anni circulũ vtimur; idque per Theobaldum Ancelinum an. Do. 1588. quo & mortuus eſt, adeo vt vix biennio præfuerit. XLI.

(parCe,
Fert LIteraVna noCens, Vt egens Vate hVbere *An. 1588.*
HoC qVoqVe neC VaLeat noMen habere ſItILo.

HIERONYMVS II. cognomento *Marchãt*, XLII. ex Priori Cartuſiæ Lugdunenſis ob eximiam pietatem, inſignemque vitæ ſanctimoniam an-

no Domini 1588. in totius Ordinis GENERALEM eſt electus, cui præfuit vſque ad annum nonageſimum quartum.

Anno 1594. *TaLIs CartVsIæ ſoboLes HIeronYMVs aCtIs CVLtIs, Vt rapIat, VeL VIoLenter, epos.*

XXXIII. IOANNES Michael, iſtius nominis VII. patria Conſtantienſis cum antea plurimis annis laudabiliter Cartuſiæ Parienſi præfuiſſet, tandem ad totius ordinis præfecturam promoueri meruit. Cui nō minus piorum ſcriptione librorum, quām integerrimę vitæ cōuerſatione profuit. Edidit enim *Exercitia ſpiritualia Triplicis viæ.* Item *Enchiridion quotidianorum ſpiritualium exercitiorum:* nec non & *Decachordum Pſalterium.* Cuius celeberrimo quoque nomini inſcripta eſt ante annos decem Gregoriana Confeſsio: adeo vt ſi quis tanti Patris virtutum breue quoddam cupiat habere compendium, dedicatoriam huius Confeſsionis queat cōſulere epiſtolam: vel potius pientiſsima huius deuotiſsimi Patris ſcripta, quæ calamo exarauit, publicique iuris effecit ad quæ ſequens alludit numerale Diſtichon.

Anno 1594. *NoſterpLenus honos Ioannes fVLget In alto.*
SVaVIVs hVnC oCVLIs, aC ManV arante Leges.

BRVNO II. BRVNO II. cognomento Daffringues, patria Audomaropolitanus, fœlici nomine an. iubilęi proximo, qui fuit humanę ſalutis 1600. communi Patrum conſcriptorum ſuffragio, ex priore Auinionenſi in totius ordinis GENERALEM eſt adſcitus: cum antea in ſeculo degens ob inſignem iuris peritiam aliquamdiu Auinionenſis

ſis, Curiæ fuiſſet OFFICIALIS. Qui tamen exemplo Bonifacij Ferrarij, nec non & Franciſci Puteani, celeberrimorum Iuris vtriuſq, Doctorum integerrimorum nimirum prędeceſſorum ſuorum, ſpretis mundi honoribus, dignitatumque titulis, ad horrendam maioris Cartuſię heremum, quaſi ad tutiſsimum ſalutis portum libens volenſque confugit, In qua etiamnum, tanquam in ſublimi ſpecula ANTISTES conſtitutus, ordini præeſt vniuerſo, grauiter primi anteceſſoris ſui DIVI BRVNONIS veſtigijs inſiſtens, vti olim hiſce luſimus verſiculis.

BRVNO DAFFRINGVES *hoc ſanctum claudit ouile.*
Moribus antiquis ſe ſuoſq, regens.

Verum vt etiam numerali carmine eiuſdem Reuerendi Patris (cui vitam apprecamur longæuam, ac valetudinem tantis laboribus parē) electionis annum, vti in ſuperioribus omnibus Generalibus Ordinis Miniſtris fecimus, exprimamus, ac primum ſacri ordinis SANCTITISSIMVM Præſulem ſecundo, huius eiuſdem fœliciſsimi nominis iungamus, eccum hoc.

NVnCCIto, nVnC eXeCta peto naVaLe CarIna. *Anno* 1600.
Prora MIhI BrVno, BrVnoqVe pVppIs arat;

FINIS LIBRI IV. NOTARVM.

Digitized by Google

ELVCIDATIONES IN LIBRVM QVINTVM CHRONICI CARTVSIENSIS.

An verum ſit B. Euangeliſtam Marcum ſeipſum pollice truncaſſe.

CAP. I. pag. 267. B. Euangeliſta Marcum ferro ſibi ipſi pollicem ademiſſe, & ſi non ſolùm Dorlandus hic referat, ipſeque Marcus Marulus lib. 1. rerum memorabilium, cap. 6. allegando nimirum teſtimonium D. Hieronym. in Prolog. ante Marcum, tame(ſi Baronio fides habetur) non niſi mera eſt fabula: hæc namque formalia ipſius ſunr verba: a *illa vulgi ore potius decantata, quàm maiorum authoritate adſerta fabella reijcitur, qua dicitur, Marcum adeò repugnaſſe ne Epiſcopus fieret, quantumlibet eſſet rogatus à Petro, vt ea de cauſſa pollicem ſibi ipſe præſciderit: hoc etenim quod à quodam Anachoreta factum eſſe conſtat, Marco Euangeliſtæ imprudẽter nimis adſcribitur*: In eadem quoque ſententia eſt doctiſsimus ille Louanienſis Theologus D. Ioannes Molanus, dum ait; b *Si quis cupiat Marcum Euangeliſtam abſq; dextro pollice pingere, picturam hanc Epiſcopalis forcè authoritas reijciet. Quia non tantùm primo Canone Nicæni Concilij prohibitum eſt ſeipſum mutilare, ſed etiam Sacræ Scripturæ authoritate.* Tum quoque c Iſidorus id non tam adſerit, quàm ab alijs referri dicit. Quod quidem deſumpſiſſe putatur ex præfatione non Hieronymi, ſed Græci cuiuſdam in Marcum; quæ ſic habet: *Amputaſſe autem ſibi poſt fidem pollicem Marcus dicitur, vt Sacer-*

a Tom. I. Annal. n. Domini 45. in fine.

b Lib. de Picturis & Imaginibus, in fine cap. 38.

c Cap. 8. de Patribus Teſtamenti.

Sacerdotio reprobus haberetur. Hæc ibi. Cæterum * Ammonium heremitam, quod attinet, cuius hic etiam Dorlandus meminit, de eo ſic paſsim refertur, quod Originis Didymiq; diſcipulus cùm eſſet, aurem ſibi præſciderit, ne Epiſcopali idoneus officio haberetur, qui cùm nihilominus ad eandem vrgeretur functionem, reſpondiſſe, ſe linguam quoque ſibi amputaturum ni miſſum eam facerent. Sic namque habet *d* aurelius Caſsiodorus, nec nō & Lauſiaca *e* Palladij Hiſtoria. Interim verò Petronij huius, quem Dorlandus putat pollicem ſibi abſcidiſſe fit mentio Tom. 3. Surij, 20. Maij, in vita nimirum *f* Bernardini Senenſis. Vbi cùm recenſentur eximiæ aliquot ſanctitatis Viri, qui ex celebri illa hoſpitali Domo *de la Scala*, prodierunt inter cæteros etiā hic B. Petronius de Petronijs connumeratur. Vnde cōſtat illū vixiſſe circa an. Do. 1420. Obijt namque præfatus Bernardinus ſub Eugenio IV. anno ſcilicet Virginei partus 1444.

** Dorlandus eadem pagina 267. lin. penult.*

De Ammonio heremita, auriculam ſibi præſcindente.

d *Lib.* 8 *c.* 1.

e *Hiſtor.* 12.

f § 6.

CAP. III. & IIII. Agitur duobus hiſce capitibus de duabus admirandæ pietatis Virginibus, ac noſtri inſtituti Monialibus, de quibus nihil præterea apud alios reperire licuit, niſi quod Caniſius ſuo in Martyrologio vtriuſque meminerit; dicens: S. Margarethæ obitus diem incidere in 30. Aprilis; Beatricis verò in 13. Februarij.

CAP. V. pag. 272. Ne cui mirum forte videatur, quod pius hic Ruræmundanæ Cartuſiæ religioſus viderit Diuam Virginem cum filio ex altari ad ſe diſcendentem, referam hic conſimile exem-

le exemplum, quod circa annum Domini quadrageſimum ſupra milleſimum ducenteſimum in Luſitania contigiſſe PP. Dominicanorum referunt Annales. Idq́ue hiſce verbis. *Circa annum Domini 1240. claruit cur vita inculpata & probatiſsima F Bernardus, qui in Portugallia in Conuentu Sanctereneuſi Sacriſtam agens, puerulos aliquot noſtra religionis habitum geſtantes, poſt Miſſarum peracta myſteria, literis informabat ac moribus. Qui ex domibus maternis ientacula ſecum ferentes, poſtquam ſacris aliquot inſeruierant, ad Capellam quandam in eadem Eccleſia diuertêre, & ientaculum ibidem ſumere conſueuerant. Porrò erat illic in altera poſita B. Virginis imago, & in ſinu eius paruulus* IESVS, *qui ſemper paruulorum humilitate delectatur & ſimplicitate, qui è ſinu matris deſcendens, cum illis ientaculum ſumebat. Quod cùm aliquot vicibus feciſſet, paruuli ad Magiſtrum rem queruli deferunt, narrantes quod ille paruulus ad eorum ientaculum ſemper deſcenderet, nihilq́ in ſymbolum ſecum adferret. Verum prudens ac religioſus Pater, re iſta ab innocentium ore percepta, eos inſtruxit vt puerulo ad ſe denuò deſcendenti dicerent, quatenus & ſe & Magiſtrum viciſsim ad ſuum inuitaret ientaculum. Qui cùm ſolennem Aſcenſus ſui diem, ijs adſignaſſet, tam pueri quàm eorum inſtructor innocentem Deo ſpiritum, poſt Miſſarum peracta ſolennia reddentes, ad eum læti peruenêre, qui iubet paruulos venire ad ſe, dicens talium eſſe regnum cœlorum.*

Inuenitur in Chronico P. Anthonij Senenſ. impreſſo Pariſ. apud Niuellium anno 1585. & ad finem Miraculor. Petri Venerab. recuſorum Duaci. an. 1595. apud Bellerū.

Matth. 19. v. 14.

CAP.

CAP.VI. pag. 277. fit hic mētio Stephani cuiuſdam inſignis peccatoris, natione Flandri qui intercedente B. Maria Magdalena, ſuorum obtinuit veniam delictorum: de quo Iacobus de Voragine in feſto S. Mariæ Magd. Quin & *a* Syluester Prieras Eliam Dominicanum quendam dicit ab eadem confortatum, ne ſuæ deſereret habitationis domicilium.

a *Tom. 4. Surij 22. Iulij.*

CAP. IX. pag. 281. redditur hic ratio, cur Ordo Cartuſienſis poſt lectam Primam de Sanctiſſima Dei Genitrice, nudum ſubiungi officium voluerit; nempe, *Salue ſancta parens*, quod quilibet priuatim in ſua perſoluit cella ſine vllo ſolenni ritu aut conſecratione. De quo ita etiam Ioannes Molanus in Natal. SS. Belgij, in vita S. Aiberti Confeſsoris, quæ eſt 2. Maij. *Meminerint*, inquit, *hac in parte imperitiores, Cartuſianos Patres ſingulis noctibus officium Miſſæ, citra tamen celebrationem de B. Maria dicere.* Cuius etiam Petrus Sutor meminit lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 4. cap. pag. 701.

CAP. XIII. pag. 286. Arnhemienſis hæc Cartuſia, cuius hic meminit Dorlandus, à Duce Geldriæ olim ſumptuosè ædificata, in hoc Belgico tumultu funditus eſt euerſa: licet quondā eximios aliquot habuerit & pietate & eruditione præſtantes Viros. Cuius idcirco magna cū laude meminit *b* Thomas Campēſis, in vita Gerardi Magni, dicēs illum loci iſtius pietate captum, eo ſe contuliſſe, cellamque Cartuſianorū more incoluiſſe, carnemque ferocientem ſat rigido cilicio ſpiritui ſubiugaſſe. Fuit autem hæc Cartuſia *Domus Monachorum* ideo vocitata, quod eius fundator cùm eſſet maximarum opum vir,

b *cap. 4. & 7. Domus Monachorum, vnde vocitata Arnhemienſis Cartuſia. Germanicè* Mōnichauſen.

&

& mirè compatiens ijs, qui ab hominũ conuerſatione ſeiuncti, in ſolitariæ vitæ quiete Regi Regum arctius famulantur, largiora voluerit ijſdem adſignare habitandi domicilia; adeo vt pro regia magnificentia loci illius Monachis domos potius, quam cellulas fabricari iuſſerit: quæ tamen iam oẽs (proh dolor) in fauillã cineresq; redactę. Loci verò huius fundator fuit Reinaldus 1. Geldriæ Dux qui obijt anno 1343. & vxor eius Eleonora, Eduardi Angliæ Regis filia.

CAP. XXIII. in fine. Cur B. Gregorius Papa pingatur paſsim celebrans corã Dominicæ paſſionis imagine, videat Lector apud Ioannẽ Molanũ, cap. 61. de picturis & imaginibus; dicitur namq; Chriſtus tali ſchomate B. Gregorio ſacris operanti apparuiſſe.

CAP. XXVI. pag. 302. Videtur hoc exemplum diuerſum eſſe ab illo, quod Petrus Sutor lib. 2.
á Tract. 3. ca. 4 pag. 50. vitæ Cartuſianæ hiſce verbis enarrat. *a Romæ*, inquiens; *puerulus quidam materna egreſſus domo, dum per vicos vrbis vagaretur, & gurgitẽ ſeu puteum quendam deſpiceret, cadens in præceps ſubmerſus eſt. Quem anxia mater ſollicitè perquirens, tandemq; fortè in gurgitem proſpiciẽs, chariſsimi pignoris ſui pileum ſuper vndas natitantem animaduertit: tum grauiſsimis adfecta laboribus, maximisq; ſingultibus plena, eiulare, aurasq; implere. Cœpit & prudentius feruentiſsimis precibus B. Nicolaum pulſare, totaq; illi mente extinctum filiũ cõmendare. Res mira: reſedit qui erat mortuus. Qui, inquam, obrutus aquis miſerabiliter fuerat deploratus, ſuper aquas viuus hilari vultu proſpecta-*

ſpectabatur. Quid plura? diligenter extractus ſine læſione inuenitur, gratiæ ingentes aguntur, rumor per vrbem volitat, qui & Pontificis aures pulſat, ſolennis proceſſio pro gratiarum actione inſtituitur, concurritur, atq; in loco edito puer collocatur. Qui vagis oculis omnia luſtrans, CARTVSIANVM *quendam qui tum aderat, inter cæteros animaduertens, citato greſſu eũ adijt, cucullamq; illius arripiens, in hæc verba prorupit:* De iſtis eſſe volo, de iſtis eſſe volo; in ſuperna etenim patria immenſum iſtorum numerum vidi, æterna illa gaudia iſtis plena coruſcant. *quibus dictis, ſub cuculla deliteſcens, fortiterq; manu retinens vix dimoueri potuit.* Subdit deniq; Sutor hæc palàm in omnium oculis Romæ eſſe geſta, dicitq; : *hæc autem cùm in villula vel oppidulo acta non ſint, ſed in Vrbe clariſſima, in Vrbe, inquam, illa quæ (ſi Poetæ creditur)*

———tantum alias inter caput extulit vrbes,
Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi;

ſatis oſtendunt, quàm ſit Deo Cartuſiana vita grata.

Mirum teſtimonium de Cartuſianæ vitæ ſanctimonia.

Virgil. in Bucol. Ecloga 1.

CAP. XXXVII. pag. 318. lin. 2. Quàm periculoſa ſit procraſtinatio, maximè ijs qui taciti ſecũ priuatum aliquod ſeu ſimplex conceperunt votum, vel alias diuino inſtinctu ad religionis ingreſſum ſe pertrahi animaduertunt, patet euidenter ex epiſtola D. Bernardi centeſima octaua; in qua grauiter increpat Thomam de S. Audomaro, qui tranſgreſſus terminum quem poſuerat, religionis ingreſſum procraſtinans, annuas adhuc flagitabat inducias: quem idcirco vir Sanctus hiſce alloquitur verbis; *Terminum poſuiſti, quem non oportuit tranſgredi. Tranſgreſſus es, quid*

ad

Digitized by Google

ad me? Tuo Domino ſtas, aut cadis. Obſecro redi ad cor, & aduerte hunc annuum terminum, quem tu tibi indulſiſti in iniuriam Dei, non eſſe annum placabilem Domino; ſed diſcordiæ ſeminarium, iræ fomitem, nutrimentum apoſtaſiæ, qui ſpiritum extinguat, gratiam intercludat, teporem adferat illum, qui Deo ſolet vomitum prouocare. Heu, heu, videris mihi vno ſpiritu ambulare, ſicut & vno cenſeri nomine cum altero illo Thoma, olim ſcilicet Præpoſito de Beuerle, qui cùm ſe ſimiliter noſtro Ordini, & noſtræ Domui toto deſiderio deuouiſſet, cœpit induciari, & ita paulatim refrigeſcere, donec ſubita, & horrenda morte præreptus, factus de medio eſt ſecularis, & præuaricator & duplo filius gehennæ. Rectè ergo B. Gregorius olim dixit: b *Qui pœnitenti veniam ſpopondit, peccanti diem craſtinum non promiſit.* Quod ita ſe habere terribili ádmodum Chriſaurij cuiuſdam comprobat exemplo, qui cum agone ac dæmonum cateruis acriter confliĉtans, horrenda voce proclamabat: *Inducias vel vſque mane, inducias vel vſq; mane.* Sed eheu, in ipſis ſuis vocibus, de habitaculo carnis anima confeſtim euulſa eſt. Quàm ergo prudenter nos præmonet Eccleſiaſtes, dum ait: c *Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quo tu properas.* Et cœleſtis ille Legifer; d *cùm votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requiret illud Dominus Deus tuus; & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.*

Exſtat epiſtola D. Bernardi ad hunc Thomam de Beuerle, eſtq; 107.

b *Homil. 12. in Euangel.*

Ibidem.

c *Cap. 9. v. 10*

d *Deut. 23. 21*

CAP. XLI. Diſceptat hoc loco Dorlandus cũ illis, qui arbitrantur Cartuſianos propriæ obeſſe valetudini, dum ab eſu vſuq; carnium penitus abſtinent; dicitq; e vitellis ouorum non minus poſſe conſulere valetudini, quàm carnium eſu; qua

e *pag. 326. lin. 6.*

quæ etiam inſignium aliquot medicorum eſt ſentẽtia. Quemadmodum latius probat Petrus Sutor lib.1.vitæ Cartuſianę,pag.182.maximè verò cap.8.Tract.3. Vbi materiam hanc ex profeſſo pertractans, inſignes aliquot adducit rei Medicæ Doctores, huic Dorlandi ſententiæ ſubſcribentes,probatq; ex ipſo D.Hieronymo ante diluuium (cuius etiam Dorlandus hac eadem pag.326. lin. 10. meminit) non fuiſſe in vſu apud primæuos illos Veteris Teſtamẽti Patres (quorum tamen nonnulli ad tam longæuum peruenêre ætatem, vt ipſam Mathuſalem haud procul à milleſimo ætatis ſuæ anno abfuiſſe *f* facere conteſtentur literæ)carniũ eſum. Hinc eſt quod B.Hieronymus contra Iouinianum inter cætera ſic ait: *g Ab exordio conditionis humanæ nec carnibus veſcebamur, nec dabamus repudium, nec præpulia nobis eripiebantur in ſignum. Hoc curſu vſq; ad diluuium peruenimus. Poſt diluuium autem cum datione Legis, quam implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum.* Imò & Philoſophorum nonnulli, adeoq; & gẽtes natione Barbaræ, vt rerum difficilium contemplationi commodius poſſent vacare, non niſi vel agreſtibus herbis, vel alio vulgaris cibi genere famem voluere depellere, adeo,vt omnem carniũ eſum vltrò à ſe profligauerint. Quẽadmodum de Pythagora,celebri in primis Philoſopho conſtat: quem hoc pacto ſuper hac re diſſerentem ac cum ijs qui carnibus animalium veſcebantur expoſtulantem,Naſo introducit:

Explicatur alter Dorlandi locus,quo dicit ante diluuium carnium eſum vſitatũ non fuiſſe.

f *Geneſ.5.27.*

Ante diluuium homines non commediſſe carnes.

g *lib.1.contr. Iouin.cap.10*

Heu quantum ſcelus eſt in viſcere viſcera condi,
Congeſtumq; auidum pingueſcere corpore corpus,
Alteriusq; animantem animantis viuere letho?

Lib. 15. Metam. 2.

Digitized by Google

Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat; nil te niſi triſtia mandere ſæuo
Vulnera dente iuuat? rituq; referre Cyclopum?

Sed vt videas quibus nos velit cibis veſci, quò ad philoſophandum inſtructiores animoque ſagaciores reddamur, audi eundem, & ſi potes ſequere:

Ibidem.

——*ſunt fruges,* inquit, *ſunt deducentia ramos*
Pondere poma ſuo, tumidæq; in vitibus vuæ,
Sunt herbæ dulces, ſunt quæ mitеſcere flamma,
Molliriq; queant; nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga diuitias, alimentaq; mitia tellus
Suggerit, atq; epulas ſine cæde, & ſanguine præbet.

Vide Franciſcũ Petrarch. lib. 2 de vita ſolitaria, ſect. 6. cap. 1.

Cum hac cibi frugalitate vitam toleraſſe iucundam videtur Dydimus ille, Brachmanarum Rex, qui in epiſtola ad Alexandrum Magnum ita ſcribit. *Habebis maximas cum voluptate opes, ſi ita mecum viuere voles: non veſcor animalium viſceribus vt leones, nec intra pectus meum incluſæ quadrupedum aut volatilium carnes putreſcunt, nec ſum mortuorum ſepulchrum, ſed prouidentia naturalis omnes mihi fructus, vt lac mater infundit.* Perſarum quoq; à Xenophonte victus exponitur, quos negat ad panẽ adhibere quidquam, præter naſturtium: *quanquam, ſi quædam etiam ſuauiora natura deſideret,* inquit h Cicero, *quàm multa ex terra, arboribusq; gignuntur cùm copia facili, tum ſuauitate præſtantia? adde ſiccitatem, quæ conſequitur hanc victus continentiam, adde integritatem valetudinis, confer ſudantеis, refertos epulis, tanquam opimos boues, &c.* Atque hinc eſt quod venter pinguis,

h Cicero libr. 5. Tuſc. quæſt. haud procul à fine.

ac carnis edulio benè ſaginatus, non ſolùm non gignat ſenſum tenuem, ſed in Venerem deſpumet: adeo vt rectè D. dixerit Bernardus: i *Abſtineo à carnibus, ne dum nimis nutriunt carnem, ſimul & carnis nutriant vitia.* k Qui autem in carne ſunt, Deo, inquit Apoſtolus, placere non poſſunt.

i *Serm.66. in Cant.*
k *Rom.8.8.*

Sed forſitan cum Iouiniano obijciet quis Cartuſiano, cur carnes igitur à Deo creatæ ſint, an non iam munda mundis? an non opera Domini vniuerſa bona valdè? Huic paucis cum l D. Hieronymo reſponde, vt nimirum milites & athletæ, nautæ, fvctores, metallorumque foſſores, & cæteri duro operi mancipati homines, cibos haberent competentes; quibus corporis poſſent fouere fortitudinem. m *Quid autem neceſſe eſt,* inquit idē, *viro ſapienti, & Philoſopho* CHRISTI, *tantam habere fortitudinem, quæ athletis & militibus neceſſaria eſt; quam cùm habuerit, ad vitia prouocetur? Illi arbitrantur carnes ſanitati congruas, qui volunt abuti libidine; & in cœnum dimerſi voluptatum, ad coitum ſemper exæſtuant. Chriſtiano* (& præcipuè Cartuſiano) *ſanitas abſq; viribus nimijs neceſſaria eſt.* Itaque cùm religioſis maximè incumbat mortificare membra ſua quæ ſunt ſuper terram; carnemque ſpiritui ſubijcere, ac ſemper mortificationem IESV Chriſti in corpore ſuo circumferre, hinc non ſolùm CARTVSIANI, ſed & Benedictini, imò & Cluniacenſes, Ciſtercienſes, aliæque complures religioſorum familiæ, ab eſu carnium abſtinentes, leguminibus plerumque atque oleribus vitam parcè frugaliterque olim tolerabant.

OBIECTIO.
Tit.1.15.
Eccl.39.21.
SOLVTIO.
l *Hieron. lib. 2. aduerſus Iouinian. cap.5.*
m *Ibid. cap. 8. in fine.*
2.Cor.4.10.

rabant: quæ vti libidinis ſeminarium minus inflammant, ſic & facilioris ſunt digeſtionis. De quibus vnumquemque noſtrum ſalubriter monens Hieronymus, iubet ne tales accipiamus cibos, quos aut difficulter concoquere, aut comeſos, magno partos, & labore perditos doleamus: *n. Holerum verò,* inquit, *pomorum, ac leguminum, & facilior apparatus eſt, & arte impendijsq; coquorum non indiget; & ſine cura inſuper humanum ſuſtentat corpus, moderateq; ſumptus (quia nec auidè deuoratur, quod irritamenta gulæ non habet) leuiori digeſtione concoquitur. Nemo enim vno aut duobus cibis, hisq; vilibus, vſq; ad inflationem ventris oneratur; quæ diuerſitate carnium, & ſaporis delectatione pecipitur.*

n. Ibidem in princip. eiuſdem 8. cap.

CAETERVM, quàm ſeuerè diuina animaduerterit vindicta in illos, qui contra Legiſlatoris ſui decretum, ad ollas redierint carnium, ijſq; non ſine ingenti monaſticæ religionis diſpendio ſeſe ingurgitauerint, poſſet varijs comprobari exemplis. Nam Beatus Odo primus Cluniacenſis Abbas, duo reuera terribilia Ioanni diſcipulo ſuo, qui eius vitam literis bona fide conſignauit, exempla in hunc modum retulit. *o per hos dies,* inquit, *duo fratres admodum repentina extincti morte ſunt, non tamen eodem vel loco, vel tempore. Alter eorum venit ad domum ſororis ſuæ, aitq; ſe mirum in modum eſurire. Illicò reſpondet ſoror, magnam ſibi piſcium copiam ſuppetere; comederet quos, & quando vellet. Ille propè indignabundus, ait ſe faſtidire piſ-*

o Tom. 6. Surij 18. Nouembr. lib. 3. cap. 2. vitæ B. Odilonis.

Horrenda duorum Monachorum mors carnes contra regulæ præſcriptum edere volentium

ces,

ces, quibus tot annis perpetuò vſus eſſet, nec iam illis veſci ſe poſſe. Tum ſoror; en, inquit, in promptu nobis carnes ſunt, ede quantum libet. Iuſsit ergo ille aſſari armum: ſed interim tamen moræ impatiens, particulam eius miſit in prunas, & vino allato, auidè illam in os coniecit. Mox adeſt vltio cœleſtis. Particula petulanter ſumpta, hæret in gutture, nec glutiri poteſt, nec reijci, ſtrangulat hominem, & cogit infœlicem exſpirare animam.

p *Alter manè ad patris ſui ædes veniens, rogat num quid habeant, quod poſsint ipſi edendum apponere. Illis dicentibus, nondum eſſe edendi tempus, reſpondet iratus: hem tota nocte equitaui, vt explerem quod iuſſus ſum, & vos ieiunare me cogitis? Adferte, ſi quid habetis. Aiunt illi ſe habere piſces. At miſer acrioribus etiam iracundiæ ſtimulis percitus, & factu tumidus, huc illuc circumfert oculos, videtq; gallinarum gregem ad pedes ſuos. Mox non ſine furia quadam, arrepto baculo vnam ex eis, quæ ei arrideret, percuſsit, oreq; rabido; hæc mihi, inquit, modo piſcis erit. Qui tunc illic aderant, non ſine rubore aiunt ad eum: fortaſsis licet tibi, pater, veſci carnibus. At ille; volatilia, inquit, non ſunt caro. Vnam enim habēt cum piſcibus originem, pariq; cum illis conditionis ſunt, ſicut habet quidam hymnus noſter. Ad hæc eius verba conticuerunt omnes. Deinde appoſita eſt illi aſſa gallina, ex qua cùm morſellum accepiſſet. Eum nec traijcere in ſtomachum, nec exſpuere potuit, repentè è medio ſublatus:* Eheu, quam graue eſt, inci-

p *Refertur quoq; hoc exemplum à Petro Abbate Cluniacenſ. cognomento venerabili lib. 6. Epiſt. 17.*

O nequam Monachum, ac petulantem inſtituti ſui præuaricatorem, irriſoremq;.

Digitized by Google

Epiſt. 17. lib. 6. in qua ex profeſſo probat carnium eſum duplici ratione Cluniacenſ. inhibitũ.

q cap. 2. circa finem.

incidere in manus Domini. *Hæc eſt certè*, inquit, Petrus Cluniacenſis, loco ad marginem citato, *primi & ſancti Patris tui Odonis de carnibus Monachorum ſententia, hac doctrina.* Sed quid mirum ſi Benedictini, Cluniacenſes, ac Ciſtercienſes olim à carnium eſu abſtinuerint, cũ etiam D. Athanaſius fateatur ſui temporis Monachos idem factitaſſe? ſic enim in vita B. Anthonij ait: *q ſumebat panem & ſal potumq́ aquæ perparuum; de carnibus verò & vino tacere melius puto, quàm quidquam dicere: quoniam nec apud plurimos quidem Monachorum iſtiuſmodi eſcæ in vſu haberentur.*

Cartuſianus carnibus veſcens, an mortaliter delinquat?

Ita quoq; ſentit Nauarrus lib. 3. Conſil. conſil. 10. §. 6. licet Emanuel Sa, in verbo Religio cõtrarium teneat: quem arbitror noſtri Ordinis ſtatuta non legiſſe.

r. parte Nouæ Collect. ſtatutor. ca. 10. §. 4.

Porrò, peccetne mortaliter, an verò venialiter Cartuſianus, agens nimirum contra hoc tã laudabile ac peruetuſtum ſacri Ordinis inſtitutum, inde vel facilè cõſtare poſſe videtur, quod olim à priſcis noſtri inſtituti Patribus ſancitum fuerit, vt qui hoc de non edendis carnibus præceptum violaſſe deprehenſus fuiſſet, totius Ordinis ſocietate excluderetur. Quod etſi hoc tẽpore in vſu non ſit, grauis tamen Nouis Statutis de talibus ſumitur pœna, qui huius tam laudabilis inſtitutionis tranſgreſſor extiterit, carnes ſcilicet comedendo, ſeu alicui Ordinis perſonæ miniſtrando, aut comedentibus aut miniſtrantibus conſentiendo, vel non prohibendo, prohibere cùm potuerit: *adeo vt ſi Prior, vel Vicarius, aut Procurator hoc fecerit, ipſo facto tanquam ſuæ profeſſionis calumniator & tranſgreſſor* (ſunt ipſiſsima Statutorum verba) *obedientiam*, ſe officium quod ratione obedientiæ admi-

adminiſtrat, *perdat, & vocibus, ac locis debitis, cæteriſq; obedientijs Ordinis careat in æternum. Si verò ſimplex Monachus, aut alia quæuis perſona Ordinis extiterit, voce, loco, ac obedientijs carens perpetuò, ad Capituli Generalis voluntatem, carceri mancipetur.* Et quis dicere audeat, proveniali delicto, religioſum quempiam ſolennibus, obligatum votis, ab Ordine cum perpetua nominis ſui infamia profligari, aut in carcerem conijci, omnique officij honore ſpoliari poſſe? Quid, an non & ipſa plurimorum annorum inueterata, atque à multis ſanctis Patribus commendata, cœleſtique inſuper miraculo comprobata conſuetudo, pro lege meritiſsimo iure cenſenda habendaque eſt? Anno namque Domini quinquàgeſimo quarto ſupra milleſimum ducenteſimum Patres illi qui ad Generale conuenerant Capitulum ſponte in duorum qui tum aderant Præſulum præſentia, carnium eſui perpetuò renuntiarunt, voluerûntque huius rei publicum aliquod literarum extare monumentum huiuſcemodi conſcriptum verbis: *Nouerint vniuerſi præſentē paginam inſpecturi, quod G. tunc temporis Prior* CARTVSIÆ, *& cæteri Priores vniuerſi eiuſdem Ordinis ad Generale Capitulum in* CARTVSIA *ſimul congregati, & in ipſo Capitulo exiſtentes, præſentibus Venerabilibus Patribus Rod. Dei gratia Tarentaſienſi Archiepiſcopo, & F. eadem gratia Epiſcopo Gratianopolitano, ſpontanei & voluntarij, non coacti tam pro ſe quàm pro ſuis Con-*

Originale aſſeruatur in archiuo maioris Cartuſiæ, ſignatum per C. I.

uentibus vnanimiter & concorditer in pleno & Generali Capitulo & eſui carnium perpetuò abrenuntiauerunt: adijcientes, quod ſi quis illorum ſiue Prior, ſiue Monachus contra huiuſcemodi ſtatutum præſumptione temeraria (quod abſit) venire præſumpſerit, à ſocietate & communione totius Ordinis, & ab ipſo Ordine amotum ſe nouerit penitus, & excluſum.

a *Eccl. 2.* HAEC illi, & prudẽter quidẽ. Nã ſi *a* Salomõ vir ſapientiſsimus, idemq; Rex potentiſsimus, & Propheta Dei, propoſuit à vino carnem ſuam abſtinere, quò tantò liberius animam ſuã tranſ-

b *Dan. 1.* ferre poſſet ad ſapientiam. Si Daniel & *b* tres alij pueri eſcis Regijs veſci noluerunt vt eſſent ad cæleſtes hauriendas illuſtrationes magis i-

c *Hierm. 35. 8.* donei. Si denique *c* Rechabitæ paterno mandatis iuſſui, à perpetuo vini vſu abſtinuerũt, ipſeq;

d *1. Cor. 8. 13* vas electionis conſtanter pronũciet, *d non ſe manducaturum carnem in æternum, ſi per eſcam fratrum cuiſpiam ſcandalizetur*, quis culpare Cartuſianos meritò queat, ſi à delicatiori carnium eſu in omne æuum abſtinentes diuinarum ſe cupiant rerum commentationi aptiores reddere, carnemque ſpiritui commodius ſubijcere? Quin potius ob has, aliasque rariores pœnitentiæ exercitationes, id ordo promeruit Cartuſienſis, vt Primatum inter reliquas religioſorum hominum familias non immeritò teneat. Nauarrus nanque ſacrorum Canonum interpres peritiſsimus, ac ſummi ingenij iudiciique vir, conſultus à nonnullis, vtrum Cartuſianorum religio ſtrictior ſit, arctiorque Minimorum quorum. Satu-

ca

ta habent, vt ſemper ab omni lacticiniorum vſu abſtinentes, nullis alijs quàm Quadrageſimalibus vtantur cibis, excepto ęgritudinis tempore, quatuor potiſsimum rationes, cur fratres Minimi (huius autem ſanctiſsimi inſtituti initiator D. Franciſcus Paulanus circa annum Domini MCCCC.L. extitit) inferiores minoreſque nobis ſint. Quarum *primam* eam eſſe dicit, quod Cartuſiana religio nullo vnquam tempore permittat carnium eſum, etiam in grauiſſima, ac conclamata corporis ægritudine. *Secunda*, inquit, eſt, quod Cartuſianæ religionis iuge ſilentium, maximum ac quaſi intolerabile cenſeatur onus: vnde Mantuanus Baptiſta ſilentia eorum, *æterna* vocauit *ſilentia*. Addit & hoc, quod cùm homo ſit animal ſociale, ſeu politium, vt inquit Philoſophus, ipſi contra humanæ naturę procliuitatem; ſibi vim inferentes, ſoli in cellulis ſuis delitescant. *Deinde* quod eorum clauſura quaſi perpetuus quidem reputetur carcer. Cæterum Cartuſianos in nullo penitus caſu veſci poſſe carnibus, Minimis verò toties, quoties aduerſa eos valetudine conflictari contingat, ex vtrorumque ſtatutis conſtat. Vnde ſi in extrema morbi neceſsitate Cartuſianis carnibus veſci ex ordinis indulto permitteretur, non dubium quin ſucceſſu temporis paulatim (natura etenim hominum ad deteriora ſemper proclinis) inciperent ſuperiores diſpenſare in caſibus minus periculoſis. Cumque Medici de induſtria plerumque augeant opinionem ac timorē mortis in ægritudinibus, paſſim liberior omnium eſus apud malè habentes introduceretur, vti in

Nauarrus lib. 3. conſiliorum, conſilio 10. pag. 228. col. 2.

Eius inſignis vita Tom. 2. Surij, die 2. April. reperitur. Quatuor Nauarri rationes, cur Minimos Cartuſianis eſſe minores cenſeat.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Digitized by Google

alijs ordinibus, maximè Benedictinorum, ac Ciſtercienſium factum, in confeſſo eſt. Vbi cùm primũ liceret in infirmarijs duntaxat carnes comede, poſtea ad ipſum Refectorium commune poteſtas hæc translata fuit, non ſine ingenti totius Monaſticæ religionis iactura. Verum de non edendis carnibus in Ordine Cartuſienſi; Ioannes Gerſon integrum anno Domini 1410. Tractatum conſcripſit; nec non & P. Bartholomæus, Ruremundanæ olim Cartuſiæ Prior, qui vixit circa annum reparatæ ſalutis 1446. Conſulat etiam Lector Dionyſium Ryckeliũ artic. XI. De Præconio ordinis Cartuſienſis, ſimiliter & Petrum Sutorem copiosè hac de re diſſerentem lib. 1. Vitæ Cartuſianæ, Tractatu 3. cap. 7. 8. & 9. Item Richardum Hallum Theologum Duacenſem, in præclaro iſto * opere de quinq; partita conſcientia, libr. 3. cap. 47. & præcedenti. Franciſcum quoq; Victoriam in relect. 9. de temperãtia, & relect. 10. de homicidio.

*Prodijt Duaci apud Ioannem Bogardum anno 1598.

ELV-

ELVCIDATIONES IN LIBRVM VI. CHRONICI CARTVSIENSIS.

ARGVMENTVM HVIVS LIBRI.

In hoc libro ſexto tractat Dorlandus, quo pacto nouelli nonnulli tyrones ad ſacri Cartuſienſis ordinis inſtitutum ſeſe recipientes, ac leuitate deinde ducti, pedem referre incipientes, vel Diuinitus in ſua ſint confirmati propoſito, vel (quod horribilius eſt:) cœleſti perurgente vindicta, ſeuerè puniti: quorum tamen pleraque in Scala religioſorum Dionyſij Cartuſiani reperiuntur. In altera verò libri parte, de miraculoſa Cartuſiarum quarundam ædificatione agitur, de quo vide Petrum Sutorem lib. 1. vitæ Cartuſianæ, tractatu 3. c. 2. pag. 65.

CAP. IV. pag. 33. Inter cætera quæ Nouitijs Cartuſienſem ingredi ordinem cupientibus à Priore Statuta proponi volunt, etiam illud eſt, *ſi tantum literaturæ habeat quantum ſufficiat religioſo ad Sacerdotium promouendo, & ſi cantare poteſt*: atque hoc eſt, quod Dorlandus hic inſinuare intendit, dum ait, Priorem ab hoc Flandro adoleſcente percontatũ, an ſufficientis eſſet literaturæ, perituſque cantus. *2. parte Stat. cap. 17. §. 10.*

CAP. XXI. pag. 362. Colon. Cartuſia, in qua hæc ſcribimus, fundationem ſuam acceptam refert D. VValramo Colonienſi Archiepiſcopo, Gerardi Iuliacenſis Comitis (nec dum enim Du-

Digitized by Google

Duces iſta tunc nouerat ditio) filio. Qui duplici excitatus ſtimulo, hanc tam celebre Cartuſiano Ordini cœpit ædificare domicilium. Dolebat namque eximius Præſul, quod cùm Colonia plurimis eſſet Diuorum exornata Eccleſijs Monaſterijſque, nullum tamen illic publicum pietatis monumentum B. BRVNO illic haberet, maximè cùm Coloniæ oriundus, ſanctiſſimi Ordinis eſſet initiator, ac primarius inſtitutor. Deinde etiam locum illum, in quo D. Seuerinus, Vbiorum Præſul olim celeberrimus, vna cum B. Euergiſto cœleſtem de S. Martini Turonenſis tranſitu harmoniam auida aure perceperat, inſigni aliquo Martinianæ victoriæ trophæo illuſtrandum condecorandumque operæ prætium exiſtimabat, quò tantæ rei memoria nullus æui vetuſtate ex hominum animis elaberetur. Cùm enim die quodam Dominico loca ſancta orandi gratia, matutinalibus expletis officijs, circuiret, ſuauiſſimus Angelorum concentus repentè auribus illius inſonuit. Aderat autem tunc illi Archidiaconus eius Euergiſlus, qui poſtmodum in Pontificatu eidem ſucceſſit. quem cùm rei huius ignarum admonuiſſet, attentam præbere aurem, iamque etiam ipſe pſallentium audire voces occiperet, ſubiunxit Præſul, *Dominus meus* MARTINVS *corporeis ſolutus vinculis, Angelico comitatus miniſterio, lætus ad cœlum migrat.* Harum itaque rerum præfatus memor VValramus, empto à D. Seuerini Canonicus fundo, hunc quem modo incolimus locum, perpetuò nobis

Diuinitus edocetur S. Seuerinus de fœlici D. Martini ad ſuperos tranſitu.

Vide hæc apud Surium To. 5. de rebus geſtis S. Seuerini, 23. Octob.

nobis pietatis ſtudio excolendum adſignauit. Qui quidem etiam cœleſti viſione (ne quid de Cartuſiæ conſtruendæ loco ambigeret, iam ante fuerat edoctus: cùm nimirum cœlitus vocem illam inaudiſſet: S. MARTINVS *vult hic ædificari*: vt vbi quondam illius ad cœlum conſcenſum Angelico concentu perceperat, illic poſtmodum talis commoraretur hominum religioſorum cœtus, qui Angelicam humana in carne vitam degentes, Regi Angelorum peruigiles die noctuque laudes concinerent. Itaque circa annum Domini milleſimum tricenteſimum trigeſimumſextum erecta hæc Colonienſis Cartuſia, præſtantes deinde aliquot in omni pietatis ac eruditionis genere produxit Viros, literarum monumentis apud omnem poſteritatis memoriam celebres. Ex quorum numero (vt cæteros interim miſſos faciamus) in primus ſunt D. HENRICVT Kalkar, ante ingreſſum Ordinis inſignis Pariſienſis Theologus, atque ad Diuum Georgium Coloniæ Canonicus, qui in eiuſd. Vrbis Cartuſię anno Domini milleſimo quadrageſimo octauo, in B. Thomæ Apoſtoli peruilegio creatori ſuo ſpiritum reddidit, ætate octogenarius. Cui non immeritò ſubiungimus Henricum de Piro, qui alias HENRICVS BRVNONIS patria ac profeſſione Colonienſis ac Iuris vtriuſque DOCTOR celeberrimus, qui floruit anno Domini milleſimo quatringinteſimo ſeptuageſimo. Quem ſequitur VVERNERVS Larius, cognomento Roeleuinck, vir in diuinarum com-

Petrus Sutor li. 1. vitæ Cartuſ. tract 3. ca. 2. pag. 66.

De horum illuſtrium Scriptis Virorum conſulat lector Tritemium, et Poſſeuinum in apparatu ſuo ſacro.

In Cathalogo Scriptor. Eccleſ.

commentatione literarum exercitatiſſimus; dicit Trithemius ſe in ſua inuiſiſſe cella, agentem nimirum annum ſeptuageſimum, in Ordine verò Cartuſienſi octauum ſupra quadrageſimum. Eandem quoque Cartuſiam florent ætate anno Domini milleſimo quatrageenteſimo octogeſimo nono, ingreſſus eſt D. Petrus Blomenvenna Lugduno Batauorum oriundus, qui cum ſanctis ſuis prædeceſſoribus in pace conquieuit anno Domini milleſimo quinquageſimo trigeſimoſexto ipſo Diui Hieronymi, cùm iam longè ante ad Ordinis habitum ſuſcepiſſet P. Ioannem Lanſpergium, re ac nomine *Iuſtini*, qui & ipſe obijt anno Domini milleſimo quinquageſimo trigeſimo nono. Cuius veſtigijs, vtpote Præceptoris ac directoris ſui vigilanter admodum inſtitit D. Laurentius Surius; quem poſt plurimos exantlatos labores abripuere hinc crudeles illæ Parcæ, anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octauo, vigeſimotertio Maij, ætatis quinquageſimoſexto, profeſſionis verò trigeſimo ſexto.

Quã celebris Diuorum aliquot reliquijs nobilitata ſit hæc eadem Colon. Cartuſ. videat Lector in Sacrario Agrippinæ, edito Col. apud Bern. Gualteri. an. 1607. pag. 206. vt ſequentibus.

SED ne interim ingratiſſimus duobus germanis iſtis, DD. Theodorico, ac Brunoni à Loen, ſcire operæ prætium fuerit, aſsiduis eorum laboribus id effectum, vt Dionyſij Rickelij opera in lucem, non ſine ingenti Chriſtianæ Reipublicæ emolumento prodierint: quibus idcirco plurimum hoc nomine debet poſteritas.

Theodoricus Loerius ſcripſit præter alia vitam P. Dionyſij Cartuſ.

CAP. XXII. pagin. 354. Recenſet hic Dorlandus

Cœpta eſt hæc Cartuſ. ædifi-

dus fundationem Cartuſiæ Arnhemienſis, de qua ſuperius nonnulla diximus ad caput decimi tertij libri quinti. Et Reuerendus Dominus Aubertus Miræus, ſcholaſticus Cathedralis Eccleſiæ Antuerp. in opuſculo *de Originibus Cartuſianum.* Do.1340.

CAP.XXIII.pag.356. Redditur Ruremundanæ origo Cartuſiæ; quæ & ipſa Viros aliquot olim habuit ſcriptis celebres. Inter quos primas facilè tenent P. Dionyſius Rickelius; de quo libro ſequenti prolixius agitur, & P. Bartholomæus, vterque natione Theuto; quorum vti primus anno Domini 1471. hinc ad ſuperos emigrauit; ita alter ſub Friderico III. Imperatore; ſecundum Trithemij ſententiam floruit, hoc eſt, anno 1446. Qui etiam librorum ipſius Catalogum pertexit; & ex illo Eiſengreinius ac Poſſeuinus. Accedit etiam ad commendationem huius eiuſdem Bethleemiticæ Domus; quod ſicuti in Anglia ſub Henrico Octauo octodecim Cartuſianæ familiæ religioſi ob CHRISTI confeſsionem mortem intrepidi anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio & milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſeptimo ſubierunt, ita & hic ſub Guilhelmo Auraico Comite Naſſouio, anno nimirum Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, die 23. Iulij, eandem ob cauſſam duodecim ſint interempti. Quorum Martyrij palmam eleganti ſtilo proſecutus eſt Venerab. P. D. ARNOLDVS HAVENSIVS, S. Theologiæ DOCTOR perquam eximius, ac Gandenſis Cartuſiæ Prior integerrimus.

Patris Bartholomæi elucubrationes omnes nos ſingulatim percenſuimus li. 7. Notarum cap. 5.

QVOD

QVOD verò hic dicitur Bethleemitica Domus lupanare olim fuiſſe contubernium, atque impudicitiæ officina, nunc verò caſtiſsimæ Dei Genitrici, ſimul ac Virgini, dedicata, ad inſtar Romani iſtius Panthei, de eo in Martyrologio Romano ita ſcriptum legitur. *Romæ dedicatio*
13. *Maij.* *Eccleſiæ* S. MARIAE *ad Martyres, quam B. Bonifacius Papa IV. expurgato Deorum omnium veteri fano, quod Pantheon vocabatur, in honorem B. ſemper Virginis* MARIAE, *& omnium Martyrum dedicauit, tempore Photij Imperatoris.* Vocatur autem hoc templum,
Pantheon quã do, & à quo ædificatum. ob figuram orbicularem, S. MARIA rotunda, eſtque ædificatum Auguſti Cæſaris tempore à M. Agrippa tertio Conſule, anno decimo ab ab Vrbe condita viceſimo ſeptimo ſupra ſeptingenteſimum, ante CHRISTI SALVATORIS aduentum anno viceſimo quinto. De quo hunc in modum Dio. libr. 53. hiſtoriæ Romanæ: *Pantheum,* inquit, *quod perfecit Agrippa, id ſic dicitur fortaſſis, quod in ſimulachris Martis & Veneris multas Deorum imagines acciperet. Vt verò mihi videtur, quod forma connexa faſtigiatam cœli ſimilitudinem oſtenderet.* Addit quo-
pag. 3506. Lin. 9. que Dorlandus, * aram Apollinis à S. Benedicto deſtructam, in Diui Baptiſtæ Ioannis honorem fuiſſe conſecratam. Quemadmodum conſtare poteſt ex libr. 2. Dialog. B. Gregorij, cap. 8.

CAP.

CAPVT XXIV. Pag. 356. De erectione Cartuſiæ Confluentinæ, BEATO Confeſſori dicatæ, deque eius fundatore, ita in annalibus Archiepiſcorum Treuirenſium, à Petro Cratepolio Coloniæ editis, ſcriptum repperi. *Balduvinus Comes Lutzenburgenſis, Henrici VII. Imperatoris frater, vnanimi totius ſummi Canonicorum Senatus conſenſu. Anno Domini 1307. Hic non ſolùm pontem illum lapideum ſuper Moſellam prope Confluentiam conſtruxit, verùm etiam duo PP.* CARTVSIANORVM *Cœnobia erexit: vnum nimirum iuxta Treuirim* (in honorem D. Albani martyris:) *alterum in monte S.* BEATI *propè Confluentiam; quibus & de victualibus abundè proſpexit.* Habet autem inter cęteras eximias aliquot Diuorum reliquias Confluentina hæc Carthuſia etiam corpus S. † Noitburgis Virginis; quæ cum Coloniæ in æde D. Petri ſummo coram altari humata foret, accreſcentibus miraculorum ſignis adeò illam condecorauit Eccleſiam, vt S. Noitburgis nomine vocitaretur. Floruit hęc ſacra Virgo anno Chriſti plus minus ſeptingenteſimo, fuitque neptis B. Plectrudis, vxoris Pipini Ducis: quarum Coloniæ in Capitolinâ Diuę Virginis æde omnipotenti Deo ſeruiuit, conuertitq; celebre hoc *a* Agrippinenſium ac Lotharingorum Ducum palatium in clauſtrum nobilium Virginum, quæ etiamnum hâc tempeſtate inibi conſpiciuntur. Verùm corpus Noitburgis ad Cartuſiam poſtmodum Confluentinam eſt delatum. De qua ita in Natalibus SS. Belgij Molanus; *b Coloniæ depoſitio S. Nortburgis vir-*

Ponitur hic inter Archiepiſc. Treuirenſes XCIII.

S † al. Nortburgis.

Tom. 5. Surij, die. 31. Octobr. paginа vltima.

a *Marcellinus in vita S. SWitberti, cap. 22. Tom. 2. Surij, 1. Martij & Tom. 5. Surij, 31. Octob.*

b *Pag. 241. vlt. Octobr.*

Digitized by Google

gis virginis, quæ tranſlata eſt ad montē S. BEATI, *propè Confluentiam. Hæc inter Belgicas Sanctas celebranda foret, ſi verè eam c Barlandus filiam Pipini Heriſtalij Brabantiæ Ducis, ex Plectrude nominaret. Sed propriæ Eccleſiæ, quæ natalem eius celebrant, adfirmant claruiſſe Coloniæ, in monaſterio B. Mariæ: quod Plectrudis non mater, ſed matertera conſtruxit.* Hæc ille.

c Berlandus de ducibus Brabantiæ.

Argentinenſis Cartuſiæ conſtructio & deſtructio.

CAP. XXV. pag. 358. Argentinenſem hanc Cartuſiam, cuius hic Dorlandus meminit, ciuium liberalitate diuino monitu conſtructā, quis Catholicorū nupero Argentoratenſi bello deſtructā funditus non doleat? quippe cum fama nominis ſui Germaniā impleuerit vniuerſam, inclytaq; diuitijs non tantū religionis ſanctitate fuerit. Quanta etenim illic liberalitate Chriſti pauperes ſuſtentari ſoleant, patet ex eo, quod Ioannes Eckius, qui iſto in loco popularis ac gratioſus erat, liberâ voce fateatur, ante hanc Lutheranam peſtem, maiorem fuiſſe egenis datam eleemoſynā in vnicâ hac Argentoratenſi Cartuſiâ, quàm modo fiat per amplam (verbis vtor auctoris) & ditiſſimā ciuitatem Argentinam. Et quis iam illic vel vnā panis micam percipit, quando nimirū omnia in cinerem flammaſque ita ſunt redacta, vt iſtius loci religioſi Molshemium confugere ſint coacti? Hic fructus eſt noui Euangelij, hæc reformatæ Religionis deformitas, euertere ſcilicet ſinceræ pietatis domicilia, ipſoſque venerandos Chriſti Sacerdotes foras exulatum protrudere. De quorum conuerſatione ac moribus iam olim Eraſmus, qui in iſto Germaniæ

In replica aduerſus ſcripta 2 Buceri pag. 20. Ingolſtadij apud Alexand. Weiſſenhorn. anno. 1543.

maniæ tractu (Friburgi nimirum ac Baſiliæ) vitam egit, imò & finiuit, ita in quadam loquitur epiſtola: *Video*, inquit, *genus hominum exoriri, à quo meus animus vehementer abhorret. Neminem video fieri meliorem, deteriores ſanè omnes quotquot ego ſanè nouerim, vt vehementer doleam me quondam in libris meis prædicaſſe libertatem ſpiritûs. Ciuitates enim aliquot Germaniæ implentur deſertoribus Monaſteriorum, ſacerdotibus coniugatis, pleriſq; famelicis ac nudis, nec aliud quã ſaltatur, editur, bibitur, cubatur: nec docent, nec diſcunt, nulla vitæ ſobrietas, nulla ſinceritas; vbicunque ſunt, ibi iacent omnes bonæ diſciplinæ cum pietate.*

Extat huius epiſtolæ fragmentum in Commentario P. Surij, à fine anni 1536. quo Eraſmus obijt.

CAETERVM quia Argentinenſis Cartuſiæ meminimus, debemus & Baſileenſis aliquam hîc mentionem facere. Quam quidem circa annum Domini 1406. fundatam, [a] Cratepolius author eſt. Dicit enim floruiſſe tunc Baſileæ quendam eximiæ pietatis, ac prudentiæ opinione præſtantem virum Iacobum Zybel, qui Tribunus plebis cùm eſſet, elatâ vxore, liberiſque orbatus, cœperit mundo nuntium remittere, diuinoque ſe ſeruitio ſuapte ſponte addicere. Quod vt quietius commodiuſque præſtaret, in Baſileenſi vrbe ſuis ex facultatibus, quæ peramplę erant, Cartuſiam conſtruxit, in qua & non ſine ſanctitatis opinione vitam finijt. In eodem quoq; loco plurimi inſignes viri, [a] qui tempore Baſileenſis Concilij, anno Domini 1431. inchoati, obierunt, ſepulturæ ſunt mandati. Floruit etiam illic

Baſileenſis Cartuſia, quando, & à quo fundata.

a *In Catalog. Epiſcop. Moguntin.*

Henricus Arnoldi ſcripſit chronicon Cartuſ. Baſilieſ.

quidã Henricus Arnoldi, natione Saxo, profeſſione Cartuſianus, eruditione verò celebris. Quem præter alia inſignia aliquot literarum monumenta, etiã chronicon Cartuſiæ Baſilienſis conſcripſiſſe teſtis eſt Trithemius; aſſerens eum ex hac vita migraſſe anno 1487. ſub Friderico III. Romanorum Imperatore. Hæc autem Baſilienſis Domus etſi à noſtris modò non incolitur, integra tamen etiamnum perſeuerat, eſtque in ipſa vrbe, loco prorſus amęno ac ſolitario: in qua, vti fama eſt, nocturnis horis ciues qui in mœnibus excubias agunt, voces pſallentium nonnunquã ſe exaudire exiſtimant, auitæ pietatis męmoriã (nimis proh dolor illic conſopitam) illis refricantes.

Tornacenſis Carthuſia.

CAP. XXVII. pag. 362. De conſtructione celeberrimæ Tornacenſis Domus eadem habes apud Petrũ Sutorem li. 1. vitæ Cartuſ. ca. 2. pag. 66. floretq; etiam nunc monaſticæ religionis feruore; habens nimirum Priorẽ tam morum humanitate, quàm eruditionis laude præſtantem.

CAP. XXVIII. pag. 363. linea 3. à fine. Authorem iam nominat Dorlandus, vnde præcedentia, hæc de miraculosâ diuerſarum Cartuſiarum fundatione exempla deprompſerit; nempe Henricum Kalkarienſem Colonienſis olim Cartuſiæ doctiſſimum non minus quàm ſanctiſſimum Priorem, qui de exordio adeoque & progreſſu Cartuſienſis Ordinis peculiarem quendam conſcripſit Tractatum, quem etiamnum manu ſcriptum penes nos adſeruamus, typis nunquam promulgatum.

In cuius frontiſpicio ita ſcriptum repperi: HENRICVS à *Kalkar fuit Magiſter Pariſienſis, & antea Canonicus ad S. Georgium Coloniæ; intrauit autem Ordinem Cartuſienſem ætatis anno 37. in quo vixit annos 43. Obijt verò anno 1408. in vigilia S. Thomæ Apoſtoli, cùm eſſet Octogenarius. Functus eſt Prioratu in Cartuſia Colonienſi, annis ſeptem, in Argentinenſi duodecim, in Ruræmundenſi quinque: exercens officium Viſitatoris Prouinciæ ad annos bis denos: adeò vt in quinque Generalibus Capitulis Diffinitor fuerit, trinaqúe vice capitularem illic in infrequentiſſimâ conſcriptorum Patrum coronâ Sermonem ſeu Orationem habuerit.* De illius verò ſcriptis conſule Trtthemium, Eiſengreinium, Poſſeuinum, & Sutorem libr. 1. vitæ Cartuſ. pag. 563. Habetur verò etiamnum hic Coloniæ in honore locus ille, in quo Diua Virga præfato P. Henrico apparuiſſe dicitur:

Aetas & obitus M. Henrici Kalkarienſis.

Henrici Kalkarienſis ſit mentio in martyrologio Petri Caniſij, 20. Decembr.

EODEM quoque hoc capite pag. 364. lin. 12. fit mentio iſtius imaginis, quam Saluator noſter Abagaro Edeſſæ Principi tranſmiſit, quæ vti non humana fuit arte elaborata, ſed ab ipſomet ſummo rerum architecto & opifice, ita plurimorum gloria, miraculorum perquam illuſtris extitit. Adeò vt Græci de eadem celebrent anniuerſariæ ſolemnitatis diem decimo ſeptimo Kalend. Septembris, vti ex eorum conſtat Menologio. De quo *a* Baronium conſule: Qui etiam meminit *b* Veronicæ ſudarij, in quo Chriſti facies expreſſa conſpicitur, Romæque ſummo

a *Tom. 1. anno Domini 31. ferè circa finem.*
b *Ad annum 34.*

mo cum honore in Apoſtolorũ Principis Baſilicâ adſeruatur. Cuius fortè delineationem Monſtrolienſes Picardi conſecuti ſunt, quemadmodum hic Dorlandus videtur innuere.

De Domo Montis Dei.

CAP. XXIX. pag. 366. Habes hic fundationem famoſiſſimæ iſtius ac nobiliſſimæ Domus Montis Dei; quæ tempore GVIGONIS quinti Maioris Cartuſiæ Præfecti ædificata eſt. Quem quidem Guigonem conſtat ſecundùm *a* Sutoris ſententiam, anno Domini ſupra milleſimum centeſimo triceſimo ſeptimo; ab inchoatione verò Ordinis tertio & quinquageſimo, diem obijſſe ſuum. Adeo vt hinc loci huius queat colligi vetuſtas; cuius equidem virtutis fama Diuus excitus Bernardus continere ſe non potuit, quin copioſam ac ſanè diuinam ad eos de *Vita ſolitaria* conſcriberet Epiſtolam ſeu Tractatum: cuius initium; *Fratribus de Monte* DEI, *Orientale lumen, & antiquum illum in religione Aegyptium feruorem tenebris Occiduis & Gallicanis frigoribus inferentibus, vitæ ſcilicet ſolitariæ exemplar, & cæleſtis formam conuerſationis,* & cæt. Hanc verò epiſtolam etſi nonnulli videantur Guilielmo Abbati S. Theodorici velle adſcribere, tamen & temporis longinquitas, & præſtantiſſimorum Scriptorum authoritas aliter poſtulat. Nam B. *b* Vincentius, nec non Diuus Anthoninus ſemper eam Bernardi nomine citant: cuius poſterioris verba hæc ſunt: *c Bernardus in epiſtola ad Cartuſienſes, ſeu ad fratres de Monte Dei, quod idem eſt.* Similiter & Ioannes Gerſon, & Dionyſius Cartuſianus

a Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. c. 5. pag. 509.

An epiſtola de vita ſolitaria ad fratres montis Dei verè ſit D. Bernardi Clareuallenſ. Abbatis.

b Lib. 28. ſpecu'i hiſt. cap. 99.

c Anthon. parte 3. Tit. 18. c. 4. § 10.

ſianus artic. 5. de præconio Ordinis Cartuſienſis: cui ſubſcribit Tritthemius, dum enumerat Diui Bernardi litterarum monumenta. Quin immò ipſemet author fatetur hanc à ſe epiſtolam ad Cartuſienſes conſcriptam, vti libro Bernardinæ Confeſſionis quarto comprobauimus, pagina nimirũ 466. in fine. Fuiſſe enim D. Bernardum iſtius Cartuſiæ Patribus valde familiarem, liquet ex epiſtola 290. vbi nonnulla Iordanis Cardinalis vitia recenſens, in fine ſic ait: *Decreueram iſta tacere, ſed venerabilis Prior Montis Dei ad hoc me impulit, & animauit vt ſcriberem.*

D. Bernard. in Tractatu de diligendo Deo circa finem.

CAP. XXXII. pag. 375. De admirandâ Pariſienſis Cartuſiæ conſtructione conſulat lector D. *a* Petrum Sutorem, qui vti antè Ordinis ingreſſum celerrimus extitit SS. Theologiæ Doctor, ſic poſtmodum annis aliquot iſtius præfatæ Cartuſiæ Moderator fuit, ſeſeque Eraſmo oppoſuit, ſcribendo contra eum Antapologiam. Hic itaque dicit, Diuum Ludouicum, ſanctiſſimum Francorũ Regem, qui ex hac vitâ migrauit anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo, locum hunc Cartuſianis Patribus incolendum adſignaſſe. Hic eius nominis numeratur IX. & non V. vti alibi Typographorum errore poſitus reperitur. De quo non ſolum Gaufridus, ſed & Clichtouæus, ipſeque adeò Papirius Maſſonius, necnon & Paulus Aemylius, grauiſſimus ſanè rerum ſcriptor Francorum, idque hiſce verbis. *b Qui numinis Diuorumque nomen nefariè aut iurando, aut*

Pariſienſis Cartuſia.

a Lib. 1. vitæ Cartuſ. pag. 64.

Surius Tom. 4. die 25. Auguſti.

b Lib. 7. hiſtoriæ Francor. fol. 311.

execrando vſurpabant, eorum fronti candenti lamina notam inurebat. Deprecantibus magnis viris pro quodam eius noxæ conuicto, reſpondit ſe cupidè id monumentum in fronte geſturum, ſi ea ratione purgari Francia eo in DEVM *Opt. Max. ſcelere poſſet. Sacrorum Bibliorum lectione mirè delectabatur. Lutetiæ valetudinarium pro æde D. Virginis extruxit. Minoribus & Prædicatoribus nondum ad culmen perductas ſacras ædes planè abſoluit: cæcis egentibus ædem & domum;* CARTHVSIENSIBVS *item & cœnobium, eadem Carmelitis: hæc omninò Lutetiæ.* Solent ergo Chriſtianiſſimi Francorum Reges quando Pariſijs degunt, deuotionis cauſſa ad hanc ſubinde Cartuſiam diuertere: adeò vt illic accidiſſe arbitrer lepidam illam ac iucundiſſimam hiſtoriolam, quam præfatus c Sutor de quodam Galliarum Rege commemorat. Apud quem dum aulæ Proceres perperam detuliſſent, largiores ſuis in cœnaculis (refectoria verba parum, latino nominamus) Cartuſianos habere dapes, ſeu vt ipſi aiebant, pitantias. Statuens ipſe rei huius, proprio experimento periculum facere, Priorem adijt, eique animi ſui intentionem patefecit. Qui cùm eſſet ſagacis ingenij Vir, ſuaſit Regi, vt priuatim ieiunando paucos tranſigeret dies, cæteraque Ordinis onera ad breue ſaltem temporis ſpatium volens libenſque ſubiret, ſicque tandem cum reliquis communem refectionis locum accederet. Dictum factum. Adit Car-

Vide etiam hiſtoriam rerum Gallicarum Roberti Gaguini pag. 111. Francofurti apud Wechelin̄ anno 1577. editā.

c Lib. 1. vitæ Cartuſ. pag. 101.

Lepida de Rege Francorum hiſtoriola.

Cartuſiam, laudibus diuinis Dominico die intereſt, ſacrum deuotè audit. Quo finito, rabidâ confectus fame, ad menſam mox properandum fruſtra ſibi perſuadet. Sed quia Sextam prius in Choro decantandam intelligit, multa ſecum tacitus ſubmurmurare, atq; ægrè hanc delationem ferre. Quid plura? Refectorium ingreſſus, quidquid appoſitum fuit, tuburcinando ingerit, auiduſque deuorat, adeoque & exigua nimis pitantia viſa fuit, quam plus æquo largiorem eſſe, ſui paulò antè purpurati perſuaſerant. Vnde ad eoſdem conuerſus; *Sinite*, inquit, *Cartuſianos ſuas edere pitantias. Sinite*, inquam, *carpere, quæ vacuis inteſtinis nequaquam ſuperflua eſſe, vel breui experientia ipſemet comprobaui.*

EODEM quoque hoc capite, maximè verò pag. 376. lin. 3. fit mentio non ſoleri olim in aliquâ Cartuſienſis Ordinis domo vltra duodecim admitti. Cuius vetuſtiſſimi Statuti meminit etiam Petrus Cluniacenſis Abbas, lib. 2. Miraculor. cap. 28. Dum ait; *Et vt non eſſet eũ* (Cartuſianos intelligit) *quandoque neceſſariũ, vel plus terræ, quàm dictum eſt, poſſeſſioni ſuæ addere, aut numerum iumentorum ſuorum vel pecorum augere, duodecim tantum Monachos, cum XIII. PRIORE, ac decem & octo Conuerſis, paucisq; mercenarijs, nullo prorſus ſuperaddito in ſui Ordinis monaſterijs eſſe perpetuò decreuerunt.* Verùm quandoquidem id nunc obſoleuit, permittitur, vt quotquot commodè queant ali, tot ad noſtrum admittuntur conſortium. Ita tamen vt nulla domus Ordinis de

cætero fundetur, niſi prius pro ſuſtentatione Prioris ac XII. Monachorũ,proq; alijs oneribus portãdis dotetur ſufficientib⁹ redditibus, vel prædiorum poſſeſſionibus. Cæterùm in iam ædificatis, tot licet admittere, quotquot pro Domorum facultate ſuſtentari ſine grauamine poſſint. Adeo vt in ſolâ Pariſienſi Cartuſia, cuius hic perſonarum frequentiam Dorlandus præ cæteris prædicat, quadraginta nonnunquam Religioſi (Coloniæ verò vt plurimum quinque ſuprà viginti, in almâ autem matre CARTVSIA interdum duplo plures) conſpiciantur, diuinarum laudum præconijs die noctuque alacriter inſiſtentes.

CAP. XXXIII. pag. 376. Nullatenus mirari debet ſecularium quiſpiam, ſi audiat propè Brugas, nobilem Flandriæ Vrbem Monialium noſtri Ordinis (tamen iam in ipſa commorantur ciuitate) eſſe Cœnobium, Diuæ Annæ conſecratum; cùm in Franciæ partibus iſtius generis frequentia admodum conſpiciantur Monaſteria: nempè Cartuſia Poletarum, Saletarum, Prati mollis, Bertaudi, &c. Hinc etenim iam ſuprà capite tertio & quarto libri quinti, audiſti inſignes duarum iſtarum ſanctiſſimarum Carthuſienſis inſtituti Monialium, nempè Beatæ Margaretæ ac Beatricis, virtutis à Dorlando commemoratas.

CAPITE XXXIV. pag. 379. nonnulla, quaſi Coronidis Concluſioniſque loco auctor ſubnectit; excuſans ſe non ſolùm quod Henricus Kalkarienſis ex quo plæraque hæc ſe depromſ-

prompſiſſe fatetur, omnes miraculoſas Domorum noſtrarum fundationes ſcire non potuerit, ſed quod ipſe quoque nihil ex vano hauſtum cupiens, nonnulla etiam, quæ ad hanc rem facere poterant, miſſa fecerit: remittens interim Lectorem ad Tractatum D. Ioannis * Louanienſis, quem de Louanienſis Cartuſiæ exordio fœliciq́ue progreſſu conſcriptum eſſe dicit: licet nunquam mihi ante hac videre illum contigerit, ſed potius Domũ ipſam; tam monaſticæ religionis diſciplina, quàm inſigni pręſtantiſſimorum aliquot iuuenum frequentiâ ſub Venerabili Patre Domino HERCVLE VVINCKELIO, loci iſtius Priore vigilantiſſimo, ac Belgicæ Prouinciæ Viſitatore digniſſimo egregiè florentem: adeò vt pro ſeminario totius iſtius Prouinciæ meritò haberi poſſit, ac debeat. Vt nihil hîc interim dicam de commodiſſima loci quiete, atq; inſigni porticûs, ſeu ambitûs ſplẽdore ac magnificentiâ: De quo ita Lipſius eximius olim loci iſtius fautor & amicus: a CARTVSIANI, inquit, *Louanienſes cœperunt circa annum Domini milleſimum quadringẽteſimum octogeſimum nonum: neque vnum auctorem operi inſcribunt. Alij alias cellas dederunt; ſed eminet Ioannes Ouerhoeſius Antuerpienſis, Naſſouiorũ Quæſtor. Fuerunt & duæ fœminæ auxiliatrices, Margaretha, Eduardi Regis Angliæ ſoror, vidua noſtri Caroli Audacis; & Maria Magdalena Hamalia, vidua itẽ Guilielmi Croÿ, vtraq; pietate, & liberalitate in pios, inſignis. Eſt in hoc cœnobio ſpectabilis portic⁹, magnitudine & opere, nec ſcio an hic*

* *Hic Ioannis Louanienſis fuit profeſſus domus S. Catharinæ propè Antuerpiam, egitq́ aliquamdiu Vicarium ac Procuratorẽ in Carthuſ. Louanienſ.*

Commendatio inſignis Cartuſiæ Louanienſis.

a *In deſcriptione Louanij, pag. 89.*

an hic, aut finitimis in locis, alia comparanda. In hac Porticu, vti tabulis teſtamenti cauerat, ſepultus eſt doctiſſimus ille Louaniẽſis Theologus Martinus Dorpius, natione Batauus, qui obijt anno quinto & viceſimo ſupra milleſimum.

ELVCIDATIONES IN LIBRVM VII. CHRONICI CARTVSIENSIS.

Argumentum huius Libri.

ENumerat Dorlandus ſeptimo hoc libro nonnullos Cartuſianæ familiæ Patres, qui vel eximiâ vitæ ſanctimonia, vel egregijs literarum monumentis celebre ſibi apud poſteros nomen conſciuêre. E quorum numero primum non immeritò locum occupat B. NICOLAVS ALBERGATVS S. R. E. Cardinalis præſtantiſſimus, ac Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopus famoſiſſimus.

Nicolaus Albergatus Cardinalis ſpeculũ ſine macula.

CAP. I. pag. 380. NICOLAI Albergati meminit B. Anthoninus in Chronico parte ſecunda Tit. 15. cap. 22. §. 2. in fine: idque hiſce verbis; *Ex hac religione* (Cartuſianorum) *aſſumptus eſt vir ille venerabilis* NICOLAVS *nomine, Bononienſis, ad Epiſcopatum Bonienſem, & poſtea Cardinalatum à* MARTINO *Papa V. ſemper ſeruans rigorem ſuæ religionis, ſpeculum ſine macula omnibus curialibus & præſidentibus, pater pauperũ: Inter Principes ſeculi* diſsi-

diſsidentes pacis reformator, ſchiſmatis impeditor. *Demum ſub Eugenio Papa Senis migrauit ad Chriſtum, ex infirmitate calculi. Cui exenterato, repertus eſt lapis groſſus ad modum oui in fundo veſicæ quaſi incarnatus.* Cæterùm quantò in pretio eundem hunc calculum habuerit Eugenius IV. Apoſtolicæ Sedis Antiſtes nequaquã ſilet Carolus Sigonius, ſic enim ait: a *Eugenius vt viuentem* (Albergatum) *magni fecerat, ſic mortuum eximiè coluit. Nam & calculum eius exemptum pro ſacro munere ſibi habuit, & iuſta ipſe ſolennia ſoluit, corpusq; Cartuſium Florentia transferri iuſsit. Ciuitas autem non magnificis ſolùm exequijs, ſed etiam dolore ac lachrymis, quanti illum æſtimarit, oſtendit.* Hunc b eundem Albergatum dicit Sutor rerum humanarum diuinarumque cognitione mirum in modum exornatum fuiſſe, adeò vt ſanctimonia præcipuus, fama percelebris, prudentiæ opinione præſtantiſſimus extiterit. Quippè qui varias ad diuerſos Chriſtiani Orbis Proceres obijt legationes. Deſtinatus namque fuit, vt c Mediolanenſes inter ac Venetos fœdera pacis conciliaret, nec non & inter Angliæ Franciæque Reges. Quorum ille anno 1435. cranium S. Annæ dono ipſi obtulit: quod apud ſuos Bononienſes Cartuſienſes reuerenter depoſuit. Eugenius verò IV. qui Martino V. in Pontificatu ſucceſſit, Legatum eum miſit in Germaniam ad Albertum Cæſarem, anno 1438. Quin & Florentino ſubſcripſiſſe Concilio legitur. Inſuper & B. Bernardino Senenſi (Sigonio teſte) auctor fuiſſe dicitur, vt Bononiæ publicis inſi-

Grauiſsimè cum calculo conflictatur.

a *Lib. 4. de Episc. Bononienſ. eſt liber impreſſus in 4. Bononiæ, anno* 1586.

b *Lib. 2. vitæ Cartuſ. tract. 3. c. 7. pag.* 569.

c *Sigonius loco ſuperius ad marg. citato.*

inſiſteret concionibus. Cuius eximias virtutes ac res præclarè geſtas Alphonſus Ciaconius in inſigni illo volumine, quo non ſolùm Romanorum vitas Pontificũ, ſed & Cardinalium omnium nomina, inſignia, obitumque recenſet, hiſce verbis commemorat.

fol. 879. Fr. NICOLAVS ALBERGATVS, *ciuis & Epiſcopus Bononienſis Ordinis Cartuſianorum, Presbyter Cardinalis titul. Sancti Crucis in Hieruſalem: qui humanioribus litteris inſtructus, quum poſtea iuri ciuili ſtrenuè operam nauaſſet, religionis feruore ſtimulatus, quum eſſet vir bonis moribus, & vitæ integritate conſpicuus, religionem Cartuſianorum profeſſus, ita in ea, dum vixit, excelluit, & morum ſanctitate in cæterorum exemplum refulſit, vt per omnes gradus ſuæ religionis & dignitates aſcendens, Bononienſi Eccleſiæ, clero & populo poſtulante, dignè præficeretur. Qua dignitate honeſtatus, non iam (vt plerumq; efficere ſolent) ſuæ religionis aut habitum peroſus, fratrum ſuorum conſortia, aut familiaritates exhorruit, nec quicquam de prioris vitæ auſteritate remiſit, nec humilitati aut manſuetudini reſignauit, ſed eadem homini in conuerſatione facultas, eadem vitæ perfectio, & ſi fieri potuit, peramplior, atque illuſtrior fuit. Nihil enim quod ad religionis (quam eſſet profeſſus) dignitatem, quod ad manſuetudinem, quodque ad rerum humanarum contemptum attinere videretur, omiſit: quin potius eo magis ſe vt virtutum omnium exemplar ac formam exhibuit,*

hibuit, quo iam non ſui ipſius modo, ſed vniuerſi gregis ſibi commiſſi rationem ſe nouerat domino rediturum. Quare & populum moribus optimis inſtituit, tranquillitati & paci ſtudens, ampliſſimiſque eleemoſynis ſua gratia & virtute fouit; ob quod omnibus charus & gratiſſimus fuit. Vnde Martinus Quintus audita tanti viri fama & ſanctitate, ipſum Romam aſciuit; quem Nuncium ad Regis Francorum & Angliæ bello certantes, vt pacem inter eos cõponeret, vt oratione ſua, qua maximè pollebat, pacaret, miſit: quod & fæliciter præſtitit. Romam verò reuerſus, Cardinalis à Martino creatur. † à quo legatus iterum fuit ad Venetos, Florentinos, & Ducem Mediolanum, vt eos inter ſe fœdere vniret. Mortuo aũt Martino V. à ſucceſſore eius Eugenio IV. ad diuerſos Principes & Prouincias pro fidei negotijs miſſus, omnia fideliter & ſtrenuè geſſit. Fuit vir pius & ſanctus, & ſtudioſorum amator: ex cuius contubernio & ſchola duo Romani Pontificis prodiere, nempè, Nicolaus V. & Pius II. ad Concilium Baſileenſe legatus fuit cum plena poteſtate, vt locus pro futuro Concilio eligeretur, id maximè petentibus Græcis. Præfuit Legatus primæ Seſſioni in Concilio Eugeniano Ferrariæ inchoato, & Florentiæ finito, vbi & Græci conuenerunt. A Rege Angliæ dono accepit craneum B. Annæ matris Beatæ Virginis, quod Cartuſienſibus donauit. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarius fuit, ex calculo verò Senis in Tuſcia obijt, corpus in Cartuſianorum Cœnobio tumulatum. Hæc ille.

† Anno 1428.

PORRÒ

PORRÒ quando diem clauſerit extremum idem quoque Ciaconius hiſce quoque teſtatur verbis, dum enumerans Cardinales omnes qui ſub Eugenio IV. Rom. Pontifice obiêre, inter cætera ſic ait: *Fr.* NICOLAVS a *Albergatus Bononienſis, Ordinis Cartuſianorum, Presb. Cardinalis Tituli S. Crucis in Hieruſalem, obijt Senis ſeptimo Idus Maij, anno Domini milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo tertio, Pontificatus Eugenij XIII. ſepultus apud Cartuſianos.* Eiuſdem verò poſt mortem ſanctitatis (vti Sigonius teſtatur) plurima fuêre documenta. Singulare autem illud, quod in ſomnis Thomæ † Sarzeno alumno ſuo apparuit, illumq; Pontificem creandum prædixit, vti Frãciſcus Philelphus ſcribit in oratione ad Xiſtum Pontificem. Hic etenim Sarzenus tantoperè Mœcenatem ſuum Nicolaum Albergatum dilexit, vt iam Pontifex deſignatus, eius quoque ſibi nomen adſciuerit, vocatus nimirum Nicolaus V. Quemadmodum vberius liquet ex ijs quæ Ciaconius de vita ſanctiſſimi huius Pontificis literarum monumentis conſignauit, pag. 917. dicens eum ex Albergati diſciplina profluxiſſe, eiuſque & inſtructione & vitæ exemplo in talem virũ euaſiſſe, vt nec pietate in DEVM, nec amore & beneuolentia erga pios, nec vllo virtutis genere religioſiſſimis quibuſque Pontificibus inferior extiterit.

a *Pag. 908. in fine.*

† *Fuit hic poſtea Nicolaus V. nominatus.*

Pag. 383. lin. 11. [lege Bartholomæum Platinam.] Dorlãdum hoc loco Platinę BARTHOLOMAEI tribuere pręnomen, & non BAPTISTAE (vti Scriptorum nõnulli faciunt) haud

qua-

quaquam mirãdum: ſic enim ex proprijs ipſius ſubſcriptionibus in Vaticana Bibliotheca adſeruatis, & Cõmentarijs Cardinalis Papienſis liquet. Cæterùm quæ Platina in cõmendationem NICOLAI ALBERGATI, vnici Ordinis noſtri CARDINALIS, ſcribit, reperiuntur apud eundẽ in principio vitæ Nicolai V. Pont. vbi ita ait: *Sunt qui hunc ſcribant Piſis natum, Lucæ educatũ, Bononiæ literas & bonas artes didiciſſe: maximè verò Philoſophiã & Theologiã, adiutus beneficentia* SANCTISSIMI VIRI NICOLAI ALBERGATI *Cardinalis S. Crucis, adoleſcẽtis ingenio delectati. Hanc ob rem in Pontificatu hominis de ſe benè meriti nomen aſſumpſit. Cùm verò magiſtri nomẽ in Gymnaſio cõſecutus eſſet, acerrimis diſputationibus probatus, Cardinalem S. Crucis ſecutus, familiæ* TANTI VIRI *œconomus eſt factus.* Idem quoq; Platina fatetur PIVM II. ante Pontificatũ AEneã Syluium nominatum ex diſciplina huius eiuſdẽ ALBERGATI prodijſſe: Nicolaum *namq; S. Crucis Cardinalẽ,* inquit, *ſecutus eſt, Patrẽ certè optimũ, ac* OMNIVM OPINIONE SANCTISSIMVM, &c. Plura ſi quis de hoc NICOLAO deſideret, Frãciſci Philelphi ſcripta perlegat, nec nõn in Anthonin. par. 3. ti. 22. c. 7. § 3.

Nicolaus V. ante Pontificatum fuit œconomus Nicolai Albergati Cardinalis.

In principio vitæ Pij ſecundi Pontif.

CAP. II. pag. 384. Hic DOMINICVS, natione Pruthen', profeſſione verò Cartuſianus, & alumnus domus Treuerẽſis, non ſolùm pietate fuit celebris, ſed & plurima haudquaquam contemnendæ eruditionis opera conſcripſit. Inter quæ præcipuè liber experientiæ eminet, in quo ſuppreſſo ſuo nomine, varias recenſet

Digitized by Google

reuelationes, diuinitus ſibi factas, eſtq; manu ſcriptus penes eos. Item *ſomus epulantis*, quem quia comedendo fermè & ruminando in cellæ ſolitudine compoſuit, tali condecorauit titulo. Scripſit proinde etiam *coronam B. Mariæ virginis*, in qua vitam ipſius lapidibus comparat pretioſis. Quin & *de vera humilitate, Obedientia* inſignem quendã edidit Tractatum, eſtque etiam auctor Rhytmorum iſtorum de contemptu mundi, quorum initium eſt:

Homo Dei creatura,
Cur in carne moritura
Eſt tam parua tibi cura,
Pro æterna gloria? &c.

Obijt verò hic pater DOMINICVS ætatis ſuæ anno 73. ipſo D. Thomæ Apoſtoli feſto, reparatæ ſalutis 1461. Neque verò ſolus eſt, quem Treuerenſis Cartuſia ſpectatæ pietatis iuxta ac eruditionis virum habuit: verùm etiam ibidem circa annum Domini viceſimum ſuprà milleſimũ quadringẽteſimum floruit inſignis iſte IOANNES RODE, vir diuinarum humanarumque literarum cognitione adeò exculrus, vt ad annos aliquot Treuerẽſis Curiæ OFFICIALIS fuerit, atque ibidem ad S. Simeonem DECANVS. Cùm autẽ mundo nuncium miſiſſet, atque ad Cartuſiam Treuirenſem peragendæ pœnitentiæ cauſſa ſeſe recepiſſet, non potuit tamẽ ita ſuas celare virtutes, quin Otho Archiepiſcopus Treuirenſis, authoritate Sũmi Põtificis, eum ex Cartuſia, vbi Priorem agebat, extraheret, ac S. Matthiæ Apoſt. Monaſterio, quod extra Treuiros eſt, Abbatẽ præficeret. Ex cuius

Commendatio Ioannis Rode.

labore

labore & induſtria id Benedictino Ordini emolumenti acceſſit, quod Burſfeldiẽſis reformatio in Germania per eum ſit facta. De qua in ſuis Benedictinorũ per Belgium Cęnobiorum † ORIGINIBVS optimè de Republ. Chriſtiana ac re literaria meritus, D. AVBERTVS MIRAEVS, vir multis magniſq; animi dotib⁹ ornatiſſimus, atq; ob vitæ integritatẽ, morumq; humanitatẽ Cathedralis Antuerpienſ. Eccleſię SCHOLASTICVS, vt vocant, meritiſsimus. Hic inquã Burſfeldẽſis reformationis laudem præfato IOANNI RODIO tribuens, hiſce eũ commẽdat verbis: a *Reformatio congregationis Burſfeldenſis cœpit anno 1420. quo Conſtantiæ in Germania Synodus eſt congregata. Auctor verò reformationis huius fuit* IOANNES RODIVS, *Abbas cœnobij S. Matthiæ apud Treũiros, qui generalis Ordinis Viſitator à Conſtantienſi Synodo conſtitutus, ſe ipſum in primis ac monaſterium reformauit, &c.* Obijt verò hic IOANNES RODIVS in oppido diœceſis Argentinenſis, vulgò Monthaber / reuectus tamen ad S. Matthiã an. Domini 1439. Kal. Decemb. ibidemq; ſepulturæ traditus ante aram Prothomartyris Stephani, in abſide dextra odei; ad cuius tumulũ rude huiuſcemodi conſpicitur epitaphium.

Hic iacet in tumba vas Ordinis, alta columna.
Abbas donatus, IOANNES RODE *vocatus:*
Collectis membris primo ſuccumbo Decembris,
Triceſimo nono C. quater, M. quoque ſolo.

CAP. III. pag. 387. Carmen ſeu Hymnum illũ dulciſonum, cuius deuotione tantoperè delectabatur Dominicus, quemq; ad imitationem

† *Prodiere Antuerpiæ, apud Hier. Verdußium. An. 1606.*

a *In præfatione ad Lectorem.*

Digitized by Google

Ambroſiani Cantici, quod *Te Deum Laudamus* vulgò nuncupamus, in honorem Reginæ Cęlorum compoſuit, viſum fuit hic de verbo ad verbum inſerere, ita namque habet:

TE COELI REGINAM LAVDAMVS; te mundi Dominam honoramus; TE laudant iure vniuerſæ creaturæ, Matrem immenſæ claritatis, Aulam Summæ Trinitatis, ſole diuinitatis amicta, lunam ſupplantans benedicta, tota glorificata, his ſtellis es coronata: TV æterni Patris filia dilecta, tu filij Dei Genitrix electa; Sancta quoque ſponſa Paracleti. Tibi omnes obediunt Angeli: TE cœli cœlorum inæſtimabiliter ament; Tibi Cherubin & Seraphin ineffabili voce proclament, SALVE, SALVE, SALVE ô Domina gloriæ. Pleni ſunt cœli & terræ ſuauitatis gratiæ tuæ. TV Apoſtolorum Regina, TV Euangeliſtarum doctrina; TE Prophetarum laudabilis numerus, TE Patriarcharum veneratur cuneus. TV Martyrum victoria, TV Confeſſorum es gloria. TE paradiſi roſæ Virgines formoſæ laudent, & continentes in choro ſuo canentes: AVE Regina dulciſſima, gaude Domina noſtra digniſſima: quæ gratiam Sanctis infundis, quæ liberas animas de profundis. TE ERGO & rei rogamus ô Genitrix DEI, ſuccurre populo iſti, quem pretioſus filij tui redemit

ſan-

ſanguinis IESV Chriſti. Supernâ fac cum Sanctis & nos gloria munerari. Per Te mereamur ô mater ſancta piè ſemper conſolari. Tot prærogatiuis ſanctitatis coronata in gloria Patris. Tot priuilegijs dignitatis, gaudens iure Matris; iucundare, lætare, gaude, maior omni laude. ô clemens, ô pia, ô dulcis Virgo MARIA.

CAPITE IV. pag. 389. lin. penultima. [Eſt tractatus editus de vita, & cæt.] Tractatus hîc quem Dorlandus adſerit editum, licet ſibi nunquam viſum, de vita nimirum ac rebus geſtis Patris DOMINICI, penes nos manuſcriptis in Colonienſi Cartuſia adſeruatur; continetque eximias aliquot reuelationes, quæ cœlitus DOMINICO obtigêre, etſi ipſe ſuo ſuppreſſo nomine eas recenſeat, ſicuti & alia nonnulla de vitæ ſuæ conuerſatione: vocauitque eum librum EXPERIENTIAE.

CAP. V. pag. 391. in medio. Enumerantur hîc à Dorlando aliquot P. Bartholomæi Prioris Ruræmundenſis litterarum monumenta, quæ poſteris reliquit: quorum non ſolùm Poſſeuinus atque Eiſengreinius, verum etiam Trithemius in Catalogo meminit. Etſi neuter eorum videatur omnia ac ſingula illius opera conſpexiſſe. Quæ etenim in Colonienſi noſtrâ bibliotheca Patris huius Bartholomæi ſcripta habemus manu exarata hæc ſunt: De paſſionibus animæ. De virtutibus. De ſeptẽ peccatis capitalibus. De Oratione. Oratio longa & deuota. Tractatus excitans ad deuotè

Scripta P. Bartholomæi Ruremund. quæ in Coloniẽſi Carthuſianor. bibliothecam.ſ. adſeruantur.

uotè celebrandum. De excellẽtijs D. Virginis. De humilitate. De omnibus Sanctis. De fraterna correctione. Inſtructio quo pacto religioſus in publicis ſe habere tractatibus debeat. Liber collectaneorũ ex diuerſis SS. dictis. De auctoritate Concilij ſupra Papam. Sermones ſeptẽ vtiliſsimi de Obedientia, dilectione, humilitate, pœnitentia, oratione. De laudibus religioſorũ, obſeruationeq; ſilentij. De non eſu carnium apud Ciſtercienſ. Fuit hic religioſus pater Traiecto ad Moſam oriũdus, obijtq; Colonienſi in Cartuſia an. Dñi 1446. IV. Id. Iulij. Sub quo Ruræmundæ Dionyſius vixit Ryckelius: quo de ſequenti cap. agendum nobis erit.

CAP. VI. pag. 392. in medio [Hi libri propriũ ſyntagma deſiderãt.] Ipſemet Dionyſius cùm adhuc ſoſpes degeret, Elenchum librorũ à ſe editorum omniũ, aliorum rogatu conſcripſit: quem quidẽ P. Theodoricus Loheri' adiecit ad vitã præfati Dionyſij, editam nimirum Coloniæ Vbiorũ apud Iaſparum Gennepæum an. Dñi 1532. Quam quidẽ, vtpotè non vtilitate duntaxat proficuã, ſed & delectatione iucundam, haud longè poſt recudi, Deo benè volente, curabimus. Solus verò operum DIONYSII Catalogus ad duodecim ſeſe extendit folia, in forma octaui (vt librarij vocant) impreſſus: adeo vt longè copioſior ſit, quã is qui vel apud Trithemiũ, vel Poſſeuinum, alioſve paſſim reperitur. Ita vt propemodũ incredibile cenſeri poſſet, vnum hominẽ, maximè verò Cartuſianum, prolixo horariarũ precum officio, aliarumq; priuatarum exercitationum ſtudio pro-

feſſio-

feſsionis ratione obligatum, tot ac tantas quiuiſſe elaborare lucubrationes; niſi ipſe eas oculis conſpexiſſem meis, propriâ authoris manu exaratas.

CAP. VII. & ſequentibus enumerantur reuelationes aliquot, DIONYSIO cœlitus patefactæ, de quibus in eius vita, cuius nuper meminimus, copioſius pertractatur.

CAETERVM quia linea prima huius eiuſdē capit. 7. fit mentio feſti Hypapantis; videat Lector nominis huius rationē in NOTIS BARONII ad Martyrol. Roman. IV. Non. Febr.

Pag. 399. lin. 7 [Hanc viſionē videtur habuiſſe, quando Magnus Turcorū Imperator, &c.] Conſtantinopolitanæ Vrbis excidium atq; ad Mahometiſtum defectionem, celeberrimique nominis S. SOPHIAE templi prophanationem hiſce deſcribit verbis Nauclerus: a *Anno Domini* M.CCCC.LIII. *quarto Kalen. Iunias Conſtantinopolis ciuitas Orientis, columen & vnicum Græcæ ſapientiæ domicilium, à Mahumete Turco principe vltra* 50. *dies obſeſſa, expugnata eſt.* Vtrum verò talia illic deſignata ſint flagitia, qualia iam ante DIONYSIO diuinitus reuelata erant, ex ſequentibus quæ apud eundem reperiuntur authorem, liquido conſtat. b *In Conſtantinopoli namque,* inquit, *templum* SOPHIAE, *Iuſtiniani Cæſaris opus, toto Orbe famoſum, cui comparari alterum nequeat, nudatum ſacra ſuppellectili, ad omnes ſpurcitias patuit, oſſa Martyrum quæ fuerant illa in vrbe potiſsima, canibus ſuibusq; obiecta. Sanctorum imagines aut luto fœdatæ, aut ferro deletæ.*

a *Tom. 2. Chronographiæ Generat. 49. ad annum Domini* 1453.

b *Nauclerus ibidem fol.* 957.

Hoſce Mahumetanorū mores in Eccleſijs demoliendis ad vnguē imitantur noſtrâ æui Nouatores.

Altaria in templis ipſis diruta, aut lupanaria meretricum facta, aut equorum ſtabula, &c. Itaque vt aliqua huius famoſiſſimi Byzãtini templi apud Brabantos perpetua extaret memoria, cœpta eſt iſta tempeſtate haud procul à Buſcoducenſi Vrbe Carthuſia in honorem S. SOPHIAE ædificari, cuius vti noſter hic DIONYSIVS primus fuit moderator, ita eandem iam nunc regit V. P. Ioannes Stelant, vir non ſolùm natalium ſplendore generoſus, ſed & ingenij acumine, ac variarum cognitione linguarum, rerumque plurimarum experientia apprimè inſtructus.

CAP. XVI. pag. 410. Ioannes hic Hensbergenſis, Antiſtes Leodicenſis, quem Dionyſius ob ſuperbiam luxuriamq; grauiter à dæmonibus torqueri vidit, fuit iſtius Vrbis Epiſcopus 52. De quo ita Cratepolius. *a Ioannes Comes de Hennsberch ac Louwenburch, vir valdè magnificus, anno Domini 1419. in Epiſcopum electus eſt, cùm eſſet annorũ 23. anno ſequenti ſacerdotio eſt initiatus. Ducentis equis albis magnificentiam ſuã oſtendit. In coronatione verò Frederici Imperat. Romani Aquiſgrani potentiam ſuã magnificentius declarauit.* Hæc ille: ſed ehu potentes potenter tormenta patiuntur, ſicuti euentus rei in hoc infœlici homine oſtendit.

a In Catal. Epiſcopor. Leodicenſ. Coloniæ in 8. an. 1578.

Sap. 6. 7.

CAP. XXIV. pag. 435. in medio. Ponitur hic tempus obitus Patris Dionyſij: quem conſtat vita functũ anno Domini ſeptuageſimo primo ſuprà milleſimũ quadringenteſimũ, ipſo nimirũ feſto, B. Gregorio Magno dicato. Quemadmodũ teſtatur non ſolũ Trithemius in Catalogo, ve-

Dionyſius Ryckelius quando obierit: nempe an. Domini 1471.

go, verùm etiã Theodoricus Loerius, qui eius vitã ac res geſtas inſigni opuſculo conſcripſit: in cuius calce ita habet. *Infeſto igitur D. Gregorij* DIONYSIVS *virtutum ac meritorum plenus circa horam duodecimam ſuperatis humanæ vitæ miſerijs, ſanctam* DEO *animam reddidit anno Domini* M.CCCC.LXXI. *poſt quam in ordine Cartuſiano octo ſupra quadraginta annos Chriſto militauerat*, adeo vt plurimum hallucinatus ſit D. Ioannes Molanus, & qui eũ ſequuntur, ponentes obitum illius anno 1401. Ita namq; in Natalibus Sanctorum Belgij ait: *In feſto die S. Gregorij Pontificis, anno milleſimo quadringenteſimo primo, obijt* DIONYSIVS *de Levv, natus in Richel, vico Hasbaniæ: qui eruditione, ſanctitate & reuelationibus claruit in Cartuſia Ruræmundenſi.* Qui quidem Hasbaniæ vicus in diæceſi Leodienſi cõſtitutus diſtat ab oppido S. Trudonis ſtadijs non minus viginti. a Pag. 49.

CAETERVM libet admirari neoterici cuiuſdam Theologi (cuius tamen nomini parco, ne perſonam inſectari videar) præceps de DIONYSIO noſtro iudicium; qui ſuo in Prooemio quod Malachiæ præfixit Prophetæ, non ſolum Dionyſium negligentiæ ſocordiæque arguit, ſed & Liranum alioſque nonnullos diuinarum literarum commentatores leui perſtringens brachio, quaſi in contemptum adducens; *Lirani*, inquit, *moralis expoſitio nõ placet doctis, ſubtilior mihi aliquanto videtur Cardinalis Hugonis. Sed breuior eſt, & ieiunior.* DIONYSIVS *Cartuſianus, qui feſtinatione multa ſcribendi, nec in hiſtoriam, nec in allegoriam quidquam ac-* *Defenditur Dionyſius à ſocordia negligentiaq;*

curatius aut politius attulit. Sed ex eis quæ in Hieronymo, & in Lirano videbat, vel quæ properanti ſine labore occurrebant, inelaboratos dictauit commentarios. Denique ex ijs quæ vel noſtra, vel Patrum, aut etiam auorum memoria floruerunt, neminem habeo (quod meminerim) quem poſſim hoc quidē loco nominare. Hæc quidem ille: qui vt propria attolleret, aliena maluit deprimere, quàm (quod ingenui eſt animi) per quos profecerit, agnoſcere. Porrò alij longè aliam de Dionyſio ferentes ſententiam, nō inuiti fatentur, cum in enodandis ſacrarum codicibus ſcripturarum eximiam ſanè ac ſedulam poſuiſſe operam. Vbi namque Scriptura eſt obſcurior, aut ſenſus abſtruſior (id quod in Prophetarum vaticinijs maximè vſu venit) ibi explicatiorem fuſioremq́ue adhibet interpretationem. Enimuerò familiare hoc illi vbique eſt, quo intellectu difficiliora occurrant, eadem accuratiori ſtudio reddere clariora illuſtrioraque: nec vbi trepidant alij, in plerìſque ſcripturæ locis hærere. Ipſe namque quadruplici ferè vbique ſenſu (quod rari præſtitere) ſcripturas elucidat. De quo eximius inſignisque Colonienſis academiæ Theologus Ioannes Romberghius, Kirſpenſis, in diuinis litteris apprimè exercitatus eruditusq́ue, huiuſcemodi ante complures annos protulit ſententiam. *b Noueritis velim hæc ſuauiſſima* DIONYSII *ſcripta, quibus carmina diuini Vatis clara interpretatione in omnem Scripturarum ſenſum enucleauit, non ſine oblectatione animi me legiſſe. Porro hoc mihi pecu-*

Sententia Doctoris Ioannes Romberg, de Dionyſio Cartuſiano.

b In epiſtola præfixa commentarijs Dionyſ. in Pſal. Coloniæ anno 1531. ditis.

peculiare videntur habere, quod non modò intellectum inſtruant, & mores componant, ſed affectum vehementer inflamment. Quàm enim ad pietatem & deuotionem vltra omnigenam rerum Theologicarum ſcientiam valeat, vel is mihi teſtimonio erit, qui hac cœleſti ambroſia, & diuino nectare abſque vllo faſtidio ſatiatus fuerit. Is ſiquidem facilè teſtabitur in huiuſmodi Commentarijs, ſub cortice plus latentis energiæ eſſe, & ſecretorum myſteria & ſacramenta, quam prima fronte in ſpeciem proferant. Quin imò Thomas Bozius, vir reuera doctiſſimus, ac magni nominis Theologus, audacter pronunciat, DIONYSIVM Cartuſianum inter eminentiſſimos connumerandum Theologos, eſſeque inſtar omnium: quippe qui ſeptem vnus ſumma præſtitit, quæ ab vllo Catholicorum hucuſque præſtita non videmus. c Primò namque *in ſingulos*, inquit, *diuinæ ſcripturæ libros* ERVDITA *compoſuit* COMMENTARIA, *quæ priſcis haud cedant.* Secundò, *ſingulas quæſtiones ad Theologiam ſpectantes, argumentis in vtramque partem doctiſſimè propoſitis diſputans, Commentarijs editis in ſententiarum libros.* Tertiò, *quidquid pertinet ad excolendos mores, omnium mortalium cuiuſcunque ſint illi conditionis, ſexus ac ſtatus, ſingulatim genera illorum diſtinguens & informans, proprijs libris eſt complexus.* Quartò, *quæcunque pertinentia ad contemplationem cœleſtium rerum varijs operibus eſt diligentiſſimè & latiſſimè perſecutus.* Quintò, *aduerſus Sarracenos & alios*

Itē Thomæ Bozij, dicentis, vnum Dionyſium ſeptem ſumma præſtitiſſe.

c *lib.* 22. *de ſignis* Eccleſ. *cap.* 24. *ſigno* 51. *pag.* 1051.

I. II. III. IIII. V.

alios quoſuis fidei hoſtes volumina ſua ſpeciatim
VI. *compoſuit.* Sextò, *homilias, vt vocant, edidit in feſtos Sanctorum dies, Euangeliorumque occurrentium lectiones.* Septimò, *Apocalypſin dedit*
VII. *in lucem, qua ſibi plurima diuinitus oſtenſa enarrat: & in his Germaniæ Septentrioniſque, quem nunc lugemus, infœliciſſimum caſum. Deceſſit autem tantus vir anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo. Quid igitur haud mirifice glorietur Germania* TANTO VIRO, *quantum ſanctimonia ſimul ornatum vix protulit vlla ætas, vlla gens ab Orbis ipſius fabricatione?* Hæc quidem Bozius, cumulans nimirum Dionyſium multò ampliori eruditionis ſanctitatiſq; præconio, quàm noſtrum quiſquam facilè eſſet auſus attentare. Quin & Romanæ ſedis antiſtes ac totius Chriſtiani ouilis Paſtor EVGENIVS IV. quando librorum Dionyſij quendam ſibi oblatum conſpexit, dixiſſe fertur: LAETETVR MATER ECCLESIA, QVAE TALEM HABET FILIVM. Vnde & doctiſſimus ille Cardinalis Nicolaus Cuſanus, eximiam illam eruditionem inſigni cum pietate coniunxiſſe animaduertens, è monaſterio abſtructum, ſocium ſibi legationis ſuæ aliquãdiu adhibuit. Vnde talem tantumq; virum & CARTVSIANA religio, & Eccleſia omnis Catholica, acceptũ referre meritò debet percelebri AGRIPPINENSI Academiæ: in qua Philoſophicis Theologiciſque ſtudijs præclarè imbutus, tantus euaſit, vt in Heremo etiam Cartuſiana intra anguſtæ cellę conſeptum delitеſcens, notus fieret orbi vniuerſo. Vti præ-

Eugenij IV. Pontif. ſententia de Dionyſ. Cartuſ.

Item Nicolai Cuſani Cardinalis.

clarè nobis Cartuſianis omnibus inculcat V. Pater ARNOLDVS HAVENSIVS, Cartuſiæ Gandenſis Prior humaniſſimus; vir nimirum ob integritatem vitæ ac prudentiam ſingularem, aliaſque eximias animi dotes iſto officij genere digniſſimus: idque in illa prædulci atque eleganti exhortatione ſeu parænesi de obſeruantia diſciplinæ regularis, vitæque ſolitariæ commendatione: quam Coloniæ apud Bernhardum Gualtherium hoc eodem anno typis per me promulgari voluit.

VERVM ne Apologiam in DIONYSII defenſionem texuiſſe videar, miſſa libenter facio ea, quæ in illius commendationem apud Trithemium, Boëtium, Poſſeuinum, Eiſengreinium, alioſque paſſim reperiuntur; contentus nimirum teſtimonio duorum noſtræ ætatis citra vllam controuerſiam præſtantiſſimorum doctiſſimorumque virorum. Quorum primus eſt Reuerend. P. Nicolaus Serarius, Societatis IESV Theologus perquã eximius: cuius equidem viri memoriam, ob varias quas edidit doctiſſimas lucrubrationes, inſignemq; animi demiſſionem, ſimul ac morum humanitatem nulla vnquam delebit obliuio. Hic igitur talis tantuſque vir accuratiſſimis ſuis in Tobiam Commentarijs, de peruigili DIONYSII noſtri ſtudio aſſiduoque labore ſermonem inſtituens; d *Fuit*, inquit, *Patrum memoria* VIR DOCTRINA AC SANCTITATE *præſtans* DIONYSIVS KICKELIVS. *Qui cum tam multa quanta ipſius in operibus videmus legeret, ſcriberet, parum* CARTVSIANO *dig-*

d *In cap. 8. Tob. quæſt. 15. pag. 143.*

dignam operam ſumere, ſuorum nonnullis videbatur. Quibus tamen ille tractatulo vnico reſpondet, multa in literarum bonarum ſtudio & cultu commoda ineſſe, hoc tamen vnum maximum, quod à carnis voluptatibus animum egregiè abſtrahant. Alter eſt R. D. AVBERTVS MIRAEVS, Antvverpienſis Eccleſiæ Scholaſticus digniſſimus; ad quem diligendum virtus ſingularis cum exquiſita tam diuinarum quàm humanarum rerum ſcientia coniuncta, magnoperè me trahit; maximè cùm non ſolùm ELOGIA illuſtrium Belgij Scriptorum magna cũ nominis ſui gloria in lucem protulerit; verùm nonnulla inſuper quæ ad Ordinis noſtri decorem ac commendationem faciunt etiamnum parturiat; adeò vt hoc nomine ſuſpiciendus ac amandus nobis ſit. Hic igitur dum ſuis in ELOGIIS authores illos per certas claſſium diſtinctiones eleganti orationis genere enumerat, qui Belgicâ ditione oriundi, orbem ſcriptis illuſtrauere, hoſce inter & DIONYSIO debitum adſignans locum, ita de eo ait: e *Tot tamque eximiæ virtutes nomen tuum* DIONYSII *commendant, vt difficilius ſit in tuis laudibus exitum, quam principium inuenire. Quid enim in te primum mirer? Singularemne vitæ* SANCTIMONIAM, *qua* DOCTOR *apud omnes audis* EXTATICVS? *an ſolertem illam in illuſtrandis vniuerſis Sacræ ſcripturæ libris induſtriam, laboremque inexhauſtum, quo alter penè Dydimus Chalcenterus plura poſteritati legenda reliquiſti, quam vt*

Item doctiſſimi Viri D. Auberti Miræi de eodem iudicium.

Prodierunt hæc Elogia Antverpiæ in 8. apud Bellerum, anno. 1602.

e *Decade* 4.

Dionyſius ſolerter & induſtriæ laborauit in illuſtrandis S. Scripturæ libris.

Vt legere quidquam alienum inter tot diurnas nocturnaſque monaſticas exercitationes potuiſſe videaris: ac retrò plura legiſſe, quam vt ſcribendi otium ſuppeditaret? An acerrimam illam ac propè diuinam ingenij vim, mentiſque aciem, qua DIONYSIVM *tuum* AREOPAGITAM, *obſcurum alijs atque inexplicabilem commentando planiorem reddidiſti? Vincit nimirum omne labor & ingenium*, &c.

Ergo alter meritò, ſuccenſa luce, Prometheus.
Dixeris, hiſtoriæ Solq; iubarq; ſacræ.

PORRO quod huius extatici Doctoris ſcripta in lucem prodierint, Cartuſiæ Colonienſi, Diuæ Barbaræ in Vbijs ſacræ quàm maximè debetur, vti ex carmine D. Laurentij Pem Nouiomagenſis, quod ſubiungimus, liquet: Hic enim Dionyſium à B. Barbara ſanctiſſimæ Dei genitrici cum codice oblatum introducens, ita Lectorem inſtruxit:

Qui geniclatur humi, DOCTOR *Dionyſius ille eſt,*
Cartuſiæ amplexus nomine req; ſtatum:
DOCTOR, *ab ecſtaſibus, quas pertulit ipſe frequentes;*
Haud ſanè immeritò dictus & ECSTATICVS.
Sed quæ virgo ſuis geniclantem amplectitur vlnis,
A dextris, & cui myſtica turris adeſt?

Quæ

Quæque volumen, vti meditans, obtendit IESV,
Eſt Cartuſiacæ ſumma patrona domus,
Agrippinatum celebri notiſsima in Vrbe:
Cui domui, primum quod datus Author hic eſt
In lucem, acceptum ſoli referatur oportet,
Hæc niſi enim egiſſet, fortè laterent adhuc.

B. Barbara eſt Cartuſiæ Colonienſis patrona.

Idem quoque author alijs verſibus poſteritati cõgratulans de operibus Ioannis Ruysbrochij, à Patre Laurentio Surio latinitate luceq; donatis, ita Agrippinenſem alloquitur Cartuſiam, vtpotè fertilem atque aſſiduam doctorum virorum alumnam:

Reperiuntur vltima pagina operum Ruysbrochij.

Euge beata Domus, ſic ſic nouitatibus horum
Nequaquam ſeculorum pergito ob-ire-viam.
Et ſimiles poſt hac itidem ſufferto labores,
Mercedem ſtudijs dignam habitura tuis.

Verùm hæc in DIONYSII dixiſſe defenſionem ſufficiat. Non enim panegyrim adornamus, nõn noſtra proferimus, non nouitia excogitamus: ſed quæ boni iudicij viri ſcriptis & olim & iam nunc typis promulgarunt, eadem ipſiſſimis eorum verbis poſteritati replicamus.

Tom. 2. Surij. 6. Febr.

CAP XXV. pag. 440. [à qua & roſam paradiſi pulcherrimã creditur accepiſſe.] Simile quid legitur in vita B. Dorotheæ Virginis, quæ cùm eſſet Theophilo cuidam cauſſarum patrono pollicita, ſe miſſuram ipſi ex ſponſi ſui paradiſo roſas malaque, mox poſtquam martyrij palmam foret adepta, promiſſo ſuò

abunde

abũdè fecit ſatis. Verũ de hoc V. Patre Laurentio, eiuſque ſcriptis conſulendus erit Arnoldus Boſtius, quem proximis nundinis cum alijs nonnullis in lucem edere ſtatuimus. Item Petrus Sutor lib. 2. vitæ Cartuſ. tractat. 3. ca. 7. pag. 578.

CAP. XXVII. pag. 444. Quid nam hic Gerardus Bredanus librorũ ad poſteros tranſmiſerit, vide apud eundem Sutorem, loco iam allegato, pag. 577. Sed & Anthonius Poſſeuinus in apparatu ſuo ponit, Gerardum quendam Cartuſianum, N. quem dicit Tractatum de Oratione conſcripſiſſe, eumque frequenter à Nauarro in Enchiridio de Oratione & horis Canonicis citari. Cæterum floruit iſto ſæculo & alius quidam in Belgio Gerardus Cartuſianus, patria Stredamus, qui cum eſſet domus Leodienſis Prior, nõnulla inſignia reliquit opuſcula, quæ à Trithemio, Boſtio, Poſſeuino, Eiſengreinio, nec non & Petro Sutore enumerantur. Verùm Stredamus hic obijt anno Domini 1443. ſub Eugenio Papa IV. Bredanus verò anno 1474. De quo ita præfato loco Sutor: a GERARDVS *de Breda multa ſacrarum literarum eruditione admirandus, vitæ ſanctimonia præclarus, dulcis eloquio, ſententijs plenus, tum lingua tum penna cunctis opem ferre ſtuduit. Singulos namque vt potuit adhortatus eſt ad benè, grauiter, caſtigateque viuendum, ad contemnenda fragilis fortunæ bona, ad virtutes æmulandas, ad ſuperna bona iugiter expetenda.*

a pag. 577.

Scripta Gerard. Stredami.

da. Scripſit quoque præter alia multa, vitam Domini noſtri IESV Chriſti inſigni rithmo. De ſacro quoque corporis eius ſacramento ſuauiter complura modulatus eſt. Itidem ſuper Pſalmo *Exurgat Deus*, nobilem edidit tractatum.

CAP. XXVIII. pag. 445. linea quarta à fine. De litterarum monumentis ab hoc pio ac erudito Patre Guilielmo Apſelo relictis, conſulendus erit Arnoldus Boſtius, qui ea nominatim enumerat: Obijt verò eodem anno quo & P. Dionyſius Rickelius, nempe 1471.

a. Lib. 2. vitæ Cartuſ. Tract. 3. cap. 6. pag. 578.

CAP. XXXI. pag. 449. Henricus Loen, *a* ſicuti de eo ſcriptum reliquit Petrus Sutor, Theologus fuit percelebris, pietateque ac prudentia cum primis inſignis. Hic celebre illud Louanienſe pædagogium, quod à Porco nomen trahit, primum inſtituit, atque annis aliquot rexit. Scripſit verò eleganter in totum Pſalterium Dauidicum, in libros Ethicorum Ariſtotelis haud vulgaris eruditionis commentaria, & alia non pauca: de quibus conſule Boſtium ac Sutorem. Fatetur namque Boſtius ſe vidiſſe aliquando eum Priorem domus Gratiæ iuxta Bruxellas, & comperiſſe tam ædificatorio abundare ſermone, vt ſecundus ei necdum comparuiſſet. Hunc Poſſeuinus ac Sixtus Senenſis Henricũ Longen nominant, dicuntque eum in Pſalterium ſcripſiſſe, obijt verò A. Domini. 1481.

CAP.

CAP. XXXV. pag. 461. in medio. De hoc Stephano Senenſi ita ſcribit Sutor a. *Stephanus de Senis pater memorabilis, cuius omnes (vt Boſtius refert) ſplendoris ac dignitatis plenæ fuerunt actiones, copioſam animarum meſſem horreis cœleſtibus intulit. Qui & modeſtia, temperantia, ac prudentia (quæ virtutum auriga eſt) ſemper ita vſus fuit, vt ab omnibus egregia eius virtus celebraretur.*

a. *Lib. 2. vitæ Carthuſ.* pag. 368.

Pag. [Extat horum verborum ſua manu conſcriptus liber.] Hic Stephanus Cartuſiæ Ticinenſis Prior, ante Ordinis ingreſſum fuit Amanuenſis Beatæ Catharinæ Senenſis, qui ſacratiſſimæ huius Virginis operâ à ſeculi curis blanditijſque, ad ſanctioris vitæ propoſitum reuocatus, eius ex ore magnam Dialogorum, qui typis excuſi leguntur, partem excipiens, literis conſignauit, quemadmodum Dorlandus hic teſtatur; ipſeque etiam Petrus b Sutor, dum ait: *Scripſit autem inter reliqua præclarum opus de vita & moribus ſanctiſs. Virg. Catharinæ de Senis, quam Pius II. Pontifex Maximus canonizationis honore eſt dignatus.*

b. *loco ſuperius in margine adſignato.*

Pag. 463. lin. 3. [Tempore ſchiſmatis extitit hic Dei ſeruus Generalis Prior. De hoc ſchiſmate diximus ſuperius ad caput 24. libri 4. Dorlandi: nempe non ſolùm in Romana Eccleſia magnam fuiſſe diſſenſionem ob nonnullos Pſeudopontifices, verùm etiam in Ordine Cartuſienſi nonnullam ex-

Digitized by Google

titiſſe animorum diſiunctionem, adeo vt ad annos triginta non ſatis inter Patres conueniret, qui cui adhærere vellent. Nonnulli etenim hunc Patrem Stephanum in totius Ordinis GENERALEM ſibi adſciuerant; alij verò, & maximè Hiſpani Bonifacio Ferrario, vtpote patria Valentino adhæreſcebant. De quo ita in antiquis Ordinis codicibus ſcriptum reperio. *D. Guilielmo* (fuit autem hic vigeſimus quartus Cartuſianorum Generalis) *qui noua Statuta compilauit, viam, vniuerſæ carnis fœliciter ingreſſo, Domum CARTVSIAE regendam ſuſcepit D. Bonifacius Ferrarius, Decretorum Doctor ſolemnis. Euocatur autem à Benedicto XIII. durante ſchiſmate in Eccleſia & Ordine; dum pars, & non minor D. Stephanum † Priorem domus vallis S. Ioannis Baptiſtæ in Seyz, tanquam Patrem Reuerendum* (hoc namque dignitatis titulo ſuum præcipuè Generalem Ordo condecorat) *haberet; & pars alia domui Maioris Cartuſiæ adhæreret. Sublato itaque ſchiſmate ab Eccleſia, laborauerunt etiam Patres Germanicæ nationis Ordinem vnire. Atque ideo cum præfato D. STEPHANO Cartuſiam maiorem intrantes, tractauerunt vt D. Bonifacius Prior Cartuſiæ abſens per literas; Dominus verò Stephanus Prior in Seitz præſens viuæ vocis oraculo abſolutionem ab officijs peterent, & acciperent.* † *Quo facto vnanimiter præfecerunt Cartuſiæ D. Ioannem de Griſomonte, natione*

† *Forſitan ex Priore domus Ticinenſ. factus fuit præfectus huius Cartuſiæ: nam Dorlandus putat vnum eundemque fuiſſe.*

† *Factum eſt hoc in publico Generali*

tione Saxonem, virum verbis dulcem; moribus mitem ac manſuetum: Hæc ibi.

capitulo, anno Domini 1410. celebrato.

CAP. XXXVI. pag. 463. Huius Oſvvini Becani meminit Arnoldus Boſtius, dicens illum ex profeſſo Cartuſiæ Gandenſis (hæc autem vti olim ab hæreticis diruta fuit, ſic iam nunc in Vrbem translata, quotidiè magis magiſque adſurgit ſtudio ac induſtria Ven. Patris Domini ARNOLDI HAVENSII) deſignatum fuiſſe Priorem domus Diuionenſis, quæ totius Burgundicæ Prouinciæ longè eſt celeberrima; addens inſuper, nonnulla eum ſcripſiſſe in ius Canonicum, nec non & varios ſermones, epiſtolas inſigniter eruditas, vocans eum Goſvvinum. Cæterum de hoc eodem vide Petrum Sutorem lib. 2. trac. 3. cap. 7. pag. 568. vbi præclara ipſius reperitur commendatio.

Oſvvinus Becanus quis qualisue fuerit.

CAP. XXXVII. pag. 464. Albertus Leander, ex inſigni Dominicanorum Patrum familia vir eruditus æquè ac pius, in libro quem edidit de deſcriptione Italiæ, ſcribit Venetos habuiſſe Epiſcopos numero quatuor & quinquaginta, hoc eſt vſque ad Laurentium Iuſtinianum. Quem deinde Pontifex Max. Eugenius IV. primum Venetiarum Patriarcham, ac Dalmatiæ Primatem proclamauit. Itaque quotquot huic in regimine ſucceſſere, Patriarchali nominis decore inſigniti fuerunt. Vnde noſtrum hunc ANTONIVM SVRIANVM (quem ipſe Syrianum vocitat) adſerit anno Domini † quarto ſupra

† Dorlādus putat fuiſſe Anno Domini. 1507.

 mille-

Digitized by Google

enſem Ordinem dedecorarunt potius, quàm vitæ probitate exornarunt; humiliter conteſtans Lectorem, vt inde potius ædificationis ſumat exemplum, quàm vt cum ſcandalo (quod paruulorum duntaxat eſt) ea vſurpet. Memor nimirum in ſanctiſſimo illo duodecim Apoſtolorum conſortio vnum extitiſſe Iudam, & inter ſeptem ab Apoſtolis deſignatos Diaconos, Nicolaum repertum Antiochænum, impuriſſimæ ſcilicet ſectæ inuentorem. Vnde pulchrè Gregorius: *Terrere*, inquit, *vos non debet, quod in Ecceleſia & multi mali, & pauci ſint boni; quia arca in vndis diluuij, quæ huius Eccleſiæ typum geſſit, & ampla in inferioribus, & anguſta in inferioribus fuit. Sic in tritura areæ grana ſub paleis premuntur, ſic flores inter ſpinas oriuntur; & roſa quæ redolet, creſcit cum ſpina quæ pungit. Duos quippe filios habuit primus homo: vnus horum electus eſt, alter reprobatus fuit. Tres filios Noë arca continuit, ſed duo ex his electi ſunt, & vnus reprobus fuit. Duos Abraham filios habuit, ſed vnus electus eſt, alter reprobatus. Duodecim filios habuit Iacob, ſed ex his vnus per innocentiam venditus eſt, alij verò per malitiam venditores fratris fuerunt.* & cæt. quæ eleganter ibidem proſequitur. Quid igitur mirum ſi etiam in famoſa hac Cartuſianorum PP. familia nonnunquam homines reperiantur minus religioſè viuentes, atque à primo pietatis feruore reſilientes? Imò de hoc olim quidam hoſce luſit verſiculos:

Homil. 38. in Euang.

Præditus eſt tali genio Cartuſius Ordo,
Vt cito fucatos homines eliminet à ſe,
Inuitoſqúe diu nulla ratione reſeruet,
Olla bona eſt ſpumis, quæ ſe vacuauerit vltrò.

CAP. XXXIX. pag. 470. lin. 8. [Pecunia tua tecum ſit in perditionem.] Eodem modo ob tres aureos nummos, Iuſtum Monachum iuſſit B. Gregorius (in ipſius quippe Monaſterio accidit) in ſterquilinium vna cum pecunijs proijci. Nec non & D. Hieronymus conſimile memorat exemplum, ſubiungens tandem: *nec hoc crudeliter quiſpiam putet factum: Tantus quippe per totam Ægyptum terror inuaſit, vt vnum dimiſiſſe ſolidum, criminis ſit.* Dici quippe ſolet; Monachus habens obulum, non valet obulo.

a lib. 4. *Dial. cap.* 55.

b *Epiſt.* 22. *ad Euſtoch. cap.* 14. *in fine.*

CAP. XLVIII. Appendicis quaſi loco ſubiungit iam auctor duo exempla, quorum vnum vti in Prædicatorum Ordine, ſic alterum in Cruciferorum accidiſſe commemorat. Qui quidem generalia ſua ſolent Capitula in diœceſi Leodienſi celebrare, in oppido nimirum Hoienſi, medio Namurcum inter & Leodium itinere, vbi ad Moſæ fluenta primarium ſui Ordinis habent Cœnobium.

Pero-

Peroratio Auctoris.

HAEC habui, Lector humaniſſime, quæ rogatu plurimorũ ad CHRONICON DORLANDI adijcerem. In quibus raptim concinnandis (neque enim paulò plus quàm bimeſtre habuimus) ſicuti feſtinandum magnoperè nobis fuit, ita confidimus pleriſque noſtri Ordinis Primatibus rem cordi futurã, vt quæ hic rudi ſunt incepta calamo, ea emendatius aliquando auctiuſque ad Ordinis incrementum ornamentumq́; in lucem queant proferri. Quando nimirum quiſque ſuarum quibus præeſt Origines Cartuſiarum, ac ſubditorum ſuorum res per Orbem præclarè geſtas, liberali nobis manu communicare cœperit. Alioquin ad præſens vſque tempus nulla mihi Ordinis domus in ratione dati & accepti communicauit niſi ſola GANDAVENSIS. Cuius PRAEFECTVS, nempe Ven. Pater ARNOLDVS HAVENSIVS, cum ſit vir literis tam diuinis quàm humanis egregiè excultus, ac literatorum hominum fautor integerrimus, rara quædam ac præ-

clara hac eadem horâ ſua nobis tranſmiſit Cartuſiæ monumenta; digna profectò quæ meliori data oportunitate (hoc etenim momento quo hæc ſcribimus, librarij manum de tabula tollentes, nouiſſimum producunt folium) in lucem eant. interim verò his fruere lector ac vale.

Omnia S. Romanæ Eccleſiæ, Ordiniſque cui me deuoui iudicio ac correctioni ſubmiſſa ſunto.

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

ERRA-

Errata quæ irrepſerunt, ſic corrigantur.

PAg. 14. lin. 12. poſſent. p. 16. l. 2. ſuo. p. 17. lin. 2. à fine. *vt*. p. 18. l. 1. magnas. p. 24. l. 21. efficitur. p. 25. l.23. ipſa. p. 40. lin.vlt.*dele*,in. p. 41. l. 10. omnium. p. 42. lin. 16. Dumque. p. 49. l. 17. *deeſt*, deſpero. p. 51. l. 5. tantum. Ibid. lin. 6. atrijs.p. 51. l. 21. faciebat. p. 53. l. 6. dedecore. p. 53. l. 23. magiſtra. p. 54. l. 7. *deeſt*, qui. Ibid. l. 11. contemptibilium,pag. 54. lin. 17. *deeſt*, ei. pag. 55.l.8. literatus. p.55. li. 13. *deeſt*, ab. Ibid. l. 16. mouebantur. p. 56. l. 16. complurima. p. 57. lin. 12. prouenerant. p. 58. l. 13. gratanter. p. 58. 3. ſententia. p. 63. l.7.abit. p. 63. l. 20. multa. p. 64. l.22.exigat. pag. 70. l.13. quidam. pag. 72. lin. 1. tuæ. pag. 76. lin. 12. in opus. pag. 76. lin. 22. erat.p.91. lin.7. ipſa. pag. 100. lin. 13. ſancti. p. 100. lin.26. Ciuis.p. 101. l. 16. rediens. pag. 104. lin. 20. roborabat. pag. 105. lin. 7. apprimè. pag. 106. lin. 4. quondam. pag.107.lin.24. tenacius. pag. 108.l. 21. abiectu. pag.113. lin.12.*dele*,in. Ibid.lin.18.procidens.pag. 112.lin.20.exiguas.pag.118. lin 29. ſacramento. p.119.l.5.perditus.121.l.30.quia.p.125.l. 16. miſeriam.p.130.l.25.ad. p.147.lin.20.Abbatis.p. 159. l. 14.*deeſt*,ob.p.161.l.2. negandum.p.184.lin. 28. *dele*, eſt.p. 148.l.6. Deo.p.199.l.22.arbore. p.201. l.28.ſermone.p.204.l.18.intuetur.p.204.lin.26. *deeſt*,per.p.205.l.26.execuiſſe.p.207.lin.15. infudit. p.210.l.19. *deeſt*,occidunt.pag. 211.l. 17. *dele*. Hinc factum eſt.p.214.l.4.à fine, ligneis. p. 227. l.12.*deeſt*,vt.p.235.lin.5.à fine. *deeſt*,qui p.242. l. 14.frigoribus.p.245.l.26.euocari.p.248.l.17.*deeſt*,ad. p. 252.l 9.inſtituitis p.252. l. 2 ſolitus. p. 253. l.10.egit.p.254.lin. vlt.ludis.p.256.l.10. muneraretur. Ibid.l.7.trahens.p.259.l.3. vt.p. 261.l.

19.*dele*

Digitized by Google

19.*dele*, vt. p 262.l.3.*deeſt*, viguerit.p.265. l. 18. erat p. 267.l.12.collectos.p 269 lin. 7.à fine, *deeſt*. Florem.p.272.l.3.nate.p.277.l.20.ſperno.p. 286. l.1.meminerint.p 288.l.12.*dele*, exuens. p. 291. l. 19.*deeſt*, cubitum.p.292 l.11 *deeſt*, à, & ibid lin.13. *deeſt*, aut.p 293.l.3 Miſſam.p.293.l.29.*dele*, vt.p. 304.l.2.præconium p 313.l.18.ſonum . p.319.l 9. *deeſt*, ne.p.326 l.22.Hieronymo.p.330. l.3. *deeſt*, hunc vidit p.340.l.5.lenocinijs.p.343.l.14. qua. p.440.l.6.à fine, ſibimetipſi.p.443 l. 3. Raſo.p. 344. l. 23.leuitate.p.351.l.1.renes.p.374 l.2.opitulator.p 428.l 5 narraturum.p.460 l.6. Valencenarū.p.381.l.4 à fine, toti.p.387 .l.17.raptus. p. 376. l.10. à fine, ſacrarum Virg.

Digitized by Google